

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Sammanfattning

Bostadsutskottet behandlar i betänkandet förslag i budgetpropositionen för år 2005 (prop. 2004/05:1) som avser utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande tillsammans med de motionsförslag i anknytande frågor som väckts under årets allmänna motionstid. Förslagen avser dels anslagsfördelningen inom utgiftsområdet, dels vissa övriga frågor om bostadspolitikens inriktning m.m.

Utskottet tillstyrker förslaget i budgetpropositionen om anslagsfördelningen budgetåret 2005 för utgiftsområde 18. Även övriga förslag i budgetpropositionen avseende utgiftsområde 18 tillstyrks av utskottet. Det gäller förslag om bemyndiganden för regeringen avseende investeringsbidraget för nybyggnad av hyresbostäder, omstrukturering av kommunala bostadsbolag samt olika former av statliga kreditgarantier. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag om att småhus yngre än 30 år, men färdigställda senast 1988, kan få stöd från Fonden för fukt- och mögelskador. Motstående motionsförslag till dessa regeringsförslag avstyrks av utskottet.

Som en del i den process som inleddes under föregående riksmöte redovisar utskottet ånyo vissa överväganden om mål- och resultatredovisningen i budgetpropositionen samt föreslår att riksdagen skall godkänna vad utskottet anfört.

Med utnyttjande av sin initiativrätt föreslår utskottet dessutom att regeringen skall få göra vissa åtaganden när det gäller verksamheten vid Byggekostnadsforum. Förslaget innebär att regeringen skall bemyndigas att under 2005 för anslag 31:1 Byggekostnadsforum m.m. ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utbetalningar på högst 36 miljoner kronor efter 2005.

I övrigt avstyrks i betänkandet behandlade motionsförslag i frågor om bostadspolitikens inriktning och vissa övriga frågor inom utskottets beredningsområde. Dessa förslag avser bl.a. frågor om utformningen av bostadspolitik, konkurrensen i bostadsbyggandet, bostadsfinansieringen, behovet av studentbostäder samt bostadsbidragen.

Till betänkandet har fogats 52 reservationer och 9 särskilda yttranden.

När det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 för budgetåret 2005 – utskottets förslag till riksdagsbeslut punkt 1 – har representanterna för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet avstått från att delta i utskottets beslut. I särskilda yttranden har de redovisat grunderna för sina ställningstaganden och sin syn på anslagen inom utgiftsområdet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	7
Utskottets överväganden.....	13
Inledning.....	13
Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2005.....	14
21:1 Bostadsbidrag.....	14
31:1 Boverket.....	16
31:2 Räntebidrag m.m.....	18
31:3–4 Statens bostadskreditnämnd.....	19
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador.....	21
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder.....	21
31:8 Lantmäteriverket.....	23
31:10 Byggekostnadsforum.....	23
31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder.....	25
31:12 Statens bostadsnämnd.....	26
31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag.....	27
31:14 Bidrag till installation av hissar.....	28
31:15 Ungdomsbostadssamordnare.....	30
32:1 Länsstyrelserna m.m.....	31
Övriga anslag i budgetpropositionen.....	32
Motionsförslag om nya anslag inom utgiftsområde 18.....	32
Mål- och resultatredovisning i budgetpropositionen.....	33
Inledning.....	33
Bostadsutskottets överväganden hösten 2003.....	34
Redovisningen av mål och resultat i årets budgetproposition.....	35
Bostadspolitikens inriktning.....	38
Målet för bostadspolitik.....	38
Komplettering av målet för bostadspolitik.....	40
Målet för bostadsbyggandet.....	41
Bostadspolitikens utformning.....	42
Bostadspolitik för integration.....	46
De bostadspolitiska frågornas behandling i regeringen.....	48
Konkurrensen på byggmarknaden.....	49
Bemyndigande för verksamheten vid Byggekostnadsforum.....	52
Byggande på statlig mark.....	53
Infrastruktur som förutsättning för bostadsbyggande.....	54
Övriga frågor avseende bostadsbyggandet.....	55
Kvinnor i byggbranschen.....	55
Åtgärder för att vitalisera byggsektorn.....	56
Styrningen av medel för marksanering till bostadsbyggande.....	56
Åtgärder för ett ökat underhåll.....	57
Bostadsfinansiering.....	57
Inledning.....	57
En ny bostadsfinansiering.....	58
Bostadsfinansiering för hushåll med låga inkomster.....	61
Bostadsfinansiering på landsbygden.....	63

Kreditgaranti för kooperativ hyresrättsförening.....	64
Investeringar för trygghet i boendet.....	64
Bosparande.....	65
Bostäder för studenter och ungdomar.....	65
Inledning.....	65
Investeringsstöd för studentbostäder.....	66
Åtgärder för fler studentbostäder m.m.....	67
Äldres boende.....	71
Bostadsbidragen på längre sikt.....	72
Inledning.....	73
Bostadsbidragens utformning.....	73
Bostadsbidrag vid delad vårdnad.....	75
Bostadsbidragsregler för att underlätta köp och ägande av bostaden...	75
Inkomstgränserna för bostadsbidrag till studerande.....	76
Övriga frågor.....	76
En för EU gemensam struktur för geografisk information.....	76
Fördelningen av länsstyrelseanslaget på län.....	78
Reservationer.....	79
1. Målet för bostadspolitiken, punkt 3 (m).....	79
2. Komplettering av målet för bostadspolitiken, punkt 4 – motiveringen (m)	80
3. Komplettering av målet för bostadspolitiken, punkt 4 (kd).....	80
4. Komplettering av målet för bostadspolitiken, punkt 4 (c).....	81
5. Målet för bostadsbyggandet, punkt 5 – motiveringen (m, fp, c).....	82
6. Målet för bostadsbyggandet, punkt 5 (kd).....	82
7. Målet för bostadsbyggandet, punkt 5 (v).....	83
8. Bostadspolitiken utformning, punkt 6 (m).....	84
9. Bostadspolitiken utformning, punkt 6 (fp).....	86
10. Bostadspolitiken utformning, punkt 6 (kd).....	89
11. Bostadspolitiken utformning, punkt 6 (c).....	92
12. Bostadspolitik för integration, punkt 7 (m, fp, kd, c).....	94
13. Konkurrensen på byggmarknaden, punkt 9 (m, fp, kd, c).....	95
14. Bemyndigande för verksamheten vid Byggkostnadsforum, punkt 10 (m, fp, kd, c).....	97
15. Byggande på statlig mark, punkt 11 (fp, c).....	98
16. Infrastruktur som förutsättning för bostadsbyggande, punkt 12 (m, fp, kd, c).....	99
17. Kvinnor i byggbranschen, punkt 13 – motiveringen (m).....	100
18. Kvinnor i byggbranschen, punkt 13 (fp).....	100
19. Åtgärder för att vitalisera byggsektorn, punkt 14 (c).....	101
20. Styrningen av medel för marksanering till bostadsbyggande, punkt 15 (v).....	102
21. Åtgärder för ett ökat underhåll, punkt 16 (c).....	103
22. En ny bostadsfinansiering, punkt 17 (m).....	104
23. En ny bostadsfinansiering, punkt 17 (fp, c).....	105
24. En ny bostadsfinansiering, punkt 17 (kd).....	106
25. En ny bostadsfinansiering, punkt 17 (v).....	108
26. Bostadsfinansiering för hushåll med låga inkomster, punkt 18 – motiveringen (m).....	109
27. Bostadsfinansiering för hushåll med låga inkomster, punkt 18 (kd)....	109

28. Bostadsfinansiering för hushåll med låga inkomster, punkt 18 – motiveringen (fp).....	111
29. Bostadsfinansiering på landsbygden, punkt 19 – motiveringen (m).....	112
30. Bostadsfinansiering på landsbygden, punkt 19 (c).....	112
31. Kreditgaranti för kooperativ hyresrättsförening, punkt 20 – motiveringen (m).....	113
32. Investeringsstöd för studentbostäder, punkt 23 – motiveringen (m, fp).....	114
33. Investeringsstöd för studentbostäder, punkt 23 (kd).....	115
34. Investeringsstöd för studentbostäder, punkt 23 (v).....	116
35. Investeringsstöd för studentbostäder, punkt 23 (c).....	117
36. Åtgärder för fler studentbostäder m.m., punkt 24 (m).....	118
37. Åtgärder för fler studentbostäder m.m., punkt 24 (fp).....	119
38. Åtgärder för fler studentbostäder m.m., punkt 24 (kd).....	121
39. Åtgärder för fler studentbostäder m.m., punkt 24 (c).....	122
40. Äldres boende, punkt 25 – motiveringen (m, fp).....	124
41. Äldres boende, punkt 25 (kd).....	124
42. Äldres boende, punkt 25 (c).....	126
43. Bostadsbidragens utformning, punkt 26 – motiveringen (m).....	126
44. Bostadsbidragens utformning, punkt 26 (fp).....	126
45. Bostadsbidragens utformning, punkt 26 (kd).....	127
46. Bostadsbidragens utformning, punkt 26 (v).....	128
47. Bostadsbidragens utformning, punkt 26 (c).....	130
48. Bostadsbidrag vid delad vårdnad, punkt 27 – motiveringen (m).....	131
49. Bostadsbidragsregler för att underlätta köp och ägande av bostaden, punkt 28 – motiveringen (m).....	132
50. Bostadsbidragsregler för att underlätta köp och ägande av bostaden, punkt 28 (kd).....	132
51. Inkomstgränserna för bostadsbidrag till studerande, punkt 29 – motiveringen (m).....	133
52. Fördelningen av länsstyrelseanslaget på län, punkt 31 (m, c).....	133
Särskilda yttranden.....	135
1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2005, punkt 1 (m).....	135
2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2005, punkt 1 (fp).....	138
3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2005, punkt 1 (kd).....	141
4. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2005, punkt 1 (c).....	145
5. Bidrag till installation av hissar (v).....	147
6. De bostadspolitiska frågornas behandling i regeringen, punkt 8 (c).....	148
7. Bemyndigande för verksamheten vid Byggekostnadsforum, punkt 10 (m, fp, kd, c).....	148
8. Bostadsfinansiering för hushåll med låga inkomster, punkt 18 (c).....	149
9. En för EU gemensam struktur för geografisk information, punkt 30 (kd).....	149
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	151
Propositionen.....	151
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	152

Bilaga 2

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och byggande.....165

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2005

a) Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder intill ett belopp på högst 10 000 000 000 kr inklusive tidigare gjorda åtaganden.

b) Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier i samband med obeståndshantering intill ett belopp på högst 500 000 000 kr inklusive tidigare gjorda åtaganden.

c) Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag intill ett belopp på 3 000 000 000 kr inklusive tidigare gjorda åtaganden.

d) Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnad eller förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp på 1 000 000 000 kr inklusive tidigare gjorda åtaganden.

e) Riksdagen godkänner vad regeringen förordar om stöd från den statliga Fonden för fukt- och mögelskador i småhus.

f) Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslag 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utbetalningar på högst 600 000 000 kr efter 2005.

g) Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslag 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag göra åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 150 000 000 kr efter 2005.

h) Riksdagen anvisar för budgetåret 2005 anslag under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt vad som i bilaga 2 angivits som utskottets förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 Utgiftsområde 18 punkterna 1–8 och avslår motionerna 2004/05:Sf363 yrkande 23, 2004/05:Bo235 yrkande 13, 2004/05:Bo240 yrkande 6, 2004/05:Bo288 yrkandena 1–4, 2004/05:Bo292, 2004/05:Bo295 yrkandena 2–6, 2004/05:Bo301 yrkande 2, 2004/05:Bo306 yrkandena 2–6, 9, 22 och 28, 2004/05:Bo310 yrkande 32 och 2004/05:Bo317.

2. Mål- och resultatredovisning i budgetpropositionen

Riksdagen godkänner vad bostadsutskottet anfört i avsnittet om mål- och resultatredovisningen i budgetpropositionen.

3. Målet för bostadspolitiken

Riksdagen avslår motion 2004/05:Bo301 yrkande 1.

Reservation 1 (m)

4. Komplettering av målet för bostadspolitiken

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Bo263 och 2004/05:Bo306 yrkande 7 i denna del.

Reservation 2 (m) – motiveringen

Reservation 3 (kd)

Reservation 4 (c)

5. Målet för bostadsbyggandet

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Bo240 yrkande 1 och 2004/05:Bo306 yrkande 7 i denna del.

Reservation 5 (m, fp, c) – motiveringen

Reservation 6 (kd)

Reservation 7 (v)

6. Bostadspolitikens utformning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N239 yrkande 8, 2004/05:N401 yrkande 9, 2004/05:N403 yrkande 3, 2004/05:N409 yrkande 23, 2004/05:Bo235 yrkandena 1, 2, 5, 12 och 22, 2004/05:Bo248 yrkande 1, 2004/05:Bo249 yrkande 9, 2004/05:Bo301 yrkandena 4 och 24, 2004/05:Bo306 yrkande 1, 2004/05:Bo309 yrkande 1 och 2004/05:Bo310 yrkandena 1 och 26.

Reservation 8 (m)

Reservation 9 (fp)

Reservation 10 (kd)

Reservation 11 (c)

7. Bostadspolitik för integration

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Sf288 yrkandena 9 och 22, 2004/05:Sf360 yrkande 15, 2004/05:Sf365 yrkande 27, 2004/05:Bo235 yrkande 8, 2004/05:Bo303 yrkande 1 och 2004/05:Bo315 yrkandena 1 och 4.

Reservation 12 (m, fp, kd, c)

8. De bostadspolitiska frågornas behandling i regeringen

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Bo235 yrkande 17 och 2004/05:Bo244.

9. Konkurrensen på byggmarknaden

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Bo235 yrkande 11, 2004/05:Bo275 yrkande 4, 2004/05:Bo301 yrkande 12, 2004/05:Bo304 yrkande 7, 2004/05:Bo306 yrkande 15 och 2004/05:Bo310 yrkandena 2–4, 6 och 13–15.

Reservation 13 (m, fp, kd, c)

10. Bemyndigande för verksamheten vid Byggekostnadsforum

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslag 31:10 Byggekostnadsforum m.m. ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utbetalningar på högst 36 000 000 kr efter 2005.

Reservation 14 (m, fp, kd, c)

11. Byggande på statlig mark

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Bo310 yrkandena 8 och 9 samt 2004/05:Bo315 yrkande 5.

Reservation 15 (fp, c)

12. Infrastruktur som förutsättning för bostadsbyggande

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Bo301 yrkande 8 och 2004/05:Bo310 yrkande 23.

Reservation 16 (m, fp, kd, c)

13. Kvinnor i byggbranschen

Riksdagen avslår motion 2004/05:Bo310 yrkande 5.

Reservation 17 (m) – motiveringen

Reservation 18 (fp)

14. Åtgärder för att vitalisera byggsektorn

Riksdagen avslår motion 2004/05:Bo206 yrkandena 1 och 2.

Reservation 19 (c)

15. Styrningen av medel för marksanering till bostadsbyggande

Riksdagen avslår motion 2004/05:Bo240 yrkande 4.

Reservation 20 (v)

16. Åtgärder för ett ökat underhåll

Riksdagen avslår motion 2004/05:Bo235 yrkande 3.

Reservation 21 (c)

17. En ny bostadsfinansiering

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Bo240 yrkandena 2 och 5, 2004/05:Bo268, 2004/05:Bo301 yrkande 6, 2004/05:Bo306 yrkandena 8 och 10, 2004/05:Bo310 yrkandena 16, 28 och 29 samt 2004/05:Bo312.

Reservation 22 (m)

Reservation 23 (fp, c)

Reservation 24 (kd)

Reservation 25 (v)

18. Bostadsfinansiering för hushåll med låga inkomster

Riksdagen avslår motion 2004/05:Bo249 yrkandena 1–6.

Reservation 26 (m) – motiveringen

Reservation 27 (kd)

Reservation 28 (fp) – motiveringen

19. Bostadsfinansiering på landsbygden

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Bo202, 2004/05:Bo208, 2004/05:Bo262 och 2004/05:Bo275 yrkandena 1 och 2.

Reservation 29 (m) – motiveringen

Reservation 30 (c)

20. Kreditgaranti för kooperativ hyresrättsförening

Riksdagen avslår motion 2004/05:Bo294.

Reservation 31 (m) – motiveringen

21. Investeringar för trygghet i boendet

Riksdagen avslår motion 2004/05:Bo266.

22. Bosparande

Riksdagen avslår motion 2004/05:Bo316.

23. Investeringsstöd för studentbostäder

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Bo235 yrkande 14, 2004/05:Bo240 yrkande 3 och 2004/05:Bo297 yrkande 1.

Reservation 32 (m, fp) – motiveringen

Reservation 33 (kd)

Reservation 34 (v)

Reservation 35 (c)

24. Åtgärder för fler studentbostäder m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ub259 yrkandena 3–5, 2004/05:Ub276 yrkandena 17 och 18, 2004/05:N409 yrkande 24, 2004/05:Bo209, 2004/05:Bo253, 2004/05:Bo274, 2004/05:Bo304 yrkandena 2 och 3 samt 2004/05:Bo310 yrkandena 10 och 11.

Reservation 36 (m)

Reservation 37 (fp)

Reservation 38 (kd)

Reservation 39 (c)

25. Äldres boende

Riksdagen avslår motion 2004/05:Bo298 yrkandena 1–4.

Reservation 40 (m, fp) – motiveringen

Reservation 41 (kd)

Reservation 42 (c)

26. Bostadsbidragens utformning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Bo231 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Bo235 yrkande 19, 2004/05:Bo290, 2004/05:Bo295 yrkande 1 och 2004/05:Bo310 yrkande 25.

Reservation 43 (m) – motiveringen

Reservation 44 (fp)

Reservation 45 (kd)

Reservation 46 (v)

Reservation 47 (c)

27. Bostadsbidrag vid delad vårdnad

Riksdagen avslår motion 2004/05:Bo322.

Reservation 48 (m) – motiveringen

28. Bostadsbidragsregler för att underlätta köp och ägande av bostaden

Riksdagen avslår motion 2004/05:Bo249 yrkande 7.

Reservation 49 (m) – motiveringen

Reservation 50 (kd)

29. Inkomstgränserna för bostadsbidrag till studerande

Riksdagen avslår motion 2004/05:N239 yrkande 5.

Reservation 51 (m) – motiveringen

30. En för EU gemensam struktur för geografisk information

Riksdagen avslår motion 2004/05:Bo223.

31. Fördelningen av länsstyrelseanslaget på län

Riksdagen avslår motion 2004/05:Bo242.

Reservation 52 (m, c)

Stockholm den 25 november 2004

På bostadsutskottets vägnar

Ragnwi Marcelind

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ragnwi Marcelind (kd)¹, Owe Hellberg (v), Lilian Virgin (s), Marietta de Pourbaix-Lundin (m)², Nina Lundström (fp)³, Siw Wittgren-Ahl (s), Maria Öberg (s), Mariam Osman Sherifay (s), Gunnar Sandberg (s), Lars Tysklind (fp)⁴, Rigmor Stenmark (c)⁵, Leif Jakobsson (s), Ewa Thalén Finné (m)⁶, Sten Lundström (v), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Carl-Erik Skårman (m)⁷ och Tomas Agenberg (s).

¹ Deltar ej under punkt 1

² Deltar ej under punkt 1

³ Deltar ej under punkt 1

⁴ Deltar ej under punkt 1

⁵ Deltar ej under punkt 1

⁶ Deltar ej under punkt 1

⁷ Deltar ej under punkt 1

Utskottets överväganden

Inledning

Bostadsutskottet behandlar i detta betänkande förslag i budgetpropositionen för år 2005 (prop. 2004/05:1) vad gäller utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt motionsförslag i anknytande frågor från årets allmänna motionstid. Förslagen avser dels anslagsfördelningen inom utgiftsområdet, dels vissa övriga frågor om bostadspolitikens inriktning m.m.

Budgetberedningen inom riksdagen är så utformad att riksdagen först tar ställning till fördelningen av utgifterna i statsbudgeten på utgiftsområden. Därefter tas ställning till anslagsfördelningen inom respektive utgiftsområde. Vad gäller det utgiftsområde som bostadsutskottets beredningsansvar omfattar, dvs. utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, har riksdagen den 24 november 2004 fastställt en utgiftsram för budgetåret 2005 om 9 139 412 000 kr (bet. 2004/05:FiU1, yttr. 2004/05:BoU1y). Det är således inom denna ram som utskottet utifrån de framlagda förslagen har att föreslå en anslagsfördelning. Riksdagen kommer därefter genom *ett* beslut att ta ställning till de förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 18 för budgetåret 2005 som läggs fram i detta betänkande.

Betänkandet har disponerats så att först behandlas frågor om anslagsfördelningen och bemyndiganden inom utgiftsområde 18. Därefter behandlar utskottet olika förslag om bostadspolitikens inriktning som inte direkt innebär anslagsanspråk under budgetåret 2005. Som en inledning till sina överväganden i denna del framför utskottet vissa synpunkter på mål- och resultatredovisningen i budgetpropositionen. Avslutningsvis tas vissa övriga frågor inom bostadsutskottets beredningsområde upp.

Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2005

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör

- lämna det av regeringen begärda bemyndigandet avseende kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder,
- lämna det av regeringen begärda bemyndigandet avseende kreditgarantier i obeståndshanteringen,
- lämna det av regeringen begärda bemyndigandet avseende kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag,
- lämna det av regeringen begärda bemyndigandet avseende kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar,
- godkänna vad regeringen förordat om stöd från den statliga Fonden för fukt- och mögelskador i småhus,
- lämna det av regeringen begärda bemyndigandet avseende investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder,
- lämna det av regeringen begärda bemyndigandet avseende omstruktureringsbidrag av kommunala bostadsbolag,
- anvisa anslag under utgiftsområde 18 för budgetåret 2005 i enlighet med regeringens förslag,
- avslå motionsförslag som står i strid med regeringens förslag om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 eller som inte ryms inom den av riksdagen fastlagda ramen för utgiftsområdet.

Jämför särskilda yttrandena 1 (m), 2 (fp), 3 (kd) och 4 (c).

21:1 Bostadsbidrag

Statens kostnader för bostadsbidragen steg under början av 1990-talet kraftigt. Mot den bakgrunden beslutade riksdagen våren 1996 om vissa förändringar i bostadsbidragen som trädde i kraft den 1 januari 1997. Förändringarna syftade dels till att göra bostadsbidragen mer rättvisande, dels till att minska kostnaderna för bidragen. Efter reformeringen av bostadsbidragen har också kostnaderna för dem minskat kraftigt. Minskningen beror dels på den samhällsekonomiska utvecklingen, dels på reformeringen av bostadsbidragssystemet.

Som redovisas i budgetpropositionen har den positiva ekonomiska utvecklingen medfört att fler människor fått arbete och att reallönerna har ökat. Resultatet av denna ökade sysselsättning är att fler människor har möjlighet att försörja sig själva och därmed i mindre utsträckning är i behov av bostadsbidrag. Regeringen föreslår mot den bakgrunden att 3 507 miljoner kronor skall anvisas på anslag 21:1 Bostadsbidrag för 2005.

Regeringens förslag till anslagstilldelning för bostadsbidragen har mött invändningar i flera motioner.

Bostadsbidragen har enligt motion 2004/05:Bo288 (m) utvecklats från ett bostadspolitiskt instrument till en social förmån. Bidragen bör därför ingå bland övriga förmåner som utgör den ekonomiska tryggheten för föräldrar och barn. Bostadsbidraget bör ersättas med ett extra barnbidrag per barn och månad för ensamstående föräldrar samt för studerande föräldrar. Med hänvisning härtill föreslås i motionens yrkande 4 i denna del att anslaget till bostadsbidrag skall minskas med hela det av regeringen föreslagna beloppet, dvs. med 3 507 miljoner kronor.

Även i motion 2004/05:Bo301 (m) yrkande 2 förordas att bostadsbidraget skall ersättas med förbättrade barnbidrag för ensamstående föräldrar och för studerande föräldrar.

Enligt partimotion 2004/05:Bo310 (fp) yrkande 32 i denna del kan anslaget till bostadsbidrag minskas med 35 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Anslagsminskningen uppkommer genom att åtgärder vidtas mot s.k. fusk.

Det förslag som läggs fram i motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 28 i denna del innebär att anslaget bör ökas med 450 miljoner kronor i förhållande till förslaget i budgetpropositionen. Ökningen av anslaget föräns av de förslag om förändringar i bostadsbidragen som läggs fram i motion 2004/05:Bo295 (kd). Dessa förslag innebär att bostadsbidragen skall stämmas av halvårsvis (yrkande 2), att den barnrelaterade delen av bostadsbidraget skall höjas med 100 kr per barn (yrkande 3) samt att en gemensam inkomstgräns om 117 000 kr för reducering av bidragen skall införas (yrkande 4). Förslaget i motionen innebär dessutom att bestämmelserna i lagen om bostadsbidrag bör förtydligas när det gäller undantag från beräkningsunderlaget av tillgångar som ärvts av förälder (yrkande 5) samt att hemmaboende barn under 20 år med inkomst understigande 20 000 kr inte skall räknas in i beräkningsunderlaget för bostadsbidrag (yrkande 6).

Förslag om en höjning av den barnrelaterade delen av bostadsbidraget förs även fram i partimotion 2004/05:Sf363 (kd) yrkande 23.

Anslaget till bostadsbidrag kan enligt motion 2004/05:Bo292 (c) i denna del minskas med 150 miljoner kronor som en följd av föreslagna skattelättnader för framför allt låg- och medelinkomsttagare, och genom andra reformer inom den sociala sektorn.

När det gäller anslaget till bostadsbidrag för 2005 gör utskottet följande bedömning.

Som redovisas i budgetpropositionen har statens kostnader för bostadsbidragen minskat kraftigt under senare år. Orsakerna till detta är dels den reformering av bostadsbidragen som genomförts fr.o.m. 1997, dels den samhällsekonomiska utvecklingen. Till minskningen har också bidragit att inkomst- och boendekostnadsgränser har behållits oförändrade. Det innebär att utgifterna nu har stabiliserats på en nivå som ligger väsentligt under den tidigare utgiftsnivån. På denna punkt har alltså målen med reformen upp-

nått. Som utskottet vid flera tidigare tillfällen uttalat är det samtidigt av största vikt att bostadsbidragens roll som bostadspolitiskt instrument inte åsidosätts. Det innebär att bostadsbidragen i första hand måste utvärderas mot det bostadspolitiska målet. Enligt utskottets mening skall sålunda bostadsbidragen även fortsättningsvis ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder. Utskottet lämnar också senare i detta betänkande i avsnittet om mål- och resultatredovisning i budgetpropositionen sin syn på hur regeringen bör redovisa bostadsbidragens resultat i förhållande till det bostadspolitiska målet.

I budgetpropositionen lämnas vissa uppgifter om hur bostadsbidragen har utvecklats efter reformeringen av dem 1997. En påtaglig effekt av de nya reglerna är att bostadsbidragen nu i betydande utsträckning är ett stöd till ensamstående hushåll med barn boende i hyresrätt. Av redovisningen framgår att ensamföräldrarna utgör i det närmaste två tredjedelar av bidragshushållen. En slutsats som kan dras på grundval av den hittillsvarande utvecklingen är att bostadsbidragen fyller de uppsatta målen såtillvida att bidragen i första hand går till ekonomiskt svaga hushåll. Det innebär dock inte att bidragen med nödvändighet i alla delar svarar mot de mål som satts upp.

Som utskottet tidigare framhållit bör utvecklingen av bostadsbidragen fortlöpande ses över. I budgetpropositionen aviserar också regeringen sin avsikt att redan under 2005 lägga fram förslag om förbättrade regler för bostadsbidragen. Som ett led i detta arbete beräknas anslaget till bostadsbidrag öka med 200 miljoner kronor från 2006. Denna medelsförstärkning ingår som en del av den miljard som regeringen avsatte i 2004 års ekonomiska vårproposition för reformer för barn.

Utskottet är inte berett att göra förändringar av anslaget i enlighet med de motionsförslag som lagts fram. Förslagen bygger i några av motionerna på att förändringar görs i reglerna för bostadsbidragen som utskottet inte kan ställa sig bakom. I övriga fall redovisas inte ens de regeländringar som skall ge de föreslagna besparingarna. Enligt utskottets mening bör inte så oprecisa förslag ligga till grund för riksdagens beslut.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda partimotionerna 2004/05:Sf363 (kd) yrkande 23 och 2004/05:Bo310 (fp) yrkande 32 i denna del samt motionerna 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4 i denna del, 2004/05:Bo292 (c) i denna del, 2004/05:Bo295 (kd) yrkandena 2–6, 2004/05:Bo301 (m) yrkande 2 och 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 28 i denna del.

31:1 Boverket

Boverket är central förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö och hushållning med mark och vatten och den fysiska miljön i övrigt, fysisk planering, byggande och boende. Verket svarar också för den centrala administrationen av statligt bostadsstöd i form av bidrag för finansiering av

bostäder. Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2005 anvisar ett ramanslag om 165 030 000 kr för verksamheten vid Boverket. Vid beräkningen av anslagsbehovet utgår regeringen från vissa tillkommande verksamheter samt omDispositioner i förhållande till andra anslag. Ett nationellt forum för hållbar utveckling avses bli placerat vid verket fr.o.m. 2005. Detta innebär att anslaget behöver förstärkas med 10 miljoner kronor. Boverket tillförs vidare 370 000 kr för uppgiften att ansvara för den centrala administrationen av ett nytt stöd för källsorteringsutrymmen i flerbostadshus. Vidare föreslår regeringen att 4 miljoner kronor för 2005 förs över från anslag 31:5 (Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador) för att användas för att utveckla och genomföra en miljöutbildning för byggnadsarbetare.

Förslag om ett lägre myndighetsanslag läggs fram i fyra motioner.

I motion 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4 i motsvarande del föreslås att anslaget för Boverket minskas med 32 650 000 kr i förhållande till regeringsförslaget. Motionärerna anför att en ökad avreglering och en mer efterfrågestyrd bostadsmarknad gör det möjligt att reducera anslaget fr.o.m. år 2005. En översyn av Boverkets verksamhet bör också genomföras.

Enligt motion 2004/05:Bo292 (c) bör Boverket åläggas ett generellt sparbetting. För 2005 föreslås att anslaget bestäms till ett belopp som är 5 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit.

I motion 2004/05:Bo306 (kd) anföras att det är möjligt att genomföra vissa nedprioriteringar i förhållande till regeringens budgetförslag genom att de anslag som är relaterade till administrationen reduceras. Motionärerna avvisar också regeringens förslag om att inrätta ett nationellt forum för hållbar utveckling vid Boverket. Sammantaget föreslås i yrkande 28 i motsvarande del att anslaget minskas med 18 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget.

Förslaget i Folkpartiets partimotion 2004/05:Bo310 yrkande 32 i motsvarande del innebär att anslaget för Boverket reduceras med 29 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. I motionen anföras att Boverkets framtida uppdrag bör förändras och att ett första steg kan tas redan nästa år. En tydligare uppdelning bör ske gentemot andra organisationer inom sektorn. Förslaget om anslagsminskning utgår även från att Boverket avlastas administrativa uppgifter när vissa bidragsformer avvecklas.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för Boverket och avstyrker de aktuella motionsyrkandena. Någon förändring av Boverkets uppgifter som motiverar anslagsminskningar i enlighet med motionsförslagen är inte aktuell. Tvärtom tillförs verket, som framgått ovan, vissa nya uppgifter som motiverar högre anslag än föregående budgetår.

31:2 Rängebidrag m.m.

Från anslaget till räntebidrag bekostas statliga räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder enligt förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention, det s.k. 1993 års system. Anslaget disponeras vidare för bidrag till förvaltningsförluster, s.k. § 33-ersättning, till kommuner.

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen för budgetåret 2005 anvisar ett ramanslag om 1 786 miljoner kronor på anslaget Rängebidrag m.m. Regeringens beräkning av anslagsbehovet baseras på vissa förutsättningar avseende bl.a. ränteutvecklingen och bostadsproduktionen som redovisas i propositionen. I fråga om nyproduktionen av bostäder gör regeringen bedömningen att 24 500 lägenheter kommer att påbörjas år 2004 och 26 000 lägenheter år 2005. Motsvarande bedömning avseende ombyggnad av bostäder är 25 000 påbörjade lägenheter år 2004 och 26 500 lägenheter år 2005. Vidare antas att subventionsräntan i genomsnitt blir 4,88 % under första halvåret 2005 samt 5,11 % under det andra halvåret 2005.

I fyra motioner redovisas förslag om minskat anslag för räntebidrag.

Förslag som innebär att anslaget helt avvecklas för 2005 läggs fram i motion 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4 i motsvarande del. Systemet med räntebidragen föreslås avskaffas och bli kompenserat bl.a. genom sänkt fastighetsskatt. Motionärerna anför som bakgrund till sitt förslag att finansieringslösningarna för bostadsinvesteringar bäst sker utan särlösningar och statlig inblandning.

Enligt motion 2004/05:Bo292 (c) i motsvarande del bör räntebidragen fasas ut och anslaget för ändamålet minskas med 25 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget.

Varken räntebidrag eller statlig fastighetsskatt bör enligt motion 2004/05:Bo306 (kd) utgå. Nya räntebidrag bör därför inte beviljas. Detta innebär enligt förslaget i yrkande 28 i motsvarande del att anslaget kan minskas med 255 miljoner kronor 2005.

Slutligen föreslås i Folkpartiets partimotion 2004/05:Bo310 yrkande 32 i motsvarande del att anslaget för 2005 minskas med 15 miljoner kronor. Förslaget om anslagsminskning motiveras med att motionärerna bedömer att nyproduktionsnivån blir lägre än den regeringen utgått från.

Vad gäller de nu aktuella förslagen om anslagsnivån för 2005 anför utskottet följande.

Det bör inledningsvis framhållas att anslagsbehovet i princip är bestämt av gällande regelsystem för räntebidrag samt de allmänna ekonomiska förutsättningarna vad gäller räntenivå m.m. Förslag om ändrad anslagsnivå förutsätter således att konkreta förslag om ändrade regler vad gäller det system som styr bidragsutbetalningarna kan presenteras. Utskottet kan emellertid konstatera att motionsförslagen i detta avseende är mycket knapphändigt motiverade. I fråga om c-motionen synes således grunden för den förordade anslagsminskningen inte redovisas närmare. Motiveringen till förslaget i fp-motionen om minskat räntebidragsanslag är att man utgår från en annan, lägre, nyproduktionsnivå. Utskottet kan instämma i att byggpro-

gnoser alltid bör tolkas med viss försiktighet. Det kan emellertid konstateras att den prognos för nyproducerade bostäder under 2004 som bildar utgångspunkt för regeringens anslagsberäkning är lägre än den byggprognos som Boverket presenterade i september. Även senare publicerade uppgifter tyder på att produktionsnivån blir högre än vad tidigare bedömningar utgått från. Det saknas därför grund för den i fp-motionen föreslagna anslagsjusteringen.

Vad gäller förslagen om anslag i kd-motionen utgår de från en omedelbar förändring i räntebidragssystemet som bostadsutskottet inte ställer sig bakom. Utskottet återkommer i avsnittet om bostadsfinansiering med en redovisning av sin syn på förslag om förändringar i räntebidragssystemet på längre sikt. I anslagsfrågan kan utskottet dock konstatera att den kortsiktiga anslagseffekten av den föreslagna systemförändringen sannolikt är kraftigt överskattad.

När det slutligen gäller förslaget i m-motionen om att med mycket kort varsel avveckla räntebidragssystemet anser utskottet att detta snabbt skulle få allvarliga konsekvenser för bostadsbyggande och för bostadssektorn i stort. Det bör i sammanhanget erinras om att nyproducerade bostäder är befriade från fastighetsskatt och således inte kan få några kostnadslättnader av eventuella åtgärder inom fastighetsskattesystemet.

Bostadsutskottet kommer senare i betänkandet att ta upp förslag om behovet av förändringar i räntebidragssystemet och bostadsfinansieringen på något längre sikt. Enligt utskottets uppfattning finns det visserligen ett behov av att överväga dessa frågor, men eventuella förslag om förändringar måste givetvis grundas på ett betydligt bättre underlag än vad de nu aktuella motionsförslagen utgår från.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om att det under anslagsposten Räntebidrag m.m. skall föras upp ett ramanslag om 1 786 miljoner kronor och avstyrker motstående förslag i motionerna 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4, 2004/05:Bo292 (c), 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 28 och 2004/05:Bo310 (fp) yrkande 32, samtliga yrkanden i motsvarande delar.

31:3–4 Statens bostadskreditnämnd

Statens bostadskreditnämnd (BKN) utfärdar kreditgarantier för lån till bostadsinvesteringar affärsmässigt inom ramen för de fastlagda bostadspolitiska målen. Nämnden administrerar även de äldre kreditgarantier som utfärdades enligt tidigare gällande regler. De förvaltningskostnader som är hänförliga till denna verksamhetsgren täcks genom ett anslag – 31:3. Vidare finns ett anslag – 31:4 – som är inrättat för att täcka förlusterna inom verksamhetsområdet Äldre garantier. Regeringen föreslår att dessa anslag bestäms till 13 501 000 kr respektive 200 miljoner kronor för år 2005. Bostadsutskottet tillstyrker dessa förslag som inte mött några invändningar i motioner eller vid utskottets beredning av frågan.

Finansieringen av övriga garantier sker enligt den nya garantimodellen utanför statsbudgeten, vilket innebär att de finansieras genom avgifter som skall täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna. Regeringen har sedan tidigare bemyndigande att ställa ut kreditgarantier för garantier enligt den nya garantimodellen. Regeringen föreslår i årets budgetproposition att de totala ramarna för kreditgarantier bör vara desamma som för 2004.

Förslagen i budgetpropositionen om bemyndiganden (förslagspunkterna 1–4) innebär att regeringen får ställa ut kreditgarantier intill ett belopp på högst 10 000 miljoner kronor för ny- och ombyggnad av bostäder, 500 miljoner kronor i samband med obeståndshanteringen, 3 000 miljoner kronor för lån till kommunala bostadsföretag och 1 000 miljoner kronor för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnad eller förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt. I samtliga fall avser förslagen belopp inklusive tidigare gjorda åtaganden.

Regeringens förslag om bemyndigande för kreditgarantier till ny- och ombyggnad har inte väckt några invändningar i motioner. Däremot finns det motionsförslag om avslag på de övriga regeringsförslagen om bemyndiganden.

I motion 2004/05:Bo288 (m) yrkandena 1–3 föreslås att riksdagen skall avslå regeringens begäran om bemyndiganden att ställa ut kreditgarantier i samband med obeståndshanteringen för lån till kommunala bostadsföretag och för lån till kooperativa hyresgästföreningar. Motionärerna hänvisar bl.a. till att kreditmarknaden bör sköta finansieringen av bostäder och att det bör vara en strävan att minimera det statliga risktagandet. I fråga om kreditgarantierna för lån till kooperativa hyresgästföreningar anförs även att det inte bör gälla specifika villkor för kreditgaranti för en av upplåtelseformerna.

Även i motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 2 föreslås att regeringens begäran om bemyndigande avseende lån till kommunala bostadsföretag skall avslås av riksdagen. I motionens yrkande 3 föreslås att riksdagen i stället bemyndigar regeringen att ställa ut kreditgarantier för lån till bostadsföretag i kommuner med bostadsöverskott. Detta förslag ingår som en del i det i samma motion framlagda förslaget om ett stödsystem för dessa bostadsföretag som är avsett att ersätta det nuvarande statliga stödet för omstrukturering av kommunala bostadsföretag (se förslag om anslag 31:13 som behandlas nedan).

Riksdagen har för innevarande år givit bemyndiganden för kreditgarantigivningen som motsvarar de av regeringen nu begärda. Bostadsutskottet finner inte att de i motionerna angivna skälen motiverar en omprövning av riksdagens tidigare ställningstaganden. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag om förlängda bemyndiganden och avstyrker de däremot stående motionsyrkandena.

31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till kostnader för att avhjälpa fukt- och mögelskador i egnahem. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel enligt förordningen (1993:712) om den statliga fonden för fukt- och mögelskador i småhus, m.m. Vidare får anslaget belastas med utgifter för kansli- och utredningskostnader samt för kostnader i samband med information om stödgivningen m.m.

Regeringen föreslår att 32 800 000 kr anvisas på anslaget för år 2005. Anslaget är enligt propositionen i år reducerat i förhållande till föregående år i syfte att bidra till finansieringen av verksamheten vid Boverket samt Statens va-nämnd. Vidare föreslår regeringen att reglerna för stödgivningen från Fonden för fukt- och mögelskador ändras så att småhus yngre än 30 år men färdigställda senast 1988 skall kunna få stöd (förslagspunkt 5). Enligt gällande förordning får bidrag lämnas för hus som är yngre än 25 år och färdigställda senast 1988.

I motion 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4 i motsvarande del föreslås att anslaget för stödgivningen avvecklas fr.o.m. år 2005. Motionärerna anser att bidragsformen nu fyllt sitt syfte och att skador i de hus som kan komma i fråga för bidrag redan har hunnit visa sig.

Bostadsutskottet ser i dagsläget inget skäl att, som motionärerna föreslår, avveckla stödgivningen. Det stöd som kan utgå från Fonden för fukt- och mögelskador är till för att säkra att den som bor i ett fukt- eller mögelskadat hus skall kunna få en väl fungerande bostad till rimliga kostnader. Under de år som stödet kunnat utgå har ett stort antal husägare fått hjälp att genomföra saneringsåtgärder som man skulle haft mycket svårt att klara på egen hand, både ekonomiskt och kunskapsmässigt. Det har också inneburit att många familjer sluppit en ohälsosam och påfrestande boendemiljö.

Utvecklingen av antalet ansökningar till fonden under senare år har emellertid givit anledning att se över reglerna för vilka hus som kan omfattas av stödgivningen. Dessa ansökningar har minskat i antal samtidigt som sakkunniga på området framhållit att antalet fukt- och mögelskadade hus fortfarande är stort. Det är mot denna bakgrund som regeringens förslag om en återgång till tidigare regler vad gäller de stödberättigade husens ålder skall ses. Bostadsutskottet instämmer i regeringens bedömning att det är motiverat att ändra dessa regler.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag både vad gäller anslag och regeländring för stödgivningen samt avstyrker anslagsförslaget i motion 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4 i motsvarande del.

31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

De utgifter som belastar anslaget för åtgärder mot radon i bostäder avser det bidrag som kan utgå enligt förordningen (1988:372) om bidrag till åtgärder mot radon i egnahem samt information i frågan. Sedan den 1 januari

2003 kan egnahemsägare söka bidrag för åtgärder mot radon som sänker radonhalten till högst 200 Bq/m³ i inomhusluften. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel.

Regeringen anger att det anslagna beloppet under det senaste året inte har förbrukats. Detta anses bero på att effekterna av den regeländring som trädde i kraft i början av 2003 förväntas visa sig med viss tidsfördröjning. Regeringen konstaterar vidare att det med nuvarande kartläggnings- och saneringstakt kommer att ta mycket lång tid innan alla hus med radonhalter över 200 Bq/m³ är identifierade och åtgärdade. För att öka saneringstakten kommer därför en informationsattsning om radon i egnahem och möjligheten att erhålla stöd att genomföras.

I propositionen föreslås att anslaget för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder bestäms till 33 miljoner kronor för år 2005, dvs. till samma belopp som för år 2004.

I motion 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4 i motsvarande del föreslås att anslaget bestäms till 1 miljon kronor och enbart används för att bekosta informationsverksamhet om radon. Motionärerna hänvisar till forskningsrön som anses visa att sanering av radonhus kan öka halterna av radon i stället för att minska dem.

I Folkpartiets partimotion 2004/05:Bo310 yrkande 32 i motsvarande del föreslås att anslaget minskas med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Neddragningen av anslaget motiveras i motion 2004/05:Bo308 (fp) med att det bör ligga i varje husägares eget intresse att säkra sin inomhusmiljö. Det är mot denna bakgrund rimligt att minska bidragen till radonsanering och i stället öka informationsåtgärderna.

Bostadsutskottet har vid ett flertal tillfällen framhållit att åtgärder som kan begränsa de hälsorisker som följer av höga radonhalter i våra bostäder och i övriga byggnader bör ha en hög prioritet. Ett viktigt steg i detta arbete togs våren 2002 då riksdagen fastställde ett nytt delmål avseende inomhusmiljön till det nationella miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Detta delmål innebär bl.a. att radonhalten i alla bostäder år 2020 skall vara lägre än 200 Bq/m³ luft. Som ett led i arbetet med att uppnå detta mål ändrade regeringen år 2003 reglerna för radonbidrag så att stöd skall kunna utgå till fler fastigheter.

Det bidrag som kan utgå till åtgärder mot radon i bostäder har visat sig utgöra ett betydelsefullt instrument i arbetet med att påverka ägare till fastigheter som har höga radongashalter att vidta nödvändiga saneringsåtgärder. Som regeringen anför kan också den regeländring som genomförts förväntas leda till en ökad efterfrågan på stöd. Utskottet ser även positivt på regeringens avsikt att initiera en informationsattsning med syfte att öka saneringstakten i den del av bostadsbeståndet som har förhöjda radonvärden.

Enligt utskottets uppfattning är det av stor vikt att arbetet med att sänka radonhalten i stora delar av bostadsbeståndet kan fortsätta med oförminskad kraft. Utskottet kan således inte alls instämma i den syn på radonbidraget som framförs i m-motionen. Bidragsverksamheten bör inte avvecklas

utan medel tillföras anslaget så att nödvändiga saneringsåtgärder kommer till stånd. Möjligheten att erhålla stöd kan sannolikt även påtagligt öka effekten av de planerade informationsåtgärderna. Av detta skäl avvisar utskottet även förslagen i den aktuella fp-motionen om en kraftig begränsning av anslaget.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att anslaget för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder bör fastställas till den nivå som regeringen föreslagit. Motionsförslagen om andra anslagsnivåer avstyrks.

31:8 Lantmäteriverket

Regeringen föreslår att det till Lantmäteriverket för budgetåret 2005 skall anvisas 343 679 000 kr. Förslaget motsvarar anslaget för 2004 justerat med en pris- och löneomräkning om 3 867 000 kr.

Enligt motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 28 i denna del är det möjligt att göra en väl avvägd reduktion av anslaget till Lantmäteriverket. Anslaget föreslås därför minskat med 23 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

Som framgår av budgetpropositionen har den statliga lantmäteriverksamheten setts över av Lantmäteriutredningen. Utredningen avgav i november 2003 betänkandet Lantmäteriet – nya vägar för ökad samhällsnytta (SOU 2003:111). Efter remissbehandling bereds nu förslagen i Regeringskansliet, och en proposition har aviserats till årsskiftet. Enligt utskottets mening framstår det mot den bakgrunden inte som lämpligt att nu göra några förändringar i medelstilldelningen till lantmäteriet utöver den pris- och löneomräkning som regeringen föreslagit. De aviserade förslagen avseende lantmäteriverksamheten bör avvaktas. Förslaget i budgetpropositionen tillstyrks sålunda. Motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 28 i denna del avstyrks.

31:10 Byggekostnadsforum

Anslaget 31:10 Byggekostnadsforum var tidigare benämnt Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet. Denna bidragsgivning har numera upphört. I dag finansierar anslaget kostnaderna för Byggekostnadsforums verksamhet och det föreslås dessutom finansiera verksamheten för den nyligen tillsatte byggsamordnaren. Anslaget finansierar även stöd till pilotprojekt som syftar till att långsiktigt sänka kostnaderna för de boende och samtidigt främja en hållbar utveckling. Regeringen föreslår att det på anslaget till Byggekostnadsforum för budgetåret 2005 skall anvisas 25 miljoner kronor. Av anslaget får enligt förslaget under 2005 och 2006 årligen högst 2 000 000 kr användas för byggsamordnarens uppdrag. Byggsamordnaren skall bl.a. stödja och samordna utvecklingen av bedömningskriterier och nyckeltal för att mäta framsteg i respektive delsektor, initiera och utvärdera demonstrationsprojekt samt utdela utmärkelser till särskilt framstående projekt. Byggekostnadsforums stöd till pilotprojekt har koppling till delar i det uppdrag som givits åt byggsamordnaren, nämligen att initiera

och utvärdera demonstrationsprojekt som ligger inom ramen för ett utvecklingsprogram för bygg-, fastighets- och anläggningssektorn. För att uppnå bästa möjliga utväxling på insatserna och undvika dubbelarbete bör därför Byggekostnadsforum och byggsamordnaren samverka i arbetet med demonstrationsprojekt.

Förslag om att Byggekostnadsforum skall avvecklas förs fram i fyra motioner.

Att Byggekostnadsforum har inrättats löser enligt motion 2004/05:Bo288 (m) inte de problem som bostadsmarknaden verkar under. Målet skall i stället vara att bostäder skall byggas och underhållas på marknadsmässiga villkor. Enligt motionens yrkande 4 i denna del bör därför anslaget till Byggekostnadsforum m.m. avvecklas i sin helhet. En besparing om 25 miljoner kronor uppkommer därmed.

Det arbete som Byggekostnadsforum driver är enligt partimotion 2004/05:Bo310 (fp) främst en forskningsuppgift som bör komma till stånd i samarbete med näringslivet. En avveckling av verksamheten bör därför inledas redan 2005 och sedan fullbordas 2006. Anslaget till Byggekostnadsforum m.m. bör därför minskas med 20 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för 2005 (yrkande 32 i denna del). Motsvarande medel föreslås i stället överförda till Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas).

Byggekostnadsforum bör enligt motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 28 i denna del avvecklas och kostnaderna i samband med detta belasta Boverkets anslag. I förhållande till regeringens förslag uppkommer därmed en besparing om 25 miljoner kronor.

Enligt motion 2004/05:Bo292 (c) i denna del var Byggekostnadsforum från början ett forum för ekologisk byggproduktion. Eftersom miljötänkande och kvalitetstänkande skall vara integrerat i den vanliga bostadsproduktionen behövs inte Byggekostnadsforum längre. Verksamheten bör därför avvecklas redan fr.o.m. 2005, varigenom en besparing om 25 miljoner kronor kan göras.

Utskottet gör följande bedömning när det gäller anslaget till Byggekostnadsforum m.m.

Huvudsyftet med Byggekostnadsforums verksamhet är, som framgår ovan, att bidra till och verka för pilotprojekt som syftar till att långsiktigt sänka kostnaderna för de boende och samtidigt främja en hållbar utveckling. Enligt utskottet är det viktigt att på detta sätt stödja projekt som på olika sätt kan bidra till såväl lägre boendekostnader som till en bättre hushållning med våra resurser. Det är naturligt att samhället tar sin del av ansvaret för ett utvecklingsarbete som kan leda fram till innovationer och kostnadseffektiva produktionsmetoder som samtidigt uppfyller högt ställda krav på ekologisk hållbarhet. Även den helt nyligen tillsatte byggsamordnaren har en roll att spela i detta sammanhang. Det gäller inte minst dennes arbete med att ta fram bedömningskriterier och nyckeltal för att mäta framsteg i respektive delsektor. Samtidigt är det viktigt att verksamheten vid Bygg-

kostnadsforum samordnas med det uppdrag som byggsamordnaren har när det gäller demonstrationsprojekt m.m. Det är också klart uttalat att en sådan samordning skall komma till stånd.

Sammanfattningsvis är det enligt utskottets mening angeläget att det även fortsättningsvis anslås medel för att stimulera såväl en omställning till en mer ekologiskt hållbar utveckling inom bostadssektorn som till produktion av bostäder med lägre boendekostnader. Regeringens förslag till anslag tillstyrks sålunda. De motstående förslagen i partimotion 2004/05:Bo310 (fp) yrkande 32 samt motionerna 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4, 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 28 och 2004/05:Bo292 (c), samtliga motioner i denna del, avstyrks.

31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder

Riksdagen beslutade våren 2001 att införa ett tillfälligt investeringsbidrag för nybyggnad av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist (prop. 2000/01:100, bet. 2000/01:FiU27, ytt. 2000/01:BoU6y, rskr. 2000/01:279). Investeringsbidraget lämnas enligt bestämmelser i förordningen (2001:531) om statligt investeringsbidrag för byggande av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist. Endast projekt som påbörjas under tiden den 17 april 2001–den 31 december 2006 kan beviljas investeringsbidrag. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel.

I budgetpropositionen föreslås avseende den aktuella bidragsformen att riksdagen ger regeringen ett bemyndigande att under 2005 ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 600 miljoner kronor efter 2005 (förslagspunkt 6). Anslaget föreslås bestämmas till 600 miljoner kronor för år 2005.

I motioner från fyra partier finns förslag som utgår från att den aktuella stödformen avvecklas redan till år 2005 och att anslaget anpassas efter denna förutsättning. Enligt två motioner, Folkpartiets partimotion 2004/05:Bo310 (fp) yrkande 32 samt motion 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4, båda yrkandena i motsvarande del, medför detta att inga nya medel behöver anslås för verksamheten. I motion 2004/05:Bo292 (c) i motsvarande del föreslås en anslagsminskning med 450 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget och i motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 28 i motsvarande del en minskning med 300 miljoner kronor. I denna motion föreslås även att riksdagen avslår regeringens förslag om ett bemyndigande för investeringsbidraget (yrkande 4) och beslutar om en avveckling av bidraget (yrkande 9). Ett motsvarande förslag om avveckling finns även i Centerpartiets partimotion 2004/05:Bo235 yrkande 13.

Avvecklingsförslagen i motionerna motiveras med att det aktuella bidraget är kortsiktigt och förknippat med en rad villkor som snedvrider konkurrensen och inriktningen på bostadsproduktionen. Motionärerna anför att det i stället behövs långsiktiga och förutsägbara villkor för bostadsbyggandet.

De förslag om alternativ till investeringsbidraget och vissa andra statliga stöd som förs fram i motionerna behandlas i detta betänkande i huvudsak under avsnittet om bostadspolitikens inriktning.

Bostadsutskottet anför följande om de aktuella förslagen.

Bakgrunden till riksdagens beslut våren 2001 att införa den aktuella bidragsformen var den alltmer tilltagande bostadsbristen på vissa orter och den alltför begränsade nyproduktionen av hyresbostäder. Därefter har vissa villkor för stödgivningen ändrats och en möjlighet införts att kombinera stödet med den investeringsstimulans genom skattekreditering som infördes år 2003. Sammantaget har dessa stöd i kombination med det etablerade räntebidragssystemet inneburit en kraftfull satsning på att stimulera byggandet av hyresbostäder i de delar av landet där efterfrågan är störst. Det kommer nu rapporter som visar en påtaglig ökning av produktionstakten. Dessa glädjande uppgifter understryker behovet av att fullfölja den tidsbegränsade statliga satsningen genom de nuvarande investeringsbidragen och investeringsstimulansen. Stödformerna är emellertid tidsbegränsad till utgången av år 2006. Det finns därför skäl att under denna tidsperiod överväga formerna och villkoren för en mer långsiktig bostadsfinansiering. Utskottet återkommer till denna fråga i avsnittet om bostadspolitikens inriktning.

Bostadsutskottet ser således inget skäl att avbryta satsningen på investeringsbidrag för hyresbostäder i förtid. Riksdagen bör därför anvisa medel och lämna ett bemyndigande i enlighet med regeringens förslag. De motstående motionsförslagen avstyrks.

31:12 Statens bostadsnämnd

Statens bostadsnämnd inrättades den 1 augusti 2002 och har till uppgift att ge statligt stöd till omstrukturering av kommunala bostadsbolag. Nämnden har delvis övertagit den uppgift som Bostadsdelegationen tidigare hade på detta område.

Enligt en redovisning i budgetpropositionen tog Statens bostadsnämnd under 2003 emot fem ansökningar om stöd, vilket innebär att nämnden sammanlagt tagit emot ansökningar från 24 kommuner. Under året har tolv stödärenden avslutats – sex genom avtal om statligt stöd, fem genom att ansökan avslagits och ett genom att ansökningen återkallats – och ytterligare tre principöverenskommelser om statligt stöd har träffats. Regeringen föreslår att anslaget för myndighetens verksamhet under 2005 bestäms till 7 769 000 kr.

I motioner från tre partier föreslås att anslaget vid Statens bostadsnämnd skall avvecklas eller reduceras kraftigt för år 2005. I motionerna 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4 och 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 28, båda yrkandena i motsvarande del, föreslås en halvering av anslaget och i motion 2004/05:Bo292 (c) i motsvarande del att anslaget avvecklas direkt. Bak-

grunden till förslagen är den inställning som respektive parti intar vad gäller den stödverksamhet som myndigheten administrerar. Förslagen i denna del behandlas i nästkommande avsnitt.

Utskottet vidhåller sin uppfattning att den verksamhet som bedrivs av Statens bostadsnämnd fyller en mycket viktig funktion. Det är nödvändigt att de kommuner och kommunala bostadsföretag som fått problem till följd av en befolkningsminskning eller en ogynnsam utveckling i övrigt kan erhålla ett stöd i sitt omstruktureringsarbete. Som framgår av budgetpropositionen kvarstår den tidigare bedömningen att nämnden bör ha ett verksamhetsperspektiv fram till år 2010.

Bostadsutskottet avstyrker de aktuella motionsförslagen och tillstyrker regeringens anslagsförslag.

31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag

De utgifter som belastar anslaget avser stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Ansökningar om stöd hanteras av Statens bostadsnämnd. Bestämmelser om stödet finns i förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Regeringen framhåller i budgetpropositionen att den tidigare redovisade bedömningen att Statens bostadsnämnd sammanlagt skall få disponera 3 000 miljoner kronor för verksamheten kvarstår.

Regeringen föreslår att anslaget för stödverksamheten bestäms till 152,5 miljoner kronor för 2005. Regeringen begär även ett bemyndigande från riksdagen att under 2005 för stödverksamheten göra åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 150 miljoner kronor efter 2005 (förslagspunkt 7).

I motioner från fyra partier föreslås att den aktuella stödverksamheten skall avvecklas. I en av dessa motioner föreslås att ett alternativt stödssystem inrättas.

Förslag om ett helt avvecklat anslag redan för 2005 läggs fram i motion 2004/05:Bo292 (c). I motionen anförs att kommunerna måste ges möjlighet att själva lösa problemen med bostadsöverskott.

Enligt motion 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4 i motsvarande del bör anslaget för 2005 minskas med 103,5 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Som skäl anges att det nuvarande stödet snedvrider konkurrensen mellan bostadsföretag. Omstrukturering av kommunala bostadsbolag skall ske på marknadsmässiga grunder. Stöd skall visserligen i vissa fall kunna lämnas till kommuner som uttömt sina resurser, men detta skall i så fall belasta utgiftsområde 25, anslaget Allmänna bidrag till kommuner.

Folkpartiet förordar i sin partimotion 2004/05:Bo310 yrkande 32 i motsvarande del att det aktuella anslaget för 2005 minskas med 100 miljoner kronor. I motionen framhålls att det kommunala självstyret skall vara

utgångspunkten i hanteringen av de kommunala bostadsföretagen. I stället för att staten skall träda in och utveckla kommunala fastigheter bör kommunerna ges incitament att själva sälja fastigheter vid behov.

Förslagen i motion 2004/05:Bo306 (kd) utgår från att riksdagen avslår regeringens förslag om anslag (yrkande 28 i motsvarande del) och om ett bemyndigande för stödverksamheten (yrkande 5). I stället föreslås att ett nytt anslag – Stöd till bostadsföretag i kommuner med bostadsöverskott – inrättas (yrkande 28 i motsvarande del) och att ett bemyndigande ges till regeringen för användningen av medel från detta anslag (yrkande 6). Beloppen för anslag och bemyndigande motsvarar dem i regeringens förslag. Slutligen föreslås riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen redovisa inriktningen på det nya stödet (yrkande 22). Detta alternativa stödsystem skall vara inriktat på kommuner med bostadsöverskott och stå i bättre överensstämmelse med det kommunala självstyret. Det skall överlåtas åt kommunerna att själva i högre grad få avgöra hur medlen skall användas, samtidigt som privata värddar inte skall missgynnas.

Bostadsutskottet har tidigare genom flera beslut ställt sig bakom den nu gällande ordningen för fortsatt statligt stöd till omstrukturering av kommunala bostadsbolag. Denna ordning innefattar, förutom genom kreditgaranti, flera olika möjligheter för det statliga engagemanget. Under vissa förutsättningar kan bidrag utgå till en kommun. Staten skall även kunna förvärva bostadsfastigheter av kommunala bostadsföretag för att i samverkan med de aktuella kommunerna utveckla eller avveckla bostäderna.

Utskottet vill understryka att villkoren för det statliga stödet för vissa kommunala åtaganden för boendet varken står i motsats till de ovan framförda synpunkterna om att kommunerna i möjligaste mån skall få hjälp att själva lösa sina problem eller att stödet bör riktas till kommuner med bostadsöverskott. Utgångspunkten för den beslutade ordningen är att hitta den lösning som bedöms vara mest lämplig i varje enskilt fall. En framgångsrik verksamhet förutsätter emellertid att riksdagen också anvisar medel för verksamheten. Det kan konstateras att man i flera av de behandlade motionerna i praktiken föreslår en snabb avveckling av det statliga stödet. Detta riskerar i sin tur att på sikt leda till behov av en mer akut och oplanerad hantering av omfattande ekonomiska problem i vissa kommuner.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om anslag och bemyndigande och avstyrker de aktuella motionerna.

31:14 Bidrag till installation av hissar

Riksdagen beslutade våren 2004 att inrätta ett hissbidrag (prop. 2003/04:100, bet. 2003/04:FiU21, 2003/04:BoU5y, rskr. 2003/04:74). Anslaget får användas till att lämna bidrag till nyinstallation av hiss eller annan lyftanordning i flerbostadshus som påbörjas under perioden den 15 april–

31 december 2004. Bidrag får lämnas till 25 % av installationskostnaden, dock högst 250 000 kr per hiss. Stödets omfattning skall enligt beslutet vara begränsat till sammanlagt högst 30 miljoner kronor.

Fram till utgången av oktober har ansökningar om stöd för hissinstallationer motsvarande drygt 27 miljoner kronor inkommit och beslut fattats om stöd uppgående till omkring 14 miljoner kronor.

På tilläggsbudget för budgetåret 2004 har riksdagen anvisat 1 miljon kronor för stödverksamheten. Regeringen föreslår nu att resterande medel för stödverksamheten, 29 miljoner kronor, anvisas på anslaget för år 2005.

I två motioner, 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 28 och 2004/05:Bo310 (fp) yrkande 32, båda yrkandena i motsvarande delar, föreslås att inga nya medel tillförs anslaget. Det anförs att bidragsformen är kortsiktig och endast bidrar till osäkerheten om de framtida villkoren för finansieringen av bostadsinvesteringar. I motion 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4 i motsvarande del föreslås att anslaget bestäms till 2,5 miljoner kronor. Motionärerna anför att det visserligen är lovvärt att stimulera till hissinstallationer, men att villkoren för hissbidraget är sådana att satsningen måste betraktas som oseriös.

I detta avsnitt tar utskottet även upp två motioner som förordar fortsatt bidragsgivning till hissinstallationer efter år 2004.

Enligt motion 2004/05:Bo240 (v) yrkande 6 bör det nuvarande tillfälliga stödet göras permanent. Motionärerna hänvisar till att en åldrande befolkning gör att behovet av hissar ökar.

Även i motion 2004/05:Bo317 (s) förordas fortsatt bidragsgivning med dagens stödnivå. Enligt motionärerna bör staten också utarbeta ett program för ökad tillgänglighet.

Det beslut som riksdagen fattade våren 2004 innebar att bidraget skulle vara tidsbegränsat och endast utgå till installationer som påbörjas under innevarande år. Bostadsutskottet konstaterade i samband med detta beslut att den föreslagna omfattningen på stödgivningen visserligen inte svarade mot det beräknade totala behovet av hissinstallationer men att det ändå borde ge ett incitament för berörda fastighetsägare att pröva möjligheten att installera hiss. Efterfrågan på stöd visar också att den beslutade ramen för bidragsgivningen sannolikt helt kommer att tas i anspråk. Det är således inte möjligt att nu fatta beslut om att inte anslå några medel för 2005 eller att mycket kraftigt reducera anslagsnivån i förhållande till regeringsförslaget. Detta anslag är avsett att finansiera de hissinstallationer som redan har erhållit beslut om bidrag och påbörjats under 2004. Staten måste givetvis fullfölja utbetalningen av de beviljade bidragen. Motionerna m, fp och kd bör således avslås redan på rent formella grunder.

Vad sedan gäller frågan om en fortsatt bidragsgivning har utskottet förståelse för dessa motionsförslag. Inom den ekonomiska ram för utgiftsområde 18 för 2005 som riksdagen lagt fast finns det dock inte utrymme för en fortsatt bidragsgivning enligt motionsförslagen. Det bör emellertid framhållas att behovet av olika åtgärder för att öka tillgängligheten i vårt bostadsbestånd är väl dokumenterat. Både den pågående utvecklingen mot

en allt högre andel äldre i befolkningen och ökade krav på tillgängligheten för rörelsehindrade gör dessutom att detta behov snarast kommer att öka. Utgångspunkten vid alla byggnadsåtgärder bör därför vara att i möjligaste mån tillgodose dessa krav. Det gäller givetvis även om inte den extra stimulans som kunnat utgå under 2004 nu får en fortsättning efter årsskiftet.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens anslagsförslag för bidrag till hissinstallationer och avstyrker samtliga motioner som behandlats i detta avsnitt.

31:15 Ungdomsbostadssamordnare

Regeringen redovisade i den ungdomspolitiska propositionen (prop. 2004/05:2) sin bedömning att en ungdomsbostadssamordnare bör tillsättas. Denne skall ha till uppgift att under en treårsperiod arbeta för att ta fram förslag på konkreta åtgärder i syfte att underlätta ungdomars tillträde till bostadsmarknaden. I budgetpropositionen föreslår regeringen att 1,5 miljoner kronor anvisas för år 2005 på ett nyinrättat anslag för att finansiera ungdomsbostadssamordnarens verksamhet. Avsikten är att bostadssamordnaren skall bedriva sin verksamhet under en treårsperiod fr.o.m. 2005.

I tre motioner föreslås att riksdagen inte skall anvisa några medel på det nyinrättade anslaget. De tre avslagsförslagen finns i motionerna 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4, 2004/05:Bo292 (c) och 2004/05:Bo310 (fp) yrkande 32, samtliga yrkanden i motsvarande delar. Utgångspunkten för dessa förslag är att motionärerna inte anser att en ungdomsbostadssamordnare utgör någon lösning på de problem som ungdomar har på bostadsmarknaden. Det anføres bl.a. att förslaget endast bör ses som ett försök från regeringen att visa handlingskraft och att mer konkreta åtgärder behövs för att åstadkomma en bättre situation för ungdomar. I fp-motionen anføres också att de medel som föreslås bli anslagna för verksamheten i stället bör användas för ökat internationellt utbyte och insatser för ökad jämställdhet och mångfald.

Bostadsutskottet ser positivt på regeringens initiativ att inrätta en särskild ungdomsbostadssamordnare. Utskottet har sedan länge framhållit att ungdomar och studenter tillhör de grupper som har en särskilt utsatt situation på bostadsmarknaden i stora delar av landet. Även om olika åtgärder under senare år har vidtagits i syfte att underlätta för bl.a. ungdomar att skaffa en egen bostad finns det starka skäl att, som regeringen föreslår, nu ta ett samlat grepp om frågan och kartlägga såväl problemens omfattning som möjliga lösningar. En förutsättning för att denna satsning skall bli framgångsrik är att alla berörda parter som ungdomsbostadssamordnaren skall samverka med på olika sätt bidrar med idéer och förslag. Självfallet måste syftet vara att bostadssamordnarens verksamhet i slutändan skall leda fram till konkreta åtgärder.

Utskottet tillstyrker regeringens anslagsförslag och avstyrker motstående motioner.

32:1 Länsstyrelserna m.m.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att det till länsstyrelsernas verksamhet för budgetåret 2005 skall anvisas 2 168 221 000 kr. Förslaget baseras dels på en pris- och löneomräkning, dels på flera andra anslagspåverkande faktorer som redovisas i propositionen. Det gäller tillskott av medel för länsstyrelsernas arbete med viss tillståndsprövning enligt ordningslagen samt för administrationen av det föreslagna stödet för källsortering. Dessutom räknas anslaget ned med hänsyn till att vissa uppgifter förs över från länsstyrelseanslaget till anslaget 32:2 Kommunala samverkansorgan.

Förslag om ett i förhållande till regeringens budgetförslag minskat anslag förs fram i tre motioner.

Anslaget till länsstyrelserna kan enligt motion 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4 i denna del minskas med 50 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Neddragningen av anslaget blir möjlig som en följd av den minskade administration som uppkommer genom de motionsförslag (m) som läggs fram i andra sammanhang om avveckling av bidrag och om avregleringar.

Enligt motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 28 i denna del är en väl avvägd reducering av anslaget med 10 miljoner kronor möjlig.

I ett Sverige byggt på federalismens principer får länsstyrelserna enligt motion 2004/05:Bo292 (c) i denna del betydligt färre uppgifter. Dessutom kan administrativa vinster göras genom en effektivisering av verksamheten. Anslaget kan därför minskas med 160 miljoner kronor i förhållande till förslaget i budgetpropositionen.

Utskottet gör följande bedömning när det gäller beräkningen av anslaget till länsstyrelserna.

Som framgår av redovisningen ovan bygger det förslag som läggs fram i budgetpropositionen på en pris- och löneomräkning av länsstyrelseanslaget justerat med hänsyn till vissa tillkommande respektive borttagna administrativa uppgifter. Det nya medel som tillförs länsstyrelserna svarar sålunda mot att de också tilldelas nya uppgifter. Samtidigt bör det noteras att anslaget på motsvarande sätt räknas ned när uppgifter t.ex. förs över till andra myndigheter. Det innebär att en noggrann prövning av anslaget har gjorts mot de förändringar i arbetsuppgifterna som länsstyrelserna fortlöpande genomgår.

Länsstyrelserna har under senare år genomfört ett omfattande arbete i syfte att rationalisera och effektivisera verksamheten. Det framstår mot den bakgrunden inte som motiverat att nu ålägga länsstyrelserna allmänt uttryckta sparkrav som föreslås i motionerna (m), (kd) och (c). I flera av fallen bygger dessutom besparingarna på att arbetsbesparande förslag som har lagts fram i andra sammanhang genomförs, något som det knappast torde finnas förutsättningar för. Sammantaget innebär det nu anförda enligt utskottets mening att det inte finns utrymme för att minska anslaget på det sätt

som föreslås i motionerna. Motionerna 2004/05:Bo288 (m) yrkande 4, 2004/05:Bo292 (c) samt 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 28, samtliga motioner i denna del, avstyrks. Regeringens förslag tillstyrks.

Övriga anslag i budgetpropositionen

Utskottet tar i detta avsnitt upp förslag till anslag i budgetpropositionen som inte mött invändningar i motioner eller vid utskottets behandling.

I fråga om de anslag som inte behandlats av utskottet ovan föreslås i budgetpropositionen att det för budgetåret 2005 under utgiftsområde 18 skall anvisas till anslaget

31:7 Statens geotekniska institut ett ramanslag om 29 889 000 kr,

31:9 Statens va-nämnd ett ramanslag om 7 826 000 kr,

32:2 Kommunala samverkansorgan m.m. ett obetecknat anslag om 36 697 000 kr.

Den av regeringen förordade anslagstilldelningen avseende de nu aktuella anslagen tillstyrks av utskottet.

Motionsförslag om nya anslag inom utgiftsområde 18

I två motioner som väckts under allmänna motionstiden återfinns förslag om vissa nya anslagsposter.

Folkpartiet föreslår i sin partimotion 2004/05:Bo310 yrkande 32 i motsvarande del att det inrättas ett anslag benämnt Internationellt utbyte, jämställdhet och mångfald och att 1,5 miljoner kronor får disponeras för detta ändamål 2005. Medlen är bl.a. avsedda att täcka kostnader för ökad svensk delaktighet i olika internationella aktiviteter samt insatser avseende kvinnor inom byggbranschen.

I motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 28 i motsvarande del finns förslag om två nya anslag, dels Investeringsstöd för byggande av studentbostäder på 30 miljoner kronor, dels Forum för äldres boende på 5 miljoner kronor.

Det förstnämnda anslagsyrkandet utgår från ett förslag i en kd-motion om principerna för en ny stödform för studentbostäder som behandlas i avsnittet om bostadspolitikens inriktning tillsammans med övriga motionsförslag om ett utökat stöd till byggandet av studentbostäder. Även i fråga om anslagsförslaget om Forum för äldres boende gäller att sakförslaget behandlas senare i detta betänkande tillsammans med andra förslag i en kd-motion om äldres boende.

Vad gäller de nu aktuella anslagsyrkandena kan utskottet konstatera att de anslagsförslag som utskottet ovan redan ställt sig bakom innebär att hela den ram för utgiftsområde 18 som riksdagen genom sitt beslut den 24 november fastställt har tagits i anspråk. Motionsförslagen om anslag för 2005 avstyrks således redan på denna grund.

Mål- och resultatredovisning i budgetpropositionen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna vad bostadsutskottet anför i avsnittet om mål- och resultatredovisningen i budgetpropositionen.

Inledning

En del i utskottens arbete som under senare år fått en mer framträdande roll består i att följa upp och utvärdera hur riksdagens beslut genomförts och vilka resultat de fått. Riksdagen beslutade i juni 2001 om ett tillägg i riksdagsordningen (4 kap. 16 §) som understryker vikten av att riksdagen följer upp och utvärderar fattade beslut för att åstadkomma ett bättre berednings- och beslutsunderlag i den politiska processen. En viktig del i den löpande uppföljningen är att ta emot och värdera den resultatinformation som riksdagen enligt budgetlagen får från regeringen i budgetpropositionen. Ett samarbete har också inletts mellan riksdag och regering med syfte att förbättra denna redovisning.

Bostadsutskottet tog föregående år i sitt budgetbetänkande (bet. 2003/04:BoU1) upp frågor om hur mål- och resultatredovisningen i budgetpropositionen bättre skall kunna anpassas till de behov som föreligger i samband med beredningen inom riksdagen. Utskottets överväganden utgick från de frågor som aktualiserats vid beredningen av regeringens förslag i budgetpropositionen vad gäller utgiftsområde 18 och med särskild inriktning på redovisningen för politikområdet Bostadspolitik. Även andra utskott tog i detta sammanhang upp frågor om resultatredovisningen inom sina respektive ansvarsområden. På finansutskottets förslag beslutade riksdagen också att ge regeringen till känna vad utskottet anför om behovet av en mål- och resultatstyrning bättre anpassad till riksdagens arbetsformer. Finansutskottet framhöll bl.a. att uppställda mål bör vara tydliga och lätt uppföljningsbara och att regeringen i större utsträckning än för närvarande bör använda sig av olika typer av indikatorer. Utskottet uppmärksammade även bristen på överensstämmelse mellan indelningen i utgiftsområden och politikområden (bet. 2003/04:FiU2).

Bostadsutskottet har noterat att regeringen i årets budgetproposition i ett särskilt avsnitt om utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten tagit upp de frågor om resultatredovisningen i budgetpropositionen som riksdagens utskott lyft fram (prop. 2004/05:1 volym 1 s. 257). Regeringen framhåller behovet av att med utgångspunkt i riksdagens behov fortsätta arbetet med att successivt förbättra redovisningen av statliga verksamheters måluppfyllelse. Även i den del av budgetpropositionen som avser utgiftsområde 18 framhåller regeringen att den har beaktat de synpunkter som bostadsutskottet lämnade hösten 2003 och inlett ett långsiktigt arbete för att utveckla resultatredovisningen inom politikområdet.

Bostadsutskottet ser det som angeläget att den dialog som nu inletts mellan riksdag och regering i frågor om mål- och resultatredovisning både på ett mer övergripande plan och särskilt vad gäller bostadsutskottets ansvarsområde fortsätter. Inriktningen på arbetet bör vara att budgetpropositionen skall få en utformning som väl svarar mot utskottets och riksdagens behov av ett tillräckligt beslutsunderlag. Som ett led i denna dialog har utskottet under sin beredning av årets budgetproposition också inbjudit företrädare för Regeringskansliet att redovisa pågående arbete med att utveckla den resultatredovisning som berör bostadsutskottets beredningsområde.

Bostadsutskottets överväganden hösten 2003

Bostadsutskottet uppdrog hösten 2003 åt den då nyinrättade uppföljnings- och utvärderingsfunktionen vid riksdagens utredningstjänst att analysera behandlingen av mål och resultat i den del av propositionen som avser bostadspolitiken. Med denna analys som utgångspunkt redovisade utskottet vissa överväganden och sin syn på vilka förändringar som är önskvärda i regeringens redovisning av mål och resultat i budgetpropositionen. Riksdagen godkände sedermera vad utskottet anfört. Utskottets synpunkter kan sammanfattas i följande punkter:

- *Målet för bostadspolitiken:* Bostadsutskottet framhöll att det finns ett behov av att finna en metod att mäta graden av måluppfyllelse för det grundläggande, av riksdagen fastställda, målet för bostadspolitiken. En strävan i detta sammanhang bör givetvis vara att underlaget för denna bedömning i så stor utsträckning som möjligt får en bred politisk acceptans. De partipolitiska övervägandena bör i stället inriktas på vilka slutsatser som redovisningen leder fram till och vilka åtgärder som behöver vidtas. De nedbrutna mål som regeringen arbetar utifrån bör ges en sådan utformning att en resultatstyrning underlättas.
- *Strukturen på resultatredovisningen:* En striktare uppdelning bör eftersträvas mellan de avsnitt i propositionen som behandlar politikens inriktning, gjorda insatser respektive resultatbedömning. En strävan bör också vara att tydligare särskilja vad som regeringen anser vara faktiska resultat av statens insatser inom politikområdet och vad som snarare är att betrakta som ett resultat av omvärldsförändringar.
- *Resultatindikatorer:* Resultatredovisningen bör i kommande propositioner i högre utsträckning innefatta kvantifierbara resultatindikatorer. De redovisade slutsatserna bör relateras till dessa indikatorer. Vid införande av nya bostadspolitiska medel bör även redovisas utifrån vilka resultatindikatorer måluppfyllelsen fortsättningsvis kommer att bedömas.
- *Tidsserier:* Det har ett klart värde att samma källa används löpande och att längre tidsserier för resultatindikatorerna kan redovisas för att underlätta analyser av trender och tendenser.

- *Politikområdesindelningen:* Bostadsutskottet pekade på det förhållandet att bostadsbidragen, som helt faller inom bostadsutskottets beredningsområde och ingår i utgiftsområde 18, i resultatbedömningssammanhang redovisas i den del av budgetpropositionen som bereds av socialförsäkringsutskottet. Utskottet menade att detta förhållande, sett ur ett strikt bostadspolitiskt perspektiv, får anses vara mindre lämpligt och inte underlättar en sammanhållen resultatbedömning av det bostadspolitiska målet.

Redovisningen av mål och resultat i årets budgetproposition

Bostadsutskottet har hösten 2004 givit uppföljnings- och utvärderingsfunktionen inom riksdagens utredningstjänst ett nytt uppdrag att analysera regeringens redovisning av mål och resultat i budgetpropositionen för år 2005 vad gäller bostadspolitiken. Uppdraget syftade i första hand till att ge underlag för en avstämning av hur regeringen beaktat de synpunkter som framfördes av utskottet hösten 2003. Slutsatserna av utredningstjänstens analys har redovisats inför utskottet och föranlett vissa överväganden.

Utskottet redovisar i det följande sina ställningstaganden med utgångspunkt i de kommentarer utredningstjänsten lämnat.

Utredningstjänsten konstaterar att redovisningen av resultat i likhet med förra årets budgetproposition inte utgår från det av riksdagen beslutade målet för bostadspolitiken, utan i stället följer regeringens uppdelning av bostadspolitiken i verksamhetsområden. Med utgångspunkt från denna struktur noterar utredningstjänsten att det saknas redovisning av resultat för vissa delar av det bostadspolitiska målet, t.ex. den del av målet som handlar om att boende- och bostadsmiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och att den särskilt skall främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Det är enligt utredningstjänsten i vissa delar även svårt att se en mer tydlig koppling mellan redovisat resultat och målet för politikområdet. Det gäller exempelvis hur lantmåteriverksamheten har bidragit till att uppnå det av riksdagen beslutade målet för bostadspolitiken.

Bostadsutskottet anser mot denna bakgrund att det fortsatta utvecklingsarbetet bör inriktas på att ge en mer heltäckande resultatredovisning för politikområdet. Det gäller inte minst information med direkt betydelse för de mer ekonomiskt inriktade beslut som är aktuella i detta sammanhang. Utskottet vill emellertid framhålla att budgetarbetet inom bostadsutskottet normalt sett även innefattar beredning av förslag om bostadspolitikens allmänna inriktning. Det är därför önskvärt att måluppfyllelsen inom hela det bostadspolitiska målet blir belyst. Därutöver kan det finnas skäl att även redovisa hur bostadspolitiken bidrar till att vissa mer övergripande politiska mål uppfylls. Ett sådan fråga med hög aktualitet inom i princip samtliga politikområden är hur jämställdhetsmålet tillgodoses.

Utskottet är medvetet om att önskemål om en mycket utförlig resultatredovisning inom de olika politikområdena kan stå i konflikt med behovet av en hanterlig budgetproposition och en sammanhållen budgetberedning. En möjlighet som ännu inte har använts inom bostadsutskottets beredningsområde är att regeringen i en särskild resultatskrivelse gör en fördjupad redovisning av utfallet inom delar av politikområdet. Regeringen har också i årets budgetproposition (volym 1) pekat på resultatskrivelser som ett komplement till den mer kortfattade resultatinformation i form av indikatorer som kan lämnas i budgetpropositionen. Utskottet anser att även om regeringen väljer att redovisa vissa frågor i en resultatskrivelse bör utgångspunkten vara att en sådan redovisning läggs fram för riksdagen i sådan tid att den ändå kan behandlas i samband med budgetberedningen.

En mer heltäckande resultatredovisning för politikområdet torde vidare förutsätta ett fortsatt arbete med att konkretisera uppställda mål. Bostadsutskottet konstaterade föregående år att det av riksdagen fastställda målet för bostadspolitiken har en sådan utformning att det krävs konkretiseringar och delmål vid utformningen av det löpande bostadspolitiska arbetet. Regeringen har också i årets budgetproposition (volym 1) som sin bedömning redovisat att mål bör vara tydliga och uppföljningsbara, vilket ställer krav på fortsatt utveckling av hur målen formuleras.

Utredningstjänsten anser att det skett en utveckling av strukturen på resultatredovisningen inom politikområdet Bostadspolitik jämfört med föregående år. Det har blivit en tydligare uppdelning mellan den resultatinformation som presenteras i förhållande till de insatser som regeringen vidtagit och de allmänna omvärldsförändringar som har skett. Den mer renodlade strukturen har även inneburit färre upprepningar, vilket i sin tur ger bättre överskådlighet. Utskottet kan instämma i denna bedömning men anser att det finns behov av ytterligare utveckling av strukturen i syfte att förbättra och underlätta bedömningen av om den resultatinformation som riksdagen ges är tillräcklig. Här finns bl.a. skäl att se över redovisningen i den del av propositionen som avser budgetförslagen så att en bedömning av medelsanvändningen underlättas. Utskottet återkommer nedan till denna fråga. Det bör även vara möjligt att tydligare redovisa regeringens bedömning av vad som är faktiska resultat av statens insatser inom politikområdet och vad som snarare är att betrakta som ett resultat av omvärldsförändringar.

Bostadsutskottet underströk föregående år värdet av att resultatredovisningen i kommande propositioner i högre utsträckning innefattar kvantifierbara resultatindikatorer. Regeringen har i årets budgetproposition (volym 1) givit uttryck för en motsvarande uppfattning. Utredningstjänsten konstaterar i sin analys att det ännu inte finns några resultatindikatorer knutna till målet för bostadspolitiken. För vissa delar av målet redovisas inga resultat, medan andra delar redovisas mycket ingående. Enligt bostadsutskottets uppfattning bör det vara en strävan att regeringen i fortsättningen tydligare redovisar vilka indikatorer som avses bli använda som underlag för en bedömning av måluppfyllelsen för olika delar av det bostadspolitiska målet.

Enligt utredningstjänstens bedömning har det skett en förbättring vad gäller redovisningen i budgetpropositionen av resultat över längre tidsserier. Som exempel kan nämnas att för verksamhetsområdet Bostadsförsörjning presenteras tidsserier i form av ett flertal diagram som innebär att jämförelser kan göras över åren. Utskottet, som föregående år framhöll att analyser av trender underlättas om samma källa används löpande och om längre tidsserier för resultatindikatorerna redovisas, ser positivt på denna utveckling.

Bostadsutskottet kommenterade föregående år det förhållandet att de utgiftsområden som lagts fast inte till alla delar sammanfaller med den politikområdesindelning som regeringen tillämpar. Inom bostadsutskottets ansvarsområde gäller att bostadsbidragen, som helt faller inom bostadsutskottets beredningsområde och ingår i utgiftsområde 18, i resultatbedömningsssammanhang redovisas i den del av budgetpropositionen som bereds av socialförsäkringsutskottet. Utskottet framhöll att detta förhållande, sett ur ett strikt bostadspolitiskt perspektiv, får anses vara mindre lämpligt och att det inte underlättar en sammanhållen resultatbedömning av det bostadspolitiska målet. Regeringen har i årets budgetproposition (volym 1) för riksdagens information och eventuella kommentar pekat på en del allmänna åtgärder kring frågan om indelningen i politikområden och utgiftsområden. Regeringen menar bl.a. att de problem som riksdagen pekat på skulle mildras om regeringen för respektive myndighet redovisade såväl finansiering som bidrag till måluppfyllelse på politikområdesnivå. Bostadsutskottet vill för sin del hävda att en lämplig ordning kan vara att bostadsbidragens resultat och måluppfyllelse i förhållande till det bostadspolitiska målet redovisas i den del av budgetpropositionen som gäller anslagsområde 18 samt politikområdet Bostadspolitik. Bidragens resultat som ett medel för att tillgodose de mål som ställts upp inom politikområdet Ekonomisk familjepolitik kan däremot som hittills redovisas i den del av budgetpropositionen som bereds av socialförsäkringsutskottet.

Bostadsutskottet vill avslutningsvis ta upp frågan om anslagsredovisningen vad gäller utnyttjandet av anslagna medel och givna bemyndiganden i olika avseenden. Denna fråga kommenterades inte närmare i de överväganden som redovisades föregående år men har nu aktualiserats i samband med utskottets diskussioner om redovisningen i budgetpropositionen. Utskottet vill framhålla att en tydlig redovisning även i denna del är en förutsättning för riksdagens beredning av budgetpropositionen. Särskild betydelse har redovisningen givetvis för de partier som i motioner lägger fram alternativ till regeringens förslag avseende ram för utgiftsområden och anslagsfördelningen inom respektive område. Avsikten är att en prövning av förslagens genomförbarhet skall kunna göras såväl när de olika förslagen om utgiftsram ställs mot varandra som när utskottet tar ställning till fördelningen på anslag. Det ligger då i hela utskottets intresse att förslagen i möjligaste mån är likvärdiga vad gäller den ekonomisk-tekniska genomförbarheten. Detta för att diskussionen i stället skall kunna koncentreras på

de politiska sakfrågorna. Mot denna bakgrund finns det anledning för regeringen att pröva hur en tydligare redovisning av medelsanvändning inom de olika anslagen och en transparens vad gäller den ekonomiska redovisningen i övrigt skall kunna uppnås. Det finns även anledning att utveckla anslagsredovisningen i vissa andra avseenden. Som regeringen anför i budgetpropositionen (volym 1) bör en strävan vara att förslagen om anslag i högre grad kopplas till de resultat som kommer fram i uppföljningsarbetet.

De av utskottet ovan redovisade övervägandena bör ses som en del i dialogen mellan riksdag och regering i utvecklingsarbetet kring den ekonomiska styrningen av staten. Riksdagen bör genom sitt godkännande ställa sig bakom vad utskottet anfört i denna fråga.

Bostadspolitikens inriktning

Målet för bostadspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om att anta ett nytt mål för bostadspolitik.

Jämför reservation 1 (m).

Samtidigt som grunderna i det bostadspolitiska målet har legat fast under lång tid har målet fortlöpande anpassats till utvecklingen och till de nya förutsättningar som denna skapat. Det två senaste ändringarna i målet utgör exempel på detta. När ett nytt mål för bostadspolitik 1998 lades fast på initiativ av bostadsutskottet innebar det en anpassning av målet till de internationella åtaganden som Sverige gjort på miljö- och bostadsområdet i olika FN-sammanhang. Samtidigt som den grundläggande inriktningen låg fast tillfördes målet en ny dimension genom att det gav uttryck för att bostadspolitik skall leda mot ekologisk hållbarhet. Den nya målformulering som antogs av riksdagen hösten 2002 innebär att det övergripande målet om ett hållbart samhälle nu också ingår i det bostadspolitiska målet. Genom denna komplettering har målet givits en bredare inriktning eftersom begreppet hållbar utveckling omfattar de tre dimensionerna ekonomisk, social och ekologisk utveckling. Sedan hösten 2002 formuleras sålunda målet för bostadspolitik på följande sätt.

Målet för bostadspolitik är att alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning skall en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

När riksdagen hösten 2002 lade fast målet för bostadspolitiken restes inga invändningar mot målet som sådant. Däremot föreslogs i en motion att målet skulle kompletteras.

Under årets allmänna motionstid har det emellertid väckts ett förslag om en helt ny målformulering. Enligt motion 2004/05:Bo301 (m) yrkande 1 skall bostadspolitiken göra det möjligt för fler att äga sin bostad – detta eftersom äganderätten är en omistlig del i en demokrati genom att den stärker människors oberoende, skapar trygghet och bidrar till integration. Målet för bostadspolitiken bör därför formuleras på följande sätt.

Bostadsmarknaden skall styras av människors efterfrågan och fria val, bostadspolitiken skall ge förutsättningar för olika slag av bostäder som kan tillgodose olika individers behov av trygghet och önskemål i olika skeden av livet.

Det ligger enligt utskottets mening ett betydande värde i att det finns en bred samsyn kring det övergripande målet för bostadspolitiken. Det innebär att den politiska diskussionen och ansträngningarna kan koncentreras på att precisera delmål och på att finna de medel som gör att det kan uppnås. En samsyn på denna punkt bidrar dessutom till att effektivisera det arbete med mål- och resultatstyrning som utskottet nu bedriver. Det vore enligt utskottets mening därför beklagligt om enigheten kring det övergripande bostadspolitiska målet inte kunde upprätthållas. Det finns mot den bakgrunden skäl att i olika avseenden ställa det av riksdagen antagna målet mot det förslag som nu lagts fram.

Även om det bostadspolitiska målet inte är avsett att i detalj reglera bostadspolitiken måste det enligt utskottets mening på ett tydligt sätt lyfta fram de övergripande frågor som bör vara vägledande för de bostadspolitiska strävandena. Det innebär att målet inte bara kan formuleras utifrån rent bostadspolitiska överväganden, utan att det även bör ge uttryck för gemensamma, sektorsövergripande målsättningar. Med ett sådant betraktelsesätt framstår det enligt utskottets mening som både naturligt och nödvändigt att det bostadspolitiska målet också tydliggör att bostadspolitiken skall bidra till en hållbar utveckling. Utskottet tvingas dock konstatera att det i motionen föreslagna målet, till skillnad från dagens mål, helt saknar denna dimension. Förslaget avstyrks redan på denna grund. Utskottet är inte heller i övrigt berett att ställa sig bakom förslaget att målformuleringen skall ersätta det nuvarande, i bred enighet antagna, målet. Motion 2004/05:Bo301 (m) yrkande 1 avstyrks sålunda.

Komplettering av målet för bostadspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om komplettering av målet för bostadspolitiken.

Jämför reservationerna 2 (m), 3 (kd) och 4 (c).

Redan när det nu gällande bostadspolitiska målet antogs av riksdagen lades det fram motionsförslag om att målet skulle kompletteras med en formulering som tar fasta på byggandet och ägandet av bostadsfastigheter. Även under årets allmänna motionstid har ett förslag med denna innebörd väckts. Mot bakgrund av det bristfälliga bostadsbyggandet och de hot som hyresrätten står inför bör det enligt motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 7 i denna del till målet för bostadspolitiken fogas följande.

Bostadspolitiken skall skapa goda och långsiktigt förutsägbara villkor för byggande och ägande av fastigheter i alla olika upplåtelseformer.

Det är enligt motion 2004/05:Bo263 (c) viktigt att arkitekturfrågorna inte bara behandlas inom kulturpolitikens område eftersom de i hög grad också hör ihop med planering och byggande. Genom att tydligt föra in arkitektur och estetik även i bostadspolitiken så främjar vi vårt samhälle både socialt och ekonomiskt. Det bostadspolitiska målet måste därför kompletteras med frågor om arkitektur och estetik.

När det gäller frågan om att i olika avseenden komplettera det bostadspolitiska målet gör utskottet följande bedömning.

Det bostadspolitiska målet måste naturligtvis fortlöpande anpassas till utvecklingen och till de nya förutsättningar som denna skapar. Som utskottet redovisat ovan har detta senast skett 2002. En förutsättning för att målet till någon del skall omprövas är att det är fråga om påtagliga och bestående förändringar som inte kan anses omfattas av den gällande målsättningen.

Utskottet delar den ambition som förslaget i kd-motionen ger uttryck för – att öka bostadsbyggandet och värna hyresrätten. Som utskottet framhållit vid sin tidigare behandling av motsvarande förslag (senast i bet. 2003/04:BoU1 s. 37) kommer denna ambition också till uttryck redan med dagens målformulering. Inte minst gäller det med hänsyn till att avsikten med det bostadspolitiska målet inte är att i detalj reglera bostadspolitiken, utan att det skall ge uttryck för den övergripande målsättning som skall vara vägledande för den. Nu liksom tidigare uppfattar utskottet förslaget i motionen snarast som en precisering av det bostadspolitiska målet. Av den redovisning avseende politikens inriktning som lämnas i budgetpropositionen (volym 10, utg.omr. 18 s. 18) framgår också att bland de sex områden som bör prioriteras inom ramen för det övergripande målet ingår bl.a. att bidra till att förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande förbättras, framför allt när det gäller hyresbostäder och studentbostäder. Det kan mot den nu redo-

visade bakgrunden förutsättas att de frågor som lyfts fram i motionen kommer att få den framträdande roll som motionärerna eftersträvar redan inom ramen för det nu gällande bostadspolitiska målet.

Även när det gäller förslaget i c-motionen, om att till det bostadspolitiska målet knyta frågor om arkitektur och estetik, delar utskottet uppfattningen om värdet av att lyfta fram dessa aspekter på byggande och boende. Utskottet vill mot den bakgrunden erinra om att riksdagen 1998 dels antagit ett handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design, dels beslutat om ändringar i plan- och bygglagen så att där har förts in krav på att estetiska värden skall beaktas och tas till vara vid utformningen av vår miljö. Det betyder att frågorna om arkitektoniska och estetiska värden har lyfts fram på ett övergripande plan som även omfattar det bostadspolitiska området. Frågorna har dessutom kommit till konkret uttryck i lagstiftningen. En komplettering av det bostadspolitiska målet i enlighet med förslaget i motionen kan därmed inte anses erforderlig. Även om det bostadspolitiska målet inte ger ett direkt uttryck för vilken roll estetiska och arkitektoniska frågor bör spela uttrycker den praktiskt förda politiken desto starkare dessa strävanden.

Med det nu anförda avstyrker utskottet förslagen i motionerna 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 7 i denna del samt 2004/05:Bo263 (c).

Målet för bostadsbyggandet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om målet för bostadsbyggandet.

Jämför reservationerna 5 (m, fp, c), 6 (kd) och 7 (v).

Den kraftiga neddragningen under 1990-talet av samhällets stöd till bostadsproduktionen, tillsammans med en förhållandevis hög realränta, kom att leda såväl till en kraftigt minskad nyproduktion av bostäder som till en kraftig nedgång i underhållet av beståndet. För att tydliggöra behoven av både nyproduktion och ombyggnad av bostäder bör riksdagen enligt motion 2004/05:Bo240 (v) yrkande 1 därför sätta upp tydliga mål för bostadsbyggandet. Målet innebär att det under den närmaste tioårsperioden bör byggas 40 000 lägenheter per år och att 60 000 lägenheter bör renoveras årligen.

Förutom att målet för bostadspolitiken enligt motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 7 i denna del bör kompletteras bör också den kvantitativa målsättningen för byggandet revideras. I stället för regeringens mål att bygga 30 000 lägenheter per år krävs det enligt motionen en bostadspolitik som möjliggör ett byggande av 40 000–50 000 lägenheter per år – detta för att råda bot på bostadsbristen och för att förbättra standarden på bostadsbeståndet.

Utskottet vill anföra följande vad gäller mål för bostadsbyggandet.

Det bör inledningsvis konstateras att riksdagen inte lagt fast något mål i absoluta tal för bostadsproduktionen. Däremot har regeringen i budgetpropositionen för budgetåret 2003 redovisat att den har som målsättning att det skall byggas 120 000 bostäder under perioden 2003–2006. Det faktum att denna kvantitativa målsättning inte har underställts riksdagen för beslut innebär naturligtvis inte att den skulle sakna betydelse för de bostadspolitiska strävanden som bör vägleda bostadspolitiken under de närmaste åren. I en situation där staten endast ger förutsättningarna för bostadsbyggandet kan det dock knappast anses verkningsfullt att fastställa ett mål för bostadsbyggandet i absoluta tal. Däremot bör naturligtvis bostadspolitiken utformas så att den ger förutsättningar för en bostadsproduktion som i möjligaste mån svarar mot de behov som finns.

Även om det i dag finns prognoser som pekar på att målsättningen inte kommer att nås har nyproduktionen av bostäder ökat under de senaste åren. Till detta kommer att ombyggnader av bl.a. lokaler även givit ett betydande nytillskott av bostäder. Sammantaget innebär detta att nytillskottet av bostäder nu ligger på en betydligt högre nivå än tidigare. Enligt Boverkets senaste prognos kommer sålunda nytillskottet av bostäder att uppgå till 30 000 lägenheter redan i år för att öka till 32 000 lägenheter 2006. Som framhålls i budgetpropositionen är det dock fortfarande bostadsbrist på flera orter, varför bostadsbyggandet måste etableras på en nivå som är långsiktigt hållbar. Detta åstadkoms dock inte genom att i kvantitativa termer lägga fast det antal bostäder som måste produceras. Det sker i stället genom åtgärder som på olika sätt stimulerar såväl nyproduktion som ombyggnad av bostäder.

Utskottet vill mot den nu beskrivna bakgrunden erinra om att det mål för bostadsförsörjningen som regeringen redovisar i budgetpropositionen bl.a. uttrycker att det skall ge förutsättningar för ökad nyproduktion av hyresbostäder i tillväxtregionerna som kan efterfrågas av bredare hushållsgrupper. Även om inte heller detta mål uttrycks i kvantitativa termer ger det ett klart uttryck för ambitionen att få till stånd ett bostadsbyggande av tillräcklig omfattning.

Med hänvisning till det nu anförda avstyrker utskottet motionerna 2004/05:Bo240 (v) yrkande 1 och 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 7 i denna del.

Bostadspolitikens utformning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om bostadspolitikens utformning.

Jämför reservationerna 8 (m), 9 (fp), 10 (kd) och 11 (c).

Förslag som avser den övergripande utformningen av bostadspolitiken förs fram i ett flertal motioner. Även om utgångspunkten för förslagen är olika har motionerna det gemensamt att de ger uttryck för inriktningen av politiken snarare än att de innefattar detaljerade förslag. Det innebär att motionerna i några fall även anger hur politiken bör utformas också på områden som primärt inte ingår i bostadsutskottets beredningsområde. Flertalet av dessa mera övergripande förslag följs dessutom upp i andra motioner genom konkreta förslag till justeringar och förändringar i dagens regelsystem. Det gäller inte minst i flera av de motioner som behandlas längre fram i detta betänkande.

Mot bakgrund av behovet av att underlätta för ungdomar att äga sin bostad bör det enligt motion 2004/05:Bo301 (m) yrkande 4 begäras av regeringen att den kommer med förslag om åtgärder riktade till alla boende för att stimulera sparande och ägande på bostadsmarknaden. I motionens yrkande 24 förordas dessutom att de statliga bostadsföretag som bl.a. har till uppgift att ta över kommunalt ägda bostäder skall avvecklas. Det finns enligt motionen inte skäl att utöka det statliga företaget, varför det inte heller bör finnas några statliga fastighetsföretag. Verksamhet av denna typ är en angelägenhet för det privata näringslivet.

Enligt motion 2004/05:Bo309 (fp) yrkande 1 måste valfriheten i boendet öka. Det innebär en politik som tar sikte på att öka människors inflytande och möjligheter att ta makten över det egna boendet. Det fordrar bl.a. större utrymme för privat ägande, färre krångliga regleringar, ökad konkurrens, lägre beskattning och långsiktigt förutsägbara förutsättningar. Ett motsvarande förslag förs dessutom fram i partimotion 2004/05:Bo310 (fp) yrkande 26.

Det finns enligt Folkpartiets partimotion 2004/05:Bo310 yrkande 1 all anledning att vi i Sverige gör bostadspolitiska jämförelser med övriga Europa. Förutsättningar för mångfald, valfrihet och integration grundläggs redan vid planering och byggande av bostäder. Planeringen behöver därför fokusera på vad konsumenten efterfrågar. Upplåtelseformerna har här en central roll. Vi i Sverige måste lära av andra länder i Europa men finna vår egen väg utifrån de förutsättningar som finns.

Boendepolitiken måste enligt motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 1 formas utifrån den enskilda personens ansvar, möjligheter och skyldigheter. Bostadspolitiken måste inriktas på att utan detaljstyrning skapa förutsättningar för ett ökat byggande och ett billigare boende. Det innebär att staten återigen måste fokusera på sin grundläggande uppgift i bostadspolitiken, att svara för att legala och finansiella instrument finns tillgängliga för bostadsbyggandet, och inte på hur bostadspolitiken verkställs på lokal nivå.

Enligt motion 2004/05:Bo249 (kd) yrkande 9 får inte regel- och finansieringssystem missgynna byggande av bostäder med äganderätt eller bostadsrätt. För att detta mål skall nås måste beskattningen av bostadsproduktio-

nen minska, och gälla alla lägenheter i flerbostadshus, oavsett upplåtelseform. Genom ett ökat bostadsrättsutbud förbättras möjligheterna för hushåll med låga inkomster att köpa en bostad.

I partimotion 2004/05:Bo235 (c) yrkande 1 förordas att federalismens principer skall användas inom bostadspolitiken. Det innebär att bostadspolitiken måste omformas drastiskt genom att statliga direktiv och pekpinnar ersätts med underifrånperspektiv och medborgarinflytande. Utgångspunkten skall sålunda vara att makten byggs underifrån och delegeras uppåt endast om det är nödvändigt.

Som ett led i omformningen av bostadspolitiken föreslås dessutom att

- politiska församlingar skall ges ansvaret för en reformering av bostadsmarknaden i marknadsekonomisk riktning (yrkande 2),
- bostadspolitiken skall präglas av långsiktiga spelregler och enklare regelverk (yrkande 5),
- rörligheten på bostadsmarknaden skall ökas så att flyttkedjor skapas (yrkande 12) samt
- en strategi utarbetas för att minska antalet bostads- och hemlösa (yrkande 22).

Möjligheten att själv välja bostadsort och upplåtelseform är enligt motion 2004/05:Bo248 (c) yrkande 1 en självklarhet. Samhället måste därför skapa förutsättningar för människors fria val av boende.

Enligt motion 2004/05:N403 (fp, kd, m, c) yrkande 3 finns det behov av en ny bostadspolitik för att förhindra bostadsbrist i Skåne. I motion 2004/05:N401 (fp) yrkande 9 framhålls behovet av en ny bostadspolitik för tillväxt i Västra Götaland. Mot bakgrund av bostadssituationen i Stockholmsregionen förordas i motion 2004/05:N409 (fp) yrkande 23 en reformering av bostadspolitiken. Enligt motion 2004/05:N239 (kd) yrkande 8 måste åtgärder vidtas för att minska produktionskostnaderna för bostäder i Stockholmsregionen. Gemensamt för motionerna är att de förordar en omläggning av bostadspolitiken med utgångspunkt i regionala förhållanden. De åtgärder som förs fram ansluter dock till de förslag om en ny bostadspolitik som läggs fram i övriga motioner från samma partier.

Med anledning av vad som i motionerna föreslagits beträffande utformningen av bostadspolitiken vill utskottet anföra följande.

Utskottet har i det föregående ånyo ställt sig bakom det bostadspolitiska mål som riksdagen lade fast 2002. Enligt utskottets mening bör sålunda detta mål vara vägledande för de bostadspolitiska insatserna även framgent. Detta övergripande mål ger dock inte svar på frågan hur bostadspolitiken skall utformas eller vilka bostadspolitiska medel som skall komma till användning. Det innebär att målet måste brytas ned på delmål som i sin tur kan konkretiseras ytterligare.

De nu behandlade motionerna har alla till syfte att på olika sätt och med delvis olika utgångspunkter ge riktlinjer för hur den framtida bostadspolitiken bör utformas. Som utskottet uppfattar förslagen är det inte fråga om att i detalj fastställa hur politiken skall bedrivas, utan snarare att lägga fast de

delmål som skall vara styrande för politiken. De mer ingående övervägandena i sak som avser de olika åtgärder som kortfattat förordas i motionerna redovisas av utskottet i andra delar av detta betänkande samt i betänkan den inriktade på olika sakfrågor inom bostadspolitiken.

Mot bakgrund av utskottets ställningstagande ovan när det gäller det bostadspolitiska målet bör det betonas att bostadspolitiken inte kan ses isolerad från andra viktiga politikområden. Utskottet vill därför, nu liksom tidigare, understryka att det bostadspolitiska målet även måste utgå från förutsättningen att bostadspolitiken skall utgöra en bärande del i den generella välfärden. Det innebär att bostaden är en social rättighet och därmed också en samhällelig rättighet. Av detta följer att samhället även fortsättningsvis måste ta ett ansvar för att trygga bostadsförsörjningen.

Det nu i korthet redovisade synsättet låter sig enligt utskottets mening inte förenas med flera av motionsförslagen, som i stället bygger på principen att det samhälleliga inflytandet liksom ansvaret bör minska. Samtidigt är det utskottets bedömning att flera motionsförslag inte i något avgörande avseende kan anses stå i motsatsförhållande till det mål för bostadspolitiken som lagts fast. I dessa fall gäller frågan därför hur målet bör preciseras. Mot bakgrund av de förslag som förs fram i motionerna vill utskottet peka på att det bostadspolitiska målet, nu liksom tidigare, preciseras på flera verksamhetsområden i budgetpropositionen.

Det gäller bl.a. beträffande bostadsförsörjningen, där målet är att verka för

- lägre byggpriser och boendekostnader i bostäder med god kvalitet,
- ökad nyproduktion av hyresbostäder i tillväxtregionerna som kan efterfrågas av bredare hushållsgrupper,
- utveckling av de allmännyttiga bostadsföretagen och andra icke-vinstdrivande upplåtelseformer samt
- minskad segregation i boendet.

Även om det naturligtvis alltid finns skäl att överväga hur målet bör preciseras har det enligt utskottets mening inte i motionerna visats att riksdagen nu bör göra något nytt ställningstagande i detta avseende. Utskottet är sålunda inte berett att med utgångspunkt i motionsförslagen förorda att det på detta sätt preciserade målet för bostadsförsörjningen frångås.

När det slutligen gäller frågan med vilka medel som de uppsatta målen skall nås kan utskottet konstatera att skiljaktigheterna är stora. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att ställa sig bakom de mera konkreta förslag som läggs fram i flera av motionerna. Det finns mot bakgrund härav inte anledning för riksdagen att nu göra nya tillkännagivanden i dessa frågor.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda partimotionerna 2004/05:Bo235 (c) yrkandena 1, 2, 5, 12 och 22, 2004/05:Bo248 (c) yrkande 1, 2004/05:Bo310 (fp) yrkandena 1 och 26 samt motionerna 2004/05:Bo249 (kd) yrkande 9, 2004/05:Bo301 (m) yrkandena 4 och 24, 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 1, 2004/05:Bo309 (fp) yrkande 1, 2004/05:N239 (kd) yrkande 8, 2004/05:N401 (fp) yrkande 9, 2004/05:N403 (fp, kd, m, c) yrkande 3 samt 2004/05:N409 (fp) yrkande 23.

Bostadspolitik för integration

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om en bostadspolitik för integration.

Jämför reservation 12 (m, fp, kd, c).

Förslag som alla syftar till att genom olika bostadspolitiska insatser motverka segregation och främja integration förs fram i sex motioner. Även om förslagen i och för sig uppvisar betydande olikheter har de det gemensamt att de i första hand lyfter fram generella bostadspolitiska åtgärder.

Bostadspolitiken har enligt partimotion 2004/05:Sf288 (fp) yrkande 9 en central roll i integrationspolitiken då den kan bidra till att stärka egenmakten i problemtungda områden. Ett sätt att ge ett ökat egenansvar och bryta utanförskap är att äga sin bostad. Möjligheterna att äga sin bostad måste därför förbättras. I motionens yrkande 22 förordas dessutom att omvandlingen till bostadsrätt skall underlättas.

För att underlätta integration måste bostadspolitiken enligt motion 2004/05:Bo303 (kd) yrkande 1 inriktas mot att skapa likvärdiga förutsättningar för byggande och ägande av bostäder oavsett upplåtelseform och storlek. Grundläggande för att nå detta mål är en kraftigt ökad nyproduktion av bostäder.

Även i motion 2004/05:Sf365 (kd) yrkande 27 betonas att den mest kraftfulla åtgärden för att motverka segregation är att se till att alla bostadsområden har en blandad bebyggelse med flera olika upplåtelse- och bebyggelseformer.

Centerpartiet betonar i sin partimotion 2004/05:Bo235 yrkande 8 vikten av mångfald i fråga om upplåtelseformer, bostadsstorlekar, avtalsmöjligheter m.m. för att motverka segregation.

Vikten av mångfald betonas även i motion 2004/05:Sf360 (c) yrkande 15. Enligt motionen måste planeringen av bostadsområden förändras för att ge en mänskligare boendemiljö med större mångfald. Det innebär bl.a. att olika hustyper och upplåtelseformer bör blandas – allt i syfte att ge förutsättningar för integration.

I motion 2004/05:Bo315 (s) yrkande 1 förordas ett riksdagens tillkännagivande till regeringen om behovet av en bostadspolitik för integration. Enligt motionen innebär det bl.a. att kommunerna bör verka för att det vid förtätningar och exploateringar tillkommer bostäder i de upplåtelseformer som saknas i ett område. Som en ytterligare åtgärd för att få till stånd ett mer integrerat boende föreslås dessutom i yrkande 4 att regeringen bör pröva möjligheten att införa en form av statliga bolån för grupper med lägre inkomster för att köpa bostadsrätt.

Med anledning av vad som i motionerna föreslagits om bostadspolitiska åtgärder för att öka boendeintegrationen vill utskottet anföra följande.

Utskottet delar den uppfattning som ligger till grund för motionerna, att segregation måste motverkas och integration främjas med alla de medel som står till buds. Det måste var en självklarhet för hela samhället att ta ett ansvar för att motverka segregationen. Strävandena att åstadkomma integration får därför inte koncentreras till något eller några områden, utan de måste omfatta alla samhällssektorer. Ett framgångsrikt arbete mot segregation förutsätter mot den bakgrunden, som också framhålls i motionerna, ett brett spektrum av åtgärder.

Även om utskottet i det föregående betonat vikten av andra insatser än bostadspolitiska, får naturligtvis inte insatser på bostadsområdet undervärderas. Det är därför viktigt att även synen på boendet präglas av ett integrationsperspektiv. Denna uppfattning kommer också till tydligt uttryck i det mål för bostadsförsörjningen som regeringen redovisar i budgetpropositionen. I målet ingår sålunda att det skall bidra till minskad segregation i boendet. En följd av detta är att frågan måste ägnas stor uppmärksamhet såväl i den fysiska planeringen som i kommunernas arbete med bostadsförsörjningsplaneringen i övrigt. Ett naturligt inslag i detta arbete är att slå vakt om en blandning av upplåtelseformer. Det gäller exempelvis att behålla ett utbud av hyresbostäder med rimliga boendekostnader i områden som annars riskerar att snabbt få ett ensidigt befolkningsunderlag.

En förutsättning för ett framgångsrikt integrationsarbete är att de särskilda insatser som görs följs upp. Regeringen har också mot den bakgrunden i regleringsbrevet för Boverket för budgetåret 2005 givit verket två uppdrag som är avsedda att utgöra underlag i det fortsatta arbetet med integration. Enligt regleringsbrevet skall Boverket sålunda

- belysa utvecklingen av integrationen/segregationen i landet och de insatser som görs i utsatta bostadsområden i perspektivet av Habitatagens och den nationella storstadspolitikens målsättningar samt
- utveckla lämpliga indikatorer för att följa upp integrationen/segregationen i boendet i olika delar av landet. I denna del bör Boverket samråda med Integrationsverket.

Sammanfattningsvis ser bostadsutskottet inte skäl att rikta några invändningar mot de relativt allmänt formulerade synpunkter på vikten av att verka för boendeintegration som förs fram i de aktuella motionerna. Flera av förslagen är dessutom i lika hög grad inriktade mot bostadspolitiken som sådan, förslag som utskottet tagit ställning till ovan. Ett tillkännagivande till regeringen kan med denna utgångspunkt inte anses tjäna något reellt syfte. Det torde stå utom allt tvivel att även regeringen omfattar åsikten att segregationen i boendet måste motverkas med bostadspolitiska och andra tillgängliga medel. Partimotionerna 2004/05:Bo235 yrkande 8 och 2004/05:S288 (fp) yrkandena 9 och 22 samt motionerna 2004/05:Bo303 (kd) yrkande 1, 2004/05:Bo315 (s) yrkandena 1 och 4, 2004/05:Sf365 (kd) yrkande 27 och 2004/05:Sf360 (c) yrkande 15 avstyrks.

De bostadspolitiska frågornas behandling i regeringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om de bostadspolitiska frågornas behandling i regeringen.

Jämför särskilt yttrande 6 (c).

Förslag om hur de bostadspolitiska frågorna bör behandlas i regeringen förs fram i två motioner.

Regeringens nuvarande sammansättning, där huvuddelen av bostadsfrågorna ligger i Finansdepartementet, visar enligt partimotion 2004/05:Bo235 (c) att regeringens intresse för bostadsfrågor är något bristfälligt. Även om det enligt gängse ordning är statsministern som tillsätter statsråd vore det enligt motionens yrkande 17 inte desto mindre positivt om nästa regeringsombildning gav större tyngd åt de bostadspolitiska frågorna.

Genom att bostads- och planeringsfrågorna handläggs på fyra departement finns det enligt motion 2004/05:Bo244 (kd) ingen samordnad organisation för att garantera och genomföra ett helhetsgrepp i dessa frågor. Ett departement för frågor om bostadspolitiken, samhällsbyggandet och den övergripande fysiska planeringen bör därför inrättas.

Sedan de nu behandlade motionerna väcktes har en regeringsombildning genomförts. Genom ombildningen har bostadsfrågorna i vid mening tillförts den nya samhällsbyggnadsministerns ansvarsområde. I avvaktan på en ny departementsorganisation ansvarar sålunda samhällsbyggnadsministern utöver plan- och byggfrågor i Miljödepartementet även för bostadsförsörjningsfrågor, bostadsfinansiering och allmännyttiga bostadsföretag i Finansdepartementet liksom för hyres- och bostadsrättsfrågor samt frågor om förvärv och förvaltning av hyresfastigheter m.m. i Justitiedepartementet.

Riksdagen har vid flera tidigare tillfällen haft att ta ställning till förslag som avsett handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen. Förslagen har avvisats med hänvisning till att det enligt regeringsformen är statsministern som tillsätter övriga statsråd och regeringen som fördelar ärenden mellan departementen. Samtidigt har dock bostadsutskottet i sina överväganden betonat vikten av att bostadsfrågorna ges en sammanhållen behandling i regeringsarbetet.

Enligt utskottets mening innebär den ovan i korthet redovisade regeringsombildningen att bostadsfrågorna nu fått den sammanhållna behandling som motionärerna efterlyser och som även utskottet tidigare ansett angelägen. Mot bakgrund härav och med hänsyn till att riksdagen bör vara ytterst återhållsam med att uttala sig eller på annat sätt söka påverka regeringen i fråga om hur den skall organisera sitt arbete bör något tillkännagivande inte komma i fråga. Motionerna avstyrks sålunda.

Konkurrensen på byggmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om konkurrensen på byggmarknaden.

Jämför reservation 13 (m, fp, kd, c).

I inte mindre än sju motioner förs det fram förslag som ur olika aspekter tar upp frågor om konkurrensen på byggmarknaden.

Konkurrensen inom bygg- och byggmaterialektorn skall enligt motion 2004/05:Bo301 (m) yrkande 12 främjas genom att goda förutsättningar skapas för alla att konkurrera på lika villkor. Därför bör Konkurrensverket ges en starkare ställning, reglerna om vad som är tillåten och otillåten verksamhet enligt kommunallagen preciseras, kravet på konkurrensneutralitet vid offentlig prissättning skärpas och möjligheterna att överklaga offentlig näringsverksamhet förbättras.

Enligt Folkpartiets partimotion 2004/05:Bo310 (fp) yrkande 2 bör riksdagen göra ett tillkännagivande till regeringen om behovet av skärpt konkurrens på byggmarknaden. Som en viktig del i arbetet med att förbättra konkurrensen bör Konkurrensverket få i uppdrag att följa upp byggkostnadsdelegationens arbete (yrkande 3), att följa upp konkurrensen avseende byggmaterial (yrkande 13) samt att verka för fler utländska aktörer på den svenska byggmarknaden (yrkande 14). För att ge förutsättningar för konkurrens på lika villkor måste dessutom åtgärder vidtas mot svartarbete inom byggbranschen bl.a. genom en ”operation byggsanering” (yrkandena 4 och 15). Därutöver måste insatser till för att öka den kulturella mångfalden i branschen (yrkande 6).

Behovet av förbättrad konkurrensbevakning av byggsektorn lyfts även fram i motion 2004/05:Bo304 (kd) yrkande 7. Enligt motionen måste det bli lättare för utländska aktörer att verka på den svenska marknaden. Dessutom måste en gemensam europeisk standard för byggprodukter införas och konkurrenslagstiftningen skärpas.

Det är enligt motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 15 viktigt att bryta oligopolstrukturen inom byggsektorn. Konkurrensverket bör därför få en tydligare uppgift att ägna byggkostnaderna extra uppmärksamhet. Samtidigt måste marknaden öppnas för utländska aktörer.

Enligt Centerpartiets partimotion 2004/05:Bo235 (c) yrkande 11 måste de politiskt betingade etableringskostnaderna för företag inom byggsektorn minimeras – detta bl.a. för att underlätta för utländska aktörer att verka på den svenska marknaden. En utredning för att se över frågan måste därför tillsättas.

Mot bakgrund av det begränsade antalet tillverkare måste konkurrensen på byggmaterialmarknaden enligt motion 2004/05:Bo275 (c) yrkande 4 ses över.

Utskottet gör följande bedömning när det gäller konkurrensen på byggmarknaden.

Det finns enligt utskottets mening all anledning att uppmärksamma frågor om konkurrens på byggmarknaden och i bostadsbyggandet. Redan Bygghögskolekommittén ger i sitt betänkande Skärpning gubbar (SOU 2002:115) en bild av en byggsektor med ett svagt konkurrenstryck – detta som en följd av en branschstruktur med hög koncentration, vertikal integration och starka inslag av korsvist ägande i kombination med problem som svag importkonkurrens och inträdesbarriärer till marknaden. Samtidigt finns det i dag tecken på att konkurrensen i vissa avseenden kan ha stärkts. Det gäller bl.a. den ökade importen av byggmaterial. Sammantaget framstår dock bilden av marknaden som till stora delar oförändrad.

Enligt utskottets mening finns det mot den nu beskrivna bakgrunden anledning att på olika sätt försöka begränsa byggkostnaderna och därmed också boendekostnaderna. Utskottet delar sålunda den oro för konkurrensen på byggmarknaden som kommer till uttryck i motionerna. Utvecklingen av byggkostnaderna är utan tvekan en av de viktigaste bostadspolitiska frågorna när det gäller att åstadkomma ett nytillskott av bostäder med rimliga boendekostnader. Frågan måste därför ges ökad uppmärksamhet genom att den lyfts fram på den politiska agendan.

På ett övergripande plan är detta också fallet. Av budgetpropositionen (volym 10 utg.omr. 18 s. 18) framgår att ett av de sex områden som prioriteras i regeringens arbete inom ramen för det övergripande målet för politikområdet bostadspolitik är

- *en effektiv byggsektor i konkurrens* som bl.a. beaktar bostadskonsumenternas intressen av sunda och ändamålsenliga bostäder av god kvalitet till rimliga kostnader. En angelägen åtgärd för att uppnå målet om sunda och ändamålsenliga bostäder av god kvalitet till rimlig kostnad är en väl fungerande byggsektor med ansvarstagande aktörer. Det är en samhällsangelägenhet att byggsektorn fungerar optimalt.

Dessutom är ett av de delmål som satts upp för verksamhetsområdet Bostadsförsörjning att verka för lägre byggpriser och boendekostnader med god kvalitet.

Bland de insatser som vidtagits för att uppnå målen ingår det inom Boverket inrättade Bygghögskoleforum, som bl.a. har till uppgift att främja utvecklingsarbete, innovationer och kostnadseffektiva produktionsprocesser. Även den byggsamordnare som regeringen nu tillsatt har till uppgift att tillsammans med företrädare för bygg-, fastighets- och anläggningssektorerna bygga upp och samordna ett utvecklingsprogram för sektorn. Den offentliga sektorn har tillsammans med övriga intressenter ett gemensamt intresse för att öka kvalitet, kompetens, konkurrens och attraktivitet i bygg-, fastighets- och anläggningssektorerna.

Det bör vidare understrykas att byggområdet redan är ett prioriterat område för Konkurrensverket. Myndigheten har också genomfört ett flertal utredningar och granskningar som riktats mot byggsektorn både i form av regeringsuppdrag och på eget initiativ. Konkurrensverket har också som en central uppgift att tillämpa konkurrenslagen och följa lagens efterlevnad.

På det internationella planet har det bl.a. under Nordiska rådet genomförts ett projekt för att öka utbytet inom byggsektorn mellan de nordiska länderna och mellan Norden, Baltikum och Polen. En förbättrad konkurrens inom regionen skapar möjligheter till lägre bygg- och boendekostnader. Projektet inriktas på tre områden, dels konsekvenserna av nationella regelverk, dels arbetskraftens rörlighet och dels bättre kunskaper om hur marknaden kan utvecklas. Inom ramen för projektet har helt nyligen en handlingsplan lagts fram som tydliggör hindren och föreslår åtgärder för att eliminera dem. Med anledning av detta arbete har också de nordiska bostadsministrarna tillsammans med bostadsministrarna i Estland, Lettland och Polen skrivit under en deklARATION om ökat utbyte inom byggsektorn mellan länder i den nordliga dimensionens region (Increased exchange in the building sector between countries in the Northern Dimension region). Avsikten med deklARATIONEN är att under perioden 2005–2007 genomföra den framlagda handlingsplanen.

Utskottets kortfattade redovisning ovan visar att en rad åtgärder redan har vidtagits i syfte att på olika sätt stärka konkurrensen på byggmarknaden. Det kan naturligtvis alltid hävdas att åtgärderna ur någon aspekt är otillräckliga, men de nu behandlade motionerna ger inte utskottet underlag att nu förorda ytterligare insatser på området. I väsentliga avseenden kan motionerna dessutom anses vara tillgodosedda genom de åtgärder som redan vidtagits. Detta ställningstagande innebär dock inte att utskottet på något sätt utesluter att nya eller till sin inriktning förändrade insatser kan behöva vidtas framöver. Samtidigt måste krav också ställas på att de inom byggsektorn verksamma agerar för en stärkt och mer öppen konkurrens.

Avslutningsvis vill utskottet erinra om det tydliga uttryck som regeringen givit för att det är en prioriterad inriktning i bostadspolitiken att verka för en effektiv byggsektor som verkar på en byggmarknad i konkurrens. Det kan därför förutsättas att regeringen fortsatt kommer att ha sin uppmärksamhet riktad på dessa frågor och att ytterligare åtgärder kommer att vidtas om så visar sig nödvändigt.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda partimotionerna 2004/05:Bo235 (c) yrkande 11 och 2004/05:Bo310 (fp) yrkandena 2–6 och 13–15 samt motionerna 2004/05:Bo275 (c) yrkande 4, 2004/05:Bo301 (m) yrkande 12, 2004/05:Bo304 (kd) yrkande 7 och 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 15.

Bemyndigande för verksamheten vid Byggekostnadsforum

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna utskottets förslag om ett bemyndigande för verksamheten vid Byggekostnadsforum.

Jämför reservation 14 (m, fp, kd, c) och särskilt yttrande 7 (m, fp, kd, c).

Bostadsutskottet har i avsnittet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2005 tillstyrkt regeringens förslag om ett anslag för verksamheten vid Byggekostnadsforum. Detta anslag finansierar kostnaderna för administration av Byggekostnadsforums verksamhet och byggsamordnaren. Anslaget finansierar även stöd till pilotprojekt som syftar till att långsiktigt sänka kostnaderna för de boende och samtidigt främja en hållbar utveckling, vilket innefattar resurs- och kostnadseffektivitet under byggnaders livslängd.

Regeringen har i budgetpropositionen redovisat sin avsikt att vidga användningen av medel från anslaget till andra upplåtelseformer än hyresrätt, som arbetslokaler eller lokaler dit allmänheten har tillträde, exempelvis skolor och vårdlokaler. Genom denna vidgning ges möjlighet att få insyn i och erfarenheter från andra typer av projekt, som kan användas för den huvudsakliga målgruppen. Byggprojekt sträcker sig ofta över en längre tidsperiod där projekteringen görs ett år medan själva bygget genomförs under ett senare år eller ibland under flera senare år. Det förekommer pilotprojekt där den del av projektet som är intressant att stödja genomförs senare än det år som ansökan behandlas av Byggekostnadsforum. Detta kan särskilt bli aktuellt vid större offentliga projekt. För att kunna få bästa möjliga utväxling av insatsen är det betydelsefullt att underlätta stöd för pilotprojekt som genomförs med längre tidsperspektiv. Utskottet har erfarit att en sådan utgångspunkt för verksamheten vid Byggekostnadsforum skulle underlättas om det är möjligt att fatta beslut om åtaganden som kan komma att medföra utbetalningar även efter det närmast kommande budgetåret.

Mot den redovisade bakgrunden anser utskottet det finnas skäl att för Byggekostnadsforum tillämpa en ordning med bemyndigande för regeringen motsvarande den som redan gäller för bl.a. anslag 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder. Med utnyttjande av sin initiativrätt enligt 3 kap. 7 § riksdagsordningen föreslår utskottet därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för anslag 31:1 Byggekostnadsforum m.m. ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utbetalningar på högst 36 miljoner kronor efter 2005.

Byggnad på statlig mark

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om byggnad på statlig mark.

Jämför reservation 15 (fp, c).

En del av statens mark skulle enligt Folkpartiets partimotion 2004/05:Bo310 yrkande 8 kunna användas för bostadsbyggnad där krav på högsta möjliga avkastning inte ställs. Samtidigt måste en utvärdering göras av hur förvaltning och försäljning av statlig mark påverkat prisutvecklingen på mark i bristorter. Konkurrensverket bör även ges i uppdrag att följa upp om s.k. utvecklingsbolag, där staten och stora byggjättar äger vardera 50 %, påverkat konkurrensen. Försäljning av statlig mark får enligt motionens yrkande 9 inte göra att konkurrensförhållandena snedvrids.

Enligt motion 2004/05:Bo315 (s) yrkande 5 bör regeringen ge de statliga fastighetsbolagen i uppdrag att bli mer aktiva när det gäller statlig markpolitik – detta för att göra ytterligare statlig mark tillgänglig för nybyggnation.

Utskottet delar den uppfattning som ligger till grund för förslagen i motionerna – att användningen av statlig mark kan vara ett sätt att få till stånd ett erforderligt bostadsbyggnad. Flera åtgärder har också mot denna bakgrund vidtagits för att se över det statliga markinnehavet. Som framgår av redovisningen i budgetpropositionen (volym 10 utg.omr. 18 s. 22) har en arbetsgrupp inom Regeringskansliet i uppdrag att undersöka hur statligt ägd mark skulle kunna användas för en ökad bostadsproduktion i Stockholmsregionen. Under gruppens arbete har ett antal goda exempel på hur statliga markägare eller förvaltare kan agera för att främja byggnad av bostäder studerats. Det gäller bl.a. Fortifikationsverket, som tillsammans med Vaxholms kommun driver ett arbete för att åstadkomma förutsättningar för bostadsbyggnad på den mark på västra Rindö som inte längre behövs för Försvarmaktens utveckling samt Vasallen AB, som i ett nära samarbete med Botkyrka kommun och PEAB omvandlar det före detta flygfältet i Tullinge till ett bostads- och arbetsplatsområde med varierad och innehållsrik bebyggelse. Av redovisningen framgår att arbetsgruppen avser att slutföra sitt uppdrag under hösten 2004.

Det är utskottets uppfattning att det pågående arbetet bör kunna ge förutsättningar för att statlig mark skall kunna bli tillgänglig för bostadsbyggnad. Huruvida denna mark sedan också kommer att användas för detta ändamål är emellertid i första hand en fråga för berörda kommuner. Även om staten är markägare är det inte avsikten att staten skall träda in i kommunens ställe när det gäller ansvaret för bostadsförsörjningen. I den mån det finns ett kommunalt behov och intresse av att använda den mark som frigörs för bostadsbebyggelse torde denna fråga därför i första hand få aktualiseras i kontakter mellan markägaren staten och kommunen.

Mot den nu beskrivna bakgrunden är inte utskottet berett att förorda ytterligare insatser när det gäller statlig mark för bostadsbyggande. I den mån partimotion 2004/05:Bo310 (fp) yrkandena 8 och 9 samt motion 2004/05:Bo315 (s) yrkande 5 inte kan anses tillgodosedda redan genom vidtagna åtgärder avstyrks de av utskottet.

Infrastruktur som förutsättning för bostadsbyggande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om infrastruktur som förutsättning för bostadsbyggande.

Jämför reservation 16 (m, fp, kd, c).

Med ett förbättrat vägnät blir det enligt motion 2004/05:Bo301 (m) yrkande 8 möjligt att skapa fler attraktiva bostadsområden utanför stadskärnorna. För att utveckla Stockholmsregionen är det därför nödvändigt att satsa på kring- och tillfartsleder samt på kollektivtrafiken för att ytterligare bostäder skall kunna byggas.

Även i Folkpartiets partimotion 2004/05:Bo310 yrkande 23 framhålls behovet av infrastrukturens satsningar för att få till stånd ett ökat bostadsbyggande. Regering och riksdag behöver därför fatta långsiktiga beslut angående infrastrukturfinansiering. Enligt motionen leder en samplanering av infrastruktur och bostäder till ett ökat byggande i attraktiva områden.

Utskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i motionerna – att satsningar på infrastruktur utgör en viktig förutsättning för ett ökat bostadsbyggande i våra tillväxtområden. Det är också en fråga som såväl riksdag som regering ägnat stor uppmärksamhet. Behovet av infrastrukturens satsningar är således väl känt. Samtidigt har naturligtvis även kommunerna ett betydande ansvar när det gäller att skapa en god infrastruktur. Det finns enligt utskottets mening mot bakgrund härav inte tillräckliga skäl att nu göra ett uttalande i allmänna termer om behovet av infrastrukturens satsningar. Det får förutsättas att frågorna även utan ett sådant uttalande kommer att ägnas stor uppmärksamhet. Partimotion 2004/05:Bo310 (fp) yrkande 23 samt motion 2004/05:Bo301 (m) yrkande 8 avstyrks sålunda.

Övriga frågor avseende bostadsbyggandet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- kvinnor i byggbranschen, jämför reservationerna 17 (m) och 18 (fp),
- åtgärder för att vitalisera byggsektorn, jämför reservation 19 (c),
- styrning av medel för marksanering till bostadsbyggande, jämför reservation 20 (v),
- åtgärder för ökat underhåll, jämför reservation 21 (c).

Kvinnor i byggbranschen

I Folkpartiets partimotion 2004/05:Bo310 yrkande 5 framhålls att den svenska byggbranschen är mycket mansdominerad. Enligt motionen är det dock möjligt för kvinnor att verka också i denna bransch, om det skapas förutsättningar för detta. Även om byggbranschen har ett huvudansvar för att öka kvinnors möjligheter kan regering och riksdag bidra genom att med olika metoder belysa, stimulera och bevaka utvecklingen. Det handlar bl.a. om att ta fram nyckeltal och bidra till kunskapsöverföring och kunskaps-spridning. Enligt förslaget bör också Boverket få ett uppdrag med denna inriktning.

Utskottet delar till fullo motionärernas uppfattning om värdet och vikten av att mansdominansen i byggsektorn bryts genom att kvinnor ges möjlighet och förutsättningar att arbeta på lika villkor också i denna bransch. Utskottet delar även uppfattningen att det i första hand är branschens eget ansvar att åstadkomma denna förändring. Samtidigt är det naturligtvis också ett samhälleligt ansvar att verka för jämställdhet inom alla samhällssektorer och branscher. Samhället tar också detta ansvar genom en rad generella åtgärder. Utskottet vill här bara erinra om lagstiftningen på jämställdhetsområdet och om Jämställdhetsombudsmannens verksamhet. Det hindrar dock inte att det också erfordras riktade insatser som är avsedda att förbättra jämställdheten inom mer begränsade områden. Det är mot den bakgrunden som den av regeringen nyligen tillsatte byggsamordnarens uppdrag även omfattar frågor om jämställdhet. I samordnarens uppgifter ingår sålunda att beakta bl.a. den ojämna könsfördelning som råder bland anställda i byggsektorn och att verka för att en mer jämn fördelning kan komma till stånd.

Som framgår av redovisningen ovan har redan åtgärder vidtagits med den inriktning som förordas i motionen. Ett tillkännagivande i enlighet med motionsförslaget bör därför kunna undvaras.

Åtgärder för att vitalisera byggsektorn

Enligt motion 2004/05:Bo206 (c) bör regeringen dels vidta åtgärder för att vitalisera byggsektorn (yrkande 1), dels initiera en dialog mellan byggbranschens parter (yrkande 2). Dialogen bör enligt förslaget syfta till att uppnå en effektivare byggarbetsmarknad där inte den fackliga tillhörigheten nödvändigtvis skall styra kollektivavtalsområdet.

Den byggsamordnare som nu tillsatts har bl.a. till uppgift att tillsammans med företrädare för bygg-, fastighets- och anläggningssektorerna bygga upp och samordna ett utvecklingsprogram för sektorn. Uppgiften grundas bl.a. på uppfattningen att den offentliga sektorn tillsammans med övriga intressenter har ett gemensamt intresse av att öka kvalitet, kompetens, konkurrens och attraktivitet i bygg-, fastighets- och anläggningssektorerna. Enligt utskottets uppfattning svarar byggsamordnarens uppdrag i denna del väl mot de krav på dialog med byggsektorn m.m. som förs fram i motionen. Ett tillkännagivande i enlighet med motionsförslaget bör därmed kunna undvaras.

Styrningen av medel för marksanering till bostadsbyggande

I budgetpropositionen under utgiftsområde 20 finns uppfört anslaget 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden. Medlen på anslaget disponeras av Naturvårdsverket, som får använda dem för att åtgärda ur risksynpunkt särskilt angelägna saneringsobjekt samt till eventuella akuta saneringsinsatser. Avgörande för användningen är sålunda den risk ett område utgör ur miljösynpunkt.

För att öka bostadsbyggandet bör Boverket enligt motion 2004/05:Bo240 (v) yrkande 4 få möjlighet att påverka hur medlen för marksanering används. Det kan enligt förslaget ske antingen genom att verket disponerar ett eget anslag eller genom samråd med Naturvårdsverket vid fördelningen av medel från det nuvarande anslaget.

Vid behandlingen av ett motsvarande förslag under föregående riksmöte uttalade utskottet (bet. 2003/04:BoU1 s. 51) följande.

Det finns även enligt utskottets mening anledning att genom insatser av olika karaktär och omfattning undanröja de hinder för ett ökat bostadsbyggande som kan finnas på vissa orter. Sådana insatser måste dock alltid vägas mot andra mål för samhällsutvecklingen. Som framgår av den kortfattade redovisningen ovan disponeras anslaget till marksanering för att åtgärda ur risksynpunkt särskilt angelägna saneringsobjekt samt till eventuella akuta saneringsinsatser. Anslaget är sålunda primärt avsett att svara mot viktiga miljöskyddsmål. Utskottet vill mot den bakgrunden erinra om att även det bostadspolitiska målet innebär att en ekologiskt hållbar utveckling skall vara grund för verksamheten också vid planering och byggande. Det framstår enligt utskottets mening därför inte som lämpligt att ett i och för sig angeläget mål om ett ökat bostadsbyggande sätts före målet om en ekologiskt hållbar utveckling. Avgörande för användningen av medlen för marksanering bör sålunda även fortsättningsvis vara den risk ett område utgör ur miljösynpunkt.

Utskottet vidhåller sin tidigare ståndpunkt att medlen för marksanering bör användas i de områden som utgör den ur miljösynpunkt största risken. Motion 2004/05:Bo240 (v) yrkande 4 avstyrks sålunda.

Åtgärder för ett ökat underhåll

Enligt Centerpartiets partimotion 2004/05:Bo235 yrkande 3 måste åtgärder vidtas för att lösa problemen med det s.k. underhållsberget. En samlad översyn måste därför göras av skatteregler, hyressättning och regelverk i syfte att dels dokumentera behovet av underhåll, dels säkerställa de ekonomiska villkoren för underhållet av våra bostäder.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av att bostadsbeståndet vårdas och underhålls. Det finns därför anledning att ägna dessa frågor särskild uppmärksamhet. Det innebär bl.a. att det från tid till annan kan finnas behov av olika insatser som avser underhållet av bostadsbeståndet. Ett exempel på detta utgör det s.k. ROT-avdrag som riksdagen nyligen beslutat om och som avser reparation och om- och tillbyggnader som utförs under perioden den 15 april 2004–den 30 juni 2005. Utskottet är dock inte berett att förorda en översyn med den inriktning som förordas i motionen. Motionen avstyrks sålunda.

Bostadsfinansiering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- en ny bostadsfinansiering, jämför reservationerna 22 (m), 23 (fp, c), 24 (kd) och 25 (v),
- bostadsfinansiering för hushåll med låga inkomster, jämför reservationerna 26 (m), 27 (kd) och 28 (fp) samt särskilt yttrande 8 (c),
- bostadsfinansiering på landsbygden, jämför reservationerna 29 (m) och 30 (c),
- kreditgaranti för kooperativ hyresrättsförening, jämför reservation 31 (m),
- investeringar för trygghet i boendet,
- bosparande.

Inledning

Det bostadspolitiska ansvaret har sedan lång tid varit så fördelat att staten i huvudsak svarat för besluten om de rättsliga och finansiella förutsättningarna medan kommunerna svarat för det praktiska genomförandet av de åtgärder som krävts för att trygga en god bostadsförsörjning. Under det senaste decenniet har statens huvudsakliga finansiella instrument för bostads-

sektorn består i räntebidrag för ny- och ombyggnad enligt det regelsystem som trädde i kraft år 1993 och i statliga kreditgarantier för lån till bostadsinvesteringar. Därutöver har vissa tillfälliga stödformer kommit till användning. För närvarande kan tidsbegränsat stöd till bostadsbyggande utgå i form av investeringsbidrag till hyresbostäder samt investeringsstimulans genom skattekreditering. Även för den statliga kreditgarantin tillämpas för närvarande vissa tidsbegränsade regler. De tidsbegränsade delarna av den statliga bostadsfinansieringen gäller till utgången av år 2006.

Bostadsutskottet har i föregående avsnitt om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2005 tagit ställning till sådana förslag om bostadsfinansieringen som bedömts innebära en budgetpåverkan redan under nästkommande budgetår. Det gäller bl.a. förslag om omedelbara förändringar i räntebidragssystemet och om avveckling av investeringsbidraget för hyresbostäder. I detta avsnitt tar utskottet upp övriga förslag om bostadsfinansieringen. Utskottet inleder med att ta upp motionsförslag om mer övergripande förändringar i formerna för bostadsfinansieringen. Därefter behandlas vissa förslag om mer riktade åtgärder inom bostadsfinansieringen.

En ny bostadsfinansiering

Det bör inledningsvis påpekas att de motionsförslag som behandlas i detta avsnitt inte ger en fullständig bild av vilka förändringar som respektive parti förordar i bostadsfinansieringen. Vissa förslag har som nämnts redan behandlats i anslagsavsnittet och andra förslag, bl.a. avseende den s.k. investeringsstimulansen, kan vara så utformade att de i budgetberedningssammanhang skall behandlas av finansutskottet eller skatteutskottet. Det gäller även förslag om förändringar i beskattningen av byggande och boende.

I motion 2004/05:Bo240 (v) yrkandena 2 och 5 föreslås att riksdagen i ett tillkännagivande skall begära att dagens stöd för nyproduktion respektive ombyggnad av hyresbostäder skall ersättas med ett villkorat investeringsstöd. Bakgrunden till förslagen anges vara att värdet av nyproduktions- och ombyggnadsstödet i form av räntebidrag har urholkats och att de två investeringsstöden för nyproduktion är tidsbegränsade till utgången av år 2006. Det förordade investeringsstödet för nyproduktion av hyresrätter föreslås innehålla villkor om högsta möjliga hyresnivå och ett krav på att hyrorna är framförhandlade i förväg. Investeringsstödet för ombyggnad av hyresrätter skall vara förenat med villkor om i förväg förhandlade hyror samt tydliga miljökrav.

Enligt motion 2004/05:Bo301 (m) yrkande 6 bör riksdagen i ett tillkännagivande framhålla att bostadssubventioner är kontraproduktiva och därför bör avskaffas i takt med att skattetrycket på byggande och byggnation sänks. Motionärerna anför att regleringar och särlösningar måste avskaffas och att skattereglerna måste ansluta till samma regler som gäller för övriga investeringar. Kreditmarknaden bör få utveckla olika finansieringslösningar för bostadssektorn utan statlig inblandning.

I motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 10 föreslås riksdagen göra ett tillkännagivande om att varken räntebidrag eller statlig fastighetsskatt bör utgå för bostäder. Ett första steg kan tas genom att inga nya räntebidrag beviljas. Som ett ytterligare steg i omläggningen av det statliga stödet för bostadsbyggande föreslås i motionens yrkande 8 att riksdagen beslutar avveckla den tillfälliga investeringsstimulansen till hyres- och studentbostäder. Motionärerna föreslår att regeringen i stället inom EU verkar för att det skall bli möjligt att sänka byggmomsen. I avvaktan på att detta skall bli möjligt anser man att ett system med en mer generellt utformad skattereduktion motsvarande en halverad byggmoms bör införas.

Folkpartiet anför i sin partimotion 2004/05:Bo310 att användningen av kortsiktiga stödformer, ofta förknippade med omfattande regelverk, visat sig vara en misslyckad metod att lösa bostadsbristen. I yrkande 16 framhålls att dessa subventioner i form av skattekrediteringar och investeringsbidrag bör avvecklas och att byggandet i stället bör stimuleras genom en reformerad hyresättning, sänkt fastighetsskatt och ett flertal andra åtgärder. Enligt motionen bör även det statliga finansieringssystemets effekter utredas, inte minst i ett internationellt perspektiv. I motionens yrkanden 28 och 29 föreslås att en utredning genomförs om statens roll inom finansieringssystemen för bostadsbyggande och boende respektive om räntebidragssystemets framtida utformning.

Enligt motion 2004/05:Bo312 (s) bör en översyn av bostadsfinansieringen genomföras med inriktning på att villkoren för stöd till byggande av hyresrätter måste förbättras. Motionärerna anför att hyresrätten utvecklats till att vara den dyraste upplåtelseformen och att en bättre balans mellan olika boendeformer därför måste beaktas i översynen.

Slutligen tas i detta avsnitt även upp ett förslag om en förändring inom ramen för det nuvarande räntebidragssystemet. I motion 2004/05:Bo268 (s) föreslås att räntebidrag bör kunna utgå vid ombyggnad av bostads- och hyresrättslägenheter belägna i en- och tvåbostadshus. Enligt gällande regler lämnas inte bidrag till ombyggnad av denna hustyp.

Bostadsutskottet anför följande med anledning av motionsförslagen om nya former för bostadsfinansieringen.

Behovet av förändringar såväl i räntebidragssystemet som i bostadsfinansieringen i övrigt har övervägts i olika sammanhang sedan år 1993 när den senaste mer grundläggande förändringen genomfördes. Flera utredningar har därefter tagit upp denna fråga och lämnat förslag med olika utgångspunkter. Vissa förändringar i villkoren för räntebidrag har genomförts men systemet kvarstår till sin grundkonstruktion. De omfattande problemen på bostadsmarknaden under 1990-talet, som bl.a. resulterade i en otillräcklig bostadsproduktion på många orter, medförde emellertid ett behov av riktade och tillfälliga insatser som kunde komplettera räntebidragssystemet. I dagsläget utgör investeringsbidragen till hyresrätter och investeringsstimulansen genom skattekreditering till små hyresrätter och studentbostäder sådana riktade och tidsbegränsade komplement till räntebidragssystemet.

Bostadsutskottet anser att läget på bostadsmarknaden under senare år nödvändiggjort denna typ av kompletterande och tillfälliga insatser. I detta läge har behovet av en mer permanent förändring av statens bostadsfinansieringsinsatser delvis fått stå tillbaka för beslut som kan få snabbt genomslag. Behovet av att ta ställning till räntebidragssystemets framtid kvarstår emellertid. Vidare gäller att de riktade investeringsstöd som kompletterar räntebidragssystemet upphör i och med utgången av år 2006, liksom de förbättrade villkor för statlig kreditgaranti som trädde i kraft våren 2004.

Det finns således flera skäl att nu börja diskutera formerna för den framtida bostadsfinansieringen. Utgångspunkten bör vara att beslut i frågan kan fattas i god tid innan de tillfälliga stödformerna upphör att gälla. Innan beslut kan fattas i en så grundläggande fråga behöver emellertid en ingående analys genomföras av de nuvarande formerna för statligt stöd till bostadsfinansieringen. Det framgår av budgetpropositionen att regeringen redan arbetar utifrån dessa förutsättningar. Regeringen har således uppdragit åt Boverket att utvärdera de statliga insatserna för att öka bostadsbyggandet under de senaste åren. Uppdraget skall redovisas vid utgången av 2004. Vidare har inom Regeringskansliet tillsatts en arbetsgrupp med uppgift att genomföra en genomlysning av det nuvarande systemet för bostadsfinansiering, bostadssubventioner och bostadsmarknadens kapitalförsörjning. Arbetsgruppen skall även lämna förslag till vilken framtida roll staten bör ha i detta system och att utarbeta ett förslag till den närmare utformningen av systemet. Uppdraget skall redovisas senast den 30 april 2005.

Bostadsutskottet kan således konstatera att åtminstone förslagen i fp-motionen om en utredning om det statliga finansieringssystemets effekter samt om statens roll i bostadsfinansieringen får anses vara väl tillgodosedda. Vad gäller flertalet av de övriga motionsförslagen torde gälla att de närmast får ses som en markering av i vilka avseenden som motionärerna anser att statens engagemang i bostadsfinansieringen bör förändras. Det är således inte fråga om några färdiga förslag om formerna för den framtida bostadsfinansieringen. Utskottet anser för sin del att det i dagsläget, under pågående utvärdering och utredningsinsatser, vore oklokt att låsa sig för en viss lösning men vill ändå kort kommentera några av motionsförslagen.

Förslaget i m-motionen innebär att i princip samtliga bostadssubventioner bör avskaffas. Det är även innebörden i de anslagsförslag från samma parti som utskottet behandlat i avsnittet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Motionärerna anför att de avvecklade subventionerna kommer att kompenseras genom olika skatteåtgärder. Enligt utskottets uppfattning skulle en sådan omläggning riskera grunderna för den socialt inriktade bostadspolitik som bedrivits i Sverige under lång tid och kunna leda till ökad segregering och bostadsbrist. Utskottet gör bedömningen att det även efter 2006 kommer att krävas ett statligt engagemang inom bostadsfinansieringen. Det kan noteras att detta även tycks vara en utgångspunkt i motionerna från övriga partier.

Vad gäller de synpunkter som framförs i motionerna om räntebidragssystemet kan det erinras om att bostadsutskottet vid flera tidigare tillfällen påtalat behovet av förändringar i detta system. Räntebidragen har delvis visat sig vara ett otillräckligt instrument för att komma till rätta med de obalanser som uppstått på bostadsmarknaden. Vidare innebär räntebidragssystemets nuvarande utformning att skillnader i statligt stöd mellan fastigheter byggda före och efter det att nuvarande regler trädde i kraft blir bestående. Slutligen innebär systemets konstruktion att de statliga utgifterna för räntebidragen i princip ökar årligen. Det får emellertid förutsättas att dessa problem är centrala i de överväganden om en förändrad bostadsfinansiering som regeringen initierat.

Bostadsutskottet anser sammanfattningsvis att det finns anledning att överväga hur ett långsiktigt statligt engagemang vad gäller bostadsfinansieringen skall utformas för att ge goda förutsättningar både för en stabil och tillräcklig nyproduktion och för en nödvändig förnyelse av bostadsbeståndet. Däremot är utskottet i dag inte berett att ta ställning till vilka förändringar som kan bli aktuella. Det är således inte rimligt att nu binda upp det nyligen inledda utredningsarbetet vare sig med direktiv om vilka förändringar inom ramen för systemet som bör eftersträvas eller med uttalanden om att systemet helt bör avvecklas och ersättas med andra insatser.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2004/05:Bo240 (v) yrkandena 2 och 5, 2004/05:Bo268 (s), 2004/05:Bo301 (m) yrkande 6, 2004/05:Bo306 (kd) yrkandena 8 och 10, 2004/05:Bo310 (fp) yrkandena 16, 28 och 29 samt 2004/05:Bo312 (s).

Bostadsfinansiering för hushåll med låga inkomster

Bostadsutskottet tar i detta avsnitt upp en motion med delvis annan inriktning än de ovan behandlade förslagen om generella förändringar i systemet för bostadsfinansiering.

I motion 2004/05:Bo249 (kd) lämnas ett antal förslag med syfte att underlätta för hushåll med låga inkomster att äga sin bostad. Det framhålls att ett grundläggande motiv för att vidta åtgärder med denna inriktning är att ett eget ägande i allmänhet leder till lägre kostnader för fastighetsförvaltning och därmed till ett billigare boende. Som bakgrund till förslagen erinras om att statliga egnahemslån inriktade på mindre bemedlade familjer funnits i Sverige fram till 1949. Motionärerna menar att de socialdemokratiskt ledda regeringarna därefter har gjort en koppling mellan en social bostadspolitik och hyresbostäder som är anmärkningsvärd sett ur ett internationellt perspektiv.

Yrkande 1 i motionen innebär att riksdagen skall begära att regeringen utreder hur förutsättningarna att äga sin bostad kan förbättras för hushåll med låga inkomster med hjälp av bostadspolitiska medel. Inriktningen på den förordade utredningen förtydligas i fem yrkanden.

Ett regelverk för bosparande bör utformas (yrkande 2). Det behöver övervägas vilka som skall få öppna bosparkonton, eventuella begränsningar vad gäller inkomst m.m. och hur sparkapitalet skall få användas. Bosparande bör i viss omfattning undantas vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten i olika bidragssystem. Vidare föreslås att en översyn görs av möjligheten att införa ett system med hyrköp i samband med nybyggnation (yrkande 3). Statens bostadskreditnämnd bör ges i uppdrag att utreda villkoren för en statlig kreditgaranti för bostadslån till hushåll med låga inkomster (yrkande 4). Det bör utredas om staten kan tillhandahålla ett instrument som gör att hushåll kan ”signalera” sin förmåga att sköta hushållsekonomin och därmed lättare erhålla högre lån (yrkande 5). För att ge de aktuella hushållen en bättre trygghet i samband med husköp bör möjligheten att införa en statlig försäkring mot prisfall och ökade boendekostnader övervägas (yrkande 6).

Bostadsutskottet skall inte här närmare kommentera den historieskrivning som bildar bakgrund för förslagen men vill ändå erinra om att de mer generellt inriktade bostadssubventioner som tillämpades under senare delen av 1900-talet även innebar att hushåll med relativt begränsade inkomster kunde skaffa ett ägt småhus. Den fråga som motionärerna lyfter fram är emellertid om det i ett delvis nytt system för det statliga engagemanget för bostadsfinansiering bör ingå ett stöd särskilt inriktat på bostadsägande för hushåll med låga inkomster.

Utskottet ser givetvis positivt på om även hushåll med begränsade inkomster i möjligaste mån har möjlighet att välja boende och upplåtelseform utifrån egna önskemål och behov. Denna möjlighet är i dag starkt beroende av prisbilden och utbudet på respektive ort. I vissa delar av landet har sannolikt flertalet hushåll med fast inkomst möjlighet att välja att själv äga sin bostad. På dessa orter är det i stället möjligheten till försörjning med tillräcklig inkomst som är det stora problemet. I storstadsregionerna och på andra orter med hög prisnivå kräver ett bostadsköp däremot en skuldsättning som kan innebära stora risker för det enskilda hushållet. Detta förhållande visas också i den aktuella motionen genom att förslagen till stor del är inriktade på olika metoder att låta staten överta dessa risker. Det kan ifrågasättas om det begränsade utrymme som finns för statliga insatser inom bostadssektorn skall användas på detta sätt.

Utskottet ställer sig således tveksamt till ett stödsystem med den i motionen förordade inriktningen. Under lång tid har det riktade stödet till hushåll med låga inkomster kanaliserats genom bostadsbidragen. I övrigt har stöden varit generella i den bemärkelsen att de inte utgått från vilka hushåll som bor eller kommer att bo i de bostäder som erhållit stöd. Undantagen från denna princip har gällt vissa former av kategoriboende som exempelvis stödet för studentbostäder. Med tanke på det pågående utredningsarbetet om statens roll i bostadsfinansieringen vill emellertid inte utskottet utesluta att det i detta sammanhang kan bli aktuellt att pröva några av de tankar som förs fram i motionen. Överväganden i närliggande frågor kom-

mer också att bli aktuella i samband med redan beslutade insatser avseende förutsättningarna för unga hushåll att förvärva eller hyra en egen bostad. Regeringen har nyligen givit Statens bostadskreditnämnd i uppdrag att göra en översyn av möjligheten att stödja dessa hushåll genom direkta statliga lån, bidrag eller kreditgarantier. Utskottet ser emellertid inte nu tillräcklig anledning för riksdagen att förorda särskilda utredningsinsatser med den betydligt bredare inriktning som föreslås i motionen.

Motion 2004/05:Bo249 (kd) yrkandena 1–6 avstyrks således.

Bostadsfinansiering på landsbygden

Fyra motioner tar upp frågan om hur byggande och köp av bostäder på landsbygden skall kunna underlättas. Den bakgrund till förslagen som tecknas i motionerna är att det i dag är mycket svårt att finansiera nyttillkommande bebyggelse på landsbygden och att många som skulle vilja bosätta sig där inte heller kan få lån till ett husköp.

I motion 2004/05:Bo202 (c) föreslås att det införs någon form av allmänna kreditgarantier för att underlätta bostadsfinansieringen på landsbygden. Även en inventering av obebodda fastigheter och olika stimulansåtgärder för upprustning till permanentboende nämns som angelägna åtgärder.

Förbättrade möjligheter att erhålla kreditgaranti föreslås även i motionerna 2004/05:Bo208 (c) och 2004/05:Bo262 (c). Enligt motionerna bör kreditgarantier kunna lämnas till lån överstigande 1 miljon kronor, besked om kreditgaranti kunna lämnas före byggstart och garanti även kunna lämnas för köp och ombyggnad av äldre hus.

I motion 2004/05:Bo275 (c) yrkande 1 föreslås att det bör bli lättare för de kreditgarantiföreningar som bildats på flera håll i landet att även arbeta mot bostadsmarknaden. Vidare anför motionärerna att EU:s strukturfonder i framtiden kommer att få en inriktning mer mot riskkapitaluppbyggnad och kreditgarantier än i dag. I motionens yrkande 2 föreslås mot denna bakgrund att regeringen skall uppmanas att utnyttja den möjlighet som kan öppna sig att använda strukturfonderna för att underlätta byggande av bostäder och näringsfastigheter på landsbygden.

Bostadsutskottet finner det liksom motionärerna angeläget att målet om en levande landsbygd inte hindras av svårigheter att finansiera ett lämpligt boende. Utskottet förutsätter att de pågående utredningsinsatserna om nya former för bostadsfinansieringen även innefattar överväganden om de särskilda problem som kan råda i olika delar av landet. Vad gäller de mer specifika förslagen i två av motionerna om att utforma en särskild ordning för kreditgarantier för bostäder på landsbygden ställer sig emellertid utskottet tveksamt. Det bör påpekas att kreditgarantireglerna ändrades våren 2004, bl.a. så att högre garantibelopp än det i motionerna nämnda numera kan accepteras. Däremot skulle ett genomförande av förslagen om att lämna kreditgarantier redan före byggstart respektive vid köp av äldre egna hem innebära en väsentlig förändring av det gällande regelverket som utskottet inte vill förorda.

Utskottet anser inte heller att det finns underlag för riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen enligt förslagen i motion 2004/05:Bo275 (c). Det framgår inte av motionen vad som hindrar kreditgarantiföreningarna att arbeta mot bostadsmarknaden om ett intresse för detta finns, inte heller vad regeringen i så fall förväntas göra för att underlätta verksamheten. I fråga om en eventuellt förändrad användning av EU:s strukturfonder får det förutsättas att regeringen uppmärksammar en sådan utveckling utan en särskild begäran från riksdagen.

Kreditgaranti för kooperativ hyresrättsförening

Enligt motion 2004/05:Bo294 (s) behöver villkoren för kreditgarantier avseende kooperativa hyresrättsföreningar förbättras. Det gäller bl.a. att kreditgaranti skall kunna lämnas upp till 95 % av produktionskostnaderna, att garantin skall kunna utfärdas redan för byggkreditivet och att säkerhet skall kunna utgöras av fler än ett pantbrev.

Utskottet avstyrkte föregående år ett motsvarande motionsförslag (bet. 2003/04:BoU1 s. 62). Detta skedde i samband med att utskottet ställde sig bakom ett regeringsförslag om ändrad inriktning av kreditgarantigivningen för ny- och ombyggnad. Utskottet konstaterade att de önskemål om villkor för kreditgarantierna som framfördes i den då aktuella motionen delvis torde kunna uppfyllas genom förslaget om höjd maximinivå för kreditgarantiunderlaget. Den nya modellen med avtalsreglerad garantigivning ansågs också ge ett större utrymme för att beakta förutsättningarna i varje enskilt fall. Vad gäller förslagen i övrigt förelåg det enligt utskottets uppfattning inte tillräckliga skäl att föreslå ytterligare förändringar i kreditgarantigivningens inriktning. Som framgått ovan trädde de nya reglerna för kreditgarantigivningen i kraft våren 2004.

Utskottet vidhåller sin uppfattning i den aktuella frågan. Motion 2004/05:Bo294 (s) avstyrks således.

Investeringar för trygghet i boendet

I motion 2004/05:Bo266 (s) beskrivs den otrygghet som många hyresgäster upplever i sitt bostadsområde. Det kan handla om att man inte vågar gå ut efter mörkrets inbrott eller att man drar sig för att gå till tvättstugan, garaget eller soprummet. Kostnaderna för olika former av förändringar för att öka tryggheten anses avhålla många fastighetsägare från att vidta önskvärda åtgärder. Mot denna bakgrund föreslås att det bör övervägas att införa någon form av statligt lån eller bidrag för trygghetsinvesteringar.

Bostadsutskottet har vid flera tillfällen understrukit vikten av att uppmärksamma trygghetsfrågorna i samband med planering av bostadsområden och vid utformningen av byggnader. Detta gäller givetvis särskilt vid planering av nybyggnation då möjligheten att åstadkomma bra lösningar är störst. Fler lyckade satsningar har emellertid visat att det även går att åstadkomma avsevärda förbättringar i befintliga bostadsområden. Här har kommunerna och berörda fastighetsägare ett gemensamt intresse och ansvar för

att åtgärder vidtas som kan öka tryggheten i boendet. Flera statliga myndigheter har också gjort betydande insatser för att bistå kommunerna och andra aktörer i det lokala utvecklingsarbetet, bl.a. genom rådgivande skrifter och förmedling av erfarenheter från lyckade satsningar. Utskottet anser att det finns all anledning att fortsätta med och utveckla dessa insatser. Däremot är utskottet inte berett att förorda att särskilda statliga lån eller bidrag införs med den föreslagna inriktningen.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motion 2004/05:Bo266 (s).

Bosparande

I motion 2004/05:Bo316 (s) föreslås att det införs ett system för bosparande och bosättningslån. Motionärerna förordar en översyn med sikte på ett nytt system med skattegynnad bosparande. Räntan på bosparkontot skall vara skattefri om sparkapitalet används för köp av bostad eller för annat avsett ändamål. Till bosparandet skall också knytas rätt att låna på fördelaktiga villkor och rätt till statliga kreditgarantier. Utgångspunkten bör vara att ett av staten garanterat bosparlån skall motsvara 30 % av insatsen för en genomsnittlig bostadsrättslägenhet eller villa.

Vid det senaste tillfället bostadsutskottet behandlade förslag om att införa ett system för bosparande – hösten 2001 (bet. 2001/02:BoU1 s. 42) – behandlades motionsförslag dels med liknande inriktning som det nu aktuella, dels om ett bosparande utan statlig subvention men reglerad i särskild lag. Utskottet avstyrkte förslagen och ifrågasatte lämpligheten i de former för statlig reglering som förordades i motionerna. Utskottet framhöll att bosparande i stället bör stimuleras genom information och opinionsbildning.

Bostadsutskottet är inte heller i dag berett att ställa sig bakom ett bosparande enligt förslaget i den nu aktuella motionen. Motion 2004/05:Bo316 (s) avstyrks således.

Bostäder för studenter och ungdomar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- investeringsstöd för studentbostäder, jämför reservationerna 32 (m, fp), 33 (kd), 34 (v) och 35 (c),
- åtgärder för fler studentbostäder m.m., jämför reservationerna 36 (m), 37 (fp), 38 (kd) och 39 (c).

Inledning

Under flera år har bostadsutskottet haft anledning att ägna frågor om bostadstillgången för studenter på universitets- och högskoleorter stor uppmärksamhet. Bakgrunden är den brist på studentbostäder som råder på

många orter och de långa väntetider som blivit följden. Denna situation har både lett till att bostadsutskottet vid ett flertal tillfällen fått ta ställning till olika regeringsförslag och till ett stort antal motioner i frågan. Även under årets allmänna motionstid har ett flertal motioner väckts med olika förslag om hur studenternas och ungdomarnas bostadssituation skall kunna förbättras. Utskottet tar först upp förslag som gäller formerna för det ekonomiska stödet till byggande av studentbostäder. Därefter tar utskottet ställning till motioner som förordar ett brett spektrum av åtgärder för att öka tillgången på bostäder för studenter och ungdomar.

Investeringsstöd för studentbostäder

Statligt stöd för byggande av studentbostäder lämnas liksom för andra hyresbostäder inom ramen för räntebidragssystemet, dvs. med stöd enligt förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention. Därutöver kan sedan år 2003, för projekt som påbörjas före utgången av år 2006, en investeringsstimulans lämnas för anordnande av studentbostäder på eller i anslutning till orter där det finns universitet eller högskola. Detta stöd, som ersatte ett tidigare investeringsbidrag för studentbostäder, utgår i form av kreditering på skattekonto och lämnas enligt bestämmelserna i förordningen (2003:506) om investeringsstimulans för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder. Stödet är i princip utformat så att det motsvarar den ekonomiska effekt som hade blivit fallet om fastighetsägaren endast skulle behövt erlägga 6 % i byggmoms.

Tre motioner tar upp frågor om formerna för det fortsatta statliga stödet för byggande av studentbostäder.

I Centerpartiets partimotion 2004/05:Bo235 yrkande 14 föreslås att riksdagen bör besluta om att införa permanenta investeringsbidrag för studentbostäder. I motionen anförs bl.a. att det finns skäl att särbehandla studentbostäder vad gäller möjligheten att få investeringsbidrag eftersom bidrag med denna inriktning har visat sig vara effektiva.

Ett permanent investeringsstöd bör enligt motion 2004/05:Bo240 (v) yrkande 3 införas. Motionärerna anser att ett nytt investeringsstöd för byggande av studentbostäder bör ges samma villkor som det nya investeringsstöd för övriga hyresbostäder som föreslås i samma motion. Det innebär bl.a. att det skall finnas ett tak för högsta möjliga hyresnivå och att hyrorna skall vara framförhandlade i förväg.

Enligt motion 2004/05:Bo297 (kd) yrkande 1 bör ett nytt investeringsbidrag för byggande av studentbostäder införas med en liknande konstruktion som det nyligen avskaffade och ersätta den nuvarande investeringsstimulansen genom skattekreditering. Bidraget skall utgå med 1 250 kr/m² i Stockholmsregionen, 1 000 kr/m² i Göteborg och Malmö och med 750 kr/m² i övriga landet. Motionärerna hänvisar även till ett förslag från Kristdemokraterna om halverad byggmoms. Den sammantagna effekten av kd-förslagen anges bli en större stimulans av studentbostadsbyggandet än den nuvarande investeringsstimulansen. Ett anslagsförslag i en kd-motion som

utgår från ett omedelbart införande av det föreslagna bidragssystemet har behandlats av utskottet i avsnittet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18.

Utskottet anför följande med anledning av motionsförslagen om nya former för stödet till studentbostäder.

Som nämnts ovan infördes under 2003 en ny stödform för byggande av studentbostäder som ersatte ett investeringsbidrag med samma syfte. Enligt de intryck som utskottet fått av den hittillsvarande användningen av det nya stödet har investeringsstimulansen varit mycket efterfrågad för anordnande av studentbostäder. Vid utgången av oktober 2004 hade ansökningar om stöd för nybyggnad av studentbostäder eller ombyggnad av andra byggnader till studentbostäder inkommit för motsvarande över 5 000 lägenheter. Det är mot denna bakgrund rimligt att anta att investeringsstimulansen effektivt bidragit till att öka produktionen av studentbostäder och att den även givit en bättre effekt än det tidigare använda investeringsbidraget. Som framgått tidigare i detta betänkande genomför emellertid Boverket på regeringens uppdrag för närvarande en utvärdering av de statliga insatserna under de senaste åren för att öka bostadsbyggandet. Ett bättre underlag för att dra säkra slutsatser om effekterna av stöd med olika utformning kommer därför sannolikt att föreligga i början av nästa år. Under våren 2005 kommer också resultatet av de överväganden som pågår inom den av regeringen tillsatta arbetsgruppen för den framtida bostadsfinansieringen att presenteras.

Det är mot den redovisade bakgrunden inte rimligt att nu åter ändra inriktning på stödet till byggande av studentbostäder. Det bör också erinras om att den nuvarande investeringsstimulansen är tidsbegränsad till utgången av år 2006. När resultatet från pågående utvärdering och utredning har presenterats kommer det därför att finnas skäl att överväga hur statens engagemang i finansieringen av produktionen av studentbostäder skall se ut efter denna tidpunkt.

Mot den redovisade bakgrunden avstyrks motionerna 2004/05:Bo235 (c) yrkande 14, 2004/05:Bo240 (v) yrkande 3 och 2004/05:Bo297 (kd) yrkande 1.

Åtgärder för fler studentbostäder m.m.

Bostadsutskottet tar under denna rubrik upp motioner med ett antal förslag med ett brett spektrum av åtgärder i syfte att förbättra tillgången till bostäder för studenter. I avsnittet behandlas även en motion som mer är inriktad på ungdomars problem att komma in på bostadsmarknaden.

Problemen som följer av bristen på studentbostäder beskrivs i motion 2004/05:Bo274 (s). De åtgärder som vidtagits för att öka tillgången på bostäder anses inte ha givit ett tillräckligt resultat. Motionären föreslår mot denna bakgrund att riksdagen i ett tillkännagivande begär förslag från regeringen om ökade ekonomiska stimulanser eller andra åtgärder.

I motion 2004/05:Ub259 (m) om studenternas vardagsproblem finns tre yrkanden med förslag som faller inom bostadsutskottets beredningsområde. Åtgärder föreslås för att göra planprocessen snabbare och effektivare för att underlätta byggandet av studentbostäder (yrkande 3). Exempelvis bör antalet instanser för överklagande av detaljplan och bygglov minska. Tillfälliga studentbostäder av prefabricerade element bör sättas upp (yrkande 4). Regeringen bör inventera statliga fastigheter för att utvärdera vilka som enkelt kan göras om till studentbostäder (yrkande 5).

Folkpartiet förordar i sin partimotion 2004/05:Bo310 yrkande 10 ett antal åtgärder för att förbättra studenternas bostadssituation. Det gäller bl.a. användning av billigare byggmetoder, tillfälliga bygglov, omvandling av lokaler till studentbostäder, enklare planförfarande och skattefrihet för uthyrning av rum i privatbostäder. En översyn förordas också av vissa byggregler om bostadsyta som utgår från tillgänglighetskravet. Det gäller främst storleken på badrummet. I motionens yrkande 11 föreslås att ägardirektiven för de statliga fastighetsbolagen skall ändras så att staten kan erbjuda billig mark för byggande av studentbostäder.

Även i motion 2004/05:N409 (fp) förordas att statlig mark skall kunna användas för studentbostäder. Förslaget i motionens yrkande 24 innebär att staten skall ge ett generellt klartecken för kommuner att bygga tillfälliga studentbostäder på statligt ägd mark som inte är reserverad för andra ändamål eller olämplig att bebygga.

Motion 2004/05:Bo304 (kd) innehåller 7 yrkanden som helt eller delvis handlar om studentbostäder. Flera av dem har emellertid en sådan inriktning att de behandlas av andra utskott – skatteutskottet respektive utbildningsutskottet. Ett yrkande om konkurrensen på byggmarknaden har utskottet redan behandlat i detta betänkande. De yrkanden som här tas upp gäller förslag om tillkännagivande till regeringen i två frågor. Kommunerna bör enligt motionärerna ta sitt ansvar för att tillhandahålla billig tomtmark – yrkande 2. Kommunerna bör ges möjlighet att tillhandahålla mark för mobila studentbostäder – yrkande 3.

I motion 2004/05:Ub276 (c) yrkande 18 föreslås att riksdagen i ett tillkännagivande bör framhålla att en kommun som fått fler högskoleplatser också har ett bostadsförsörjningsansvar för studenterna. Enligt motionens yrkande 17 bör regeringen bjuda in berörda kommuner, högskolor och studentkårer till överläggningar om hur bostadssituationen för studenter skall hanteras framgent.

Riksdagen bör enligt motion 2004/05:Bo209 (c) efterfråga ett nytt regelverk som möjliggör byggande av fler och billigare studentbostäder. Enligt motionären bör det bl.a. övervägas om det verkligen behövs hiss, stort badrum och fullständigt utrustat kök i dessa bostäder.

Slutligen skall här tas upp motion 2004/05:Bo253 (s) som är inriktad på problemen för ungdomar att få en lägenhet. I motionen föreslås riksdagen göra ett tillkännagivande om behovet av att bygga billiga bostäder som alla

har råd att bo i. Grunden i bostadsförsörjningen för ungdomar måste vara att öka tillgången på bra, mindre hyresrätter. Samhället bör också ha större inflytande över bl.a. hyressättning och bostadsförmedling.

Bostadsutskottet kan konstatera att flera av de ovan redovisade motionerna innehåller förslag som lagts fram under en följd av år. Flera av förslagen överensstämmer också med generellt inriktade förslag om en förändrad bostadspolitik från respektive parti. Vad gäller dessa mer generellt inriktade förslag hänvisar utskottet nu liksom föregående år till sina ställningstaganden där respektive sakfråga behandlas. Utskottet kan emellertid instämma i motionärernas uppfattning att den generella bostadspolitikens utformning har stor betydelse även för studenternas bostadssituation. De riktade åtgärder som särskilt avser bostäder för denna grupp bör därför snarast ses som ett komplement till en politik som syftar till att alla skall erbjudas förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader.

Vad gäller flera av de övriga förslagen om i huvudsak kommunala åtgärder vill utskottet hänvisa till vad utskottet anförde föregående år i motsvarande frågor (bet. 2003/04:BoU1 s. 68):

Utskottet kan också till stor del instämma i de överväganden som finns i flera av motionerna om att kommuner med stor bostadsefterfrågan från studenter och ungdomar bör pröva olika åtgärder som kan underlätta byggandet av bostäder. I flertalet fall förutsätter sådana åtgärder inte några förändringar i de statliga regelverken. Det är således redan i dag möjligt att bevilja bygglov för tillfälligt uppställda studentbostäder. Det är också möjligt att bygga om tomma lokaler till studentbostäder. För sådan ombyggnad kan dessutom den nya investeringsstimulansen genom skattekreditering utgå. Vad gäller förslagen om snabbare planprocess pågår sådana överväganden inom ramen för PBL-kommitténs arbete. Kommunerna kan emellertid redan inom nu gällande regelverk på olika sätt bidra till ett smidigt plan- och bygglovsförfarande. Kommunerna kan också påverka villkoren för byggande av bostäder genom de olika avgifter och exploateringskostnader som tas ut.

Utskottet instämmer vidare i motionärernas uppfattning att kommunerna kan göra mer för att erbjuda mark till rimliga kostnader för uppförande av studentbostäder. Även regeringen har givit uttryck för denna uppfattning. Vad gäller motionsförslagen om att statlig mark skall kunna användas för byggande av studentbostäder avser regeringen, som framgått i tidigare avsnitt, att undersöka möjligheterna att använda detta markinnehav i Stockholmsregionen mer aktivt i bostadsproduktionen.

Regeringen har, som framgått tidigare i detta betänkande, sedermera tillsatt en arbetsgrupp med uppdrag att undersöka hur statligt ägd mark kan användas för en ökad bostadsproduktion i Stockholmsregionen. När denna arbetsgrupp redovisat sina överväganden, vilket enligt uppgift kommer att ske under innevarande år, torde det finnas ett bättre underlag för att diskutera förslag om en mer aktiv statlig markpolitik även när det gäller studentbostäder.

Vad som i övrigt anförts i motionerna om studentbostäder ger inte underlag för några närmare överväganden. Bostadsutskottet vill emellertid helt kort kommentera de förslag som innebär att enklare byggregler skall användas för studentbostäder. Det bör med anledning av vad som anförts i dessa

motioner påpekas att gällande byggregler för studentbostäder redan ger visst utrymme för att bl.a. sammanföra delar av enskilda lägenheters utrymmen till gemensamma utrymmen. Bakom åtminstone något av motionsförslagen tycks emellertid finnas synpunkter som går ut på att nuvarande krav på att nytillkommande bostäder skall vara tillgängliga och användbara även för funktionshindrade bör ändras. Denna princip tillämpas även för studentbostäder och syftar i det fallet till att rörelsehindrade studenter skall kunna bo, studera och umgås med vänner m.m. på samma villkor som övriga. Utskottet är för sin del inte berett att medverka till åtgärder som innebär en återgång till en ordning där rörelsehindrade hänvisas till ett särskilt anpassat bostadsbestånd.

Slutligen vill utskottet erinra om att regeringen under hösten i en ungdomspolitisk proposition och i budgetpropositionen aviserat att en ungdomsbostadssamordnare skall utses för att ta fram förslag på konkreta åtgärder som syftar till att underlätta ungdomars tillträde till bostadsmarknaden. Utskottet har i det tidigare avsnittet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 tillstyrkt finansieringen av denna verksamhet. Vidare har Boverkets byggkostnadsforum fått i uppdrag att inom ramen för sitt nuvarande uppdrag i högre grad beakta behovet av att få fram bra och billiga bostäder som är avsedda för och anpassade till de behov och krav som ungdomar har. Regeringen har också givit Statens bostadskreditnämnd i uppdrag att överväga åtgärder som kan underlätta ungdomars förutsättningar att förvärva eller hyra en egen bostad. De önskemål som framförs i motion 2004/05:Bo253 (s) om överväganden om bostadsförsörjningen för ungdomar får mot denna bakgrund anses vara relativt väl tillgodosedda. Utskottet förutsätter emellertid att dessa åtgärder också kan få stor betydelse för möjligheterna att bättre tillgodose efterfrågan på billiga och bra studentbostäder. Även om bostadsförsörjningen för studenter rymmer särskilda problem och gäller boende under en begränsad tid, ofta utanför hemorten, handlar det om i huvudsak samma målgrupp och samma behov av billiga bostäder.

Sammantaget anser utskottet att de insatser som gjorts bl.a. genom införandet av en investeringsstimulans för studentbostäder och de åtgärder som planeras för att underlätta ungdomars tillträde på bostadsmarknaden bör kunna bidra till en på sikt förbättrad bostadssituation för studenter och ungdomar. Det finns givetvis all anledning att fortlöpande pröva även andra åtgärder som kan bidra till en förbättrad situation såväl genom generella bostadspolitiska åtgärder som genom åtgärder särskilt inriktade på dessa grupper. De motioner som behandlats i detta avsnitt ger emellertid inte utskottet anledning att föreslå något tillkännagivande till regeringen i frågan.

Med hänvisning till det anförda avstyrks således motionerna 2004/05:Bo209 (c), 2004/05:Bo253 (s), 2004/05:Bo274 (s), 2004/05:Bo304 (kd) yrkandena 2 och 3, 2004/05:Bo310 (fp) yrkandena 10 och 11, 2004/05:N409 (fp) yrkande 24, 2004/05:Ub259 (m) yrkandena 3–5 samt 2004/05:Ub276 (c) yrkandena 17 och 18.

Äldres boende

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om äldres boende.
Jämför reservationerna 40 (m, fp), 41 (kd) och 42 (c).

En av motionerna från allmänna motionstiden är helt inriktad på frågor om de äldres boende. I denna motion, 2004/05:Bo298 (kd), lämnas en utförlig redovisning av de krav som ställs på bostadsmarknaden till följd av en befolkning med en ökande andel äldre. Det diskuteras också vilka utmaningar som bostadspolitiken står inför för att dessa krav skall kunna tillgodoses.

Mot den i motionen tecknade bakgrunden lämnas fyra förslag om bostadspolitiska åtgärder som regeringen bör vidta med inriktning mot äldres boende. Den av regeringen inrättade arbetsgruppen för överväganden om en ny bostadsfinansiering bör ges i uppdrag att även se över förutsättningarna för byggande av seniorbostäder (yrkande 1). Förutsättningarna för byggande av seniorbostäder bör förbättras genom att ett bostadsfinansieringssystem inrättas som inte ensidig gynnar byggande av mindre hyresrätter (yrkande 2). Ett forum för äldres boende bör inrättas och ges i uppdrag att bl.a. ta fram förslag om åtgärder för att möta behovet av ändamålsenliga bostäder för äldre (yrkande 3). Slutligen föreslås riksdagen i ett tillkännagivande understryka att regeringen skall vara pådrivande för att kommunerna skall kunna uppfylla sitt bostadsförsörjningsansvar gentemot den äldre befolkningen (yrkande 4).

Bostadsutskottet kan instämma i stora delar av vad som anförs i den aktuella motionen. De förändringar som är att vänta i befolkningens ålderssammansättning kommer att ställa stora krav på anpassning och nya lösningar såväl inom bostadspolitiken som inom övriga samhällssektorer. Denna fråga måste hållas ständigt aktuell och tas med vid i princip alla överväganden om generella åtgärder där åldersberoende frågor kan ha betydelse. Bland flera aktuella frågor, som visserligen har en generell inriktning, men som har särskild betydelse för de äldres bostadssituation, kan nämnas de insatser som för närvarande görs för att förbättra tillgängligheten i bostadshus och den bebyggda miljön i övrigt.

Även om utskottets grundinställning är att de bostadspolitiska medlen i huvudsak skall ha en generell inriktning och inte i alltför hög grad anpassas till begränsade grupper, kan det finnas skäl att ibland rikta särskild uppmärksamhet mot angelägna områden. Den aviserade satsningen på ungdomars bostadssituation genom bl.a. en ungdomsbostadssamordnare som motionärerna hänvisar till, utgör ett exempel på detta. Det kan inte uteslutas att en liknande satsning även kan komma att behövas för frågor om äldres bostadssituation.

Utskottet har således inga principiella invändningar mot de tankar som lanseras i motionen om ett forum för äldres boende men är för dagen inte berett att stödja ett sådant förslag. En orsak till detta är givetvis att det finns ett begränsat ekonomiskt utrymme för särskilda utvecklingsinsatser inom det bostadspolitiska området. Detta utrymme tas för närvarande i anspråk för andra angelägna insatser. En annan orsak är att många frågor om äldres boende har ett starkt samband med andra ställningstaganden inom äldrepolitikens område. Det bör här erinras om att den parlamentariska äldreberedningen Senior 2005 i oktober 2003 presenterade över 100 förslag i sitt slutbetänkande (SOU 2003:91). Ett flertal av dessa förslag var direkt eller indirekt inriktade på de äldres bostadssituation. Regeringen framhåller i den del av budgetpropositionen där insatserna inom äldrepolitiken redovisas att ett arbete har påbörjats med att förankra äldreberedningens förslag och andra initiativ som tagits på äldreområdet under senare tid.

Inte heller när det gäller förslagen i motionen om inriktningen på det utredningsarbete om bostadsfinansieringen som bedrivs i en grupp inom Regeringskansliet är utskottet berett att föreslå något tillkännagivande från riksdagen. Det får förutsättas att detta arbete bedrivs med en bred inriktning och att hänsyn tas till Boverkets utvärdering av effekterna av de hittillsvarande statliga insatserna. Vad slutligen gäller förslaget om att regeringen skall vara pådrivande för att kommunerna skall uppfylla sitt bostadsförsörjningsansvar gentemot den äldre befolkningen är det utskottets uppfattning att regeringen redan aktivt söker understryka respektive kommuns bostadsförsörjningsansvar gentemot hela sin befolkning. Ett tillkännagivande i den frågan är därför inte erforderligt.

Bostadsutskottet anser således att det finns anledning att kontinuerligt uppmärksamma frågorna om de äldres bostadssituation i alla bostadspolitiska sammanhang. Med hänvisning till det anförda avstyrker emellertid utskottet motion 2004/05:Bo298 (kd).

Bostadsbidragen på längre sikt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- bostadsbidragens utformning, jämför reservationerna 43 (m), 44 (fp), 45 (kd), 46 (v) och 47 (c),
- bostadsbidrag vid delad vårdnad, jämför reservation 48 (m),
- bostadsbidragsregler för att underlätta köp och ägande av bostaden, jämför reservationerna 49 (m) och 50 (kd),
- inkomstgränserna för bostadsbidrag till studerande, jämför reservation 51 (m).

Inledning

Utskottet har i samband med sitt ställningstagande till förslaget till statsbudget för 2005 även tagit ställning till vissa förslag som avser reglerna för bostadsbidragen för detta år, liksom till ett förslag (m) om att avveckla bostadsbidragen och ersätta dem med förbättrade barnbidrag för ensamstående med barn och för studerande föräldrar med barn fr.o.m. detta år. Därutöver har det också förts fram förslag om förändringar i bostadsbidragen på längre sikt, dvs. förslag som inte bedöms påverka statsbudgeten för budgetåret 2005. Dessa förslag behandlar utskottet i det följande.

Bostadsbidragens utformning

Bostadsbidragens roll som en del av bostadspolitiken bör enligt motion 2004/05:Bo231 (v) yrkande 1 förstärkas, och målet att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder preciseras. Enligt motionens yrkande 2 måste dessutom systemet för bostadsbidrag reformeras genom att bl.a. en godtrosparagraf införs, inkomstöverföring till annat år blir möjlig och åldersgränsen för bostadsbidrag till studerande ses över. Samtidigt uttalas att bostadsbidraget måste ta större hänsyn till både inkomstutvecklingen och boendekostnadsutvecklingen och att någon form av indexering av bostadsbidragen måste genomföras.

Genom att bostadsbidraget är relaterat till inkomst genererar det enligt motion 2004/05:Bo235 (c) yrkande 19 ogynnsamma marginaleffekter. Den som riskerar att få sitt bostadsbidrag sänkt retroaktivt som följd av en inkomstökning drar sig t.ex. för att arbeta extra. Åtgärder för att minska bostadsbidragens negativa marginaleffekter måste därför vidtas.

Bostadsbidragets marginaleffekter är även enligt Folkpartiets partimotion 2004/05:Bo310 (fp) yrkande 25 besvärande. Det finns därför ett behov av att minska dessa effekter. En förutsättning för att marginaleffekterna skall kunna minskas är dock att grupper med särskilt stor försörjningsbörda, som barnfamiljer, kompenseras genom ökade generella stöd.

Den reformering av bostadsbidragssystemet som den socialdemokratiska regeringen genomförde 1997 har enligt motion 2004/05:Bo295 (kd) yrkande 1 drabbat många barnfamiljers ekonomi mycket hårt. En översyn behöver därför snarast göras av bostadsbidragsreglerna samt de konsekvenser senare års beslut lett till. Regeringen bör därför tillsätta en utredning i syfte att finna ett fördelningspolitiskt bättre och ett mer rättvist regelverk för bostadsbidragen än det nuvarande.

Även i motion 2004/05:Bo290 (m) förordas en översyn av bostadsbidragen. Enligt motionen bör Riksförsäkringsverket ges i uppdrag att undersöka vilka hushåll som drabbas av den införda bekvämlighetsregeln om att utjämna även inkomsterna över ett helt kalenderår samt vilka tekniska justeringar och andra insatser som krävs för att nedbringa andelen hushåll som får fel bidrag under utbetalningsåret.

Med anledning av vad som i motionerna föreslagits om bostadsbidragens utformning på längre sikt vill utskottet anföra följande.

Redan när riksdagen fattade beslut om att fr.o.m. 1997 reformera bostadsbidragen stod det klart att reformen skulle leda till betydande förändringar för många bidragstagare. Så har också blivit fallet. Samtidigt har den samhällsekonomiska utvecklingen med ökade reallöner och en ökad sysselsättning bidragit till att förbättra hushållens ekonomi. Det är mot den bakgrunden viktigt att följa hur bidragsgivningen utvecklas och hur bidragshushållen har berörts av förändringarna. Utskottet och riksdagen har också aktivt verkat för att bidragsgivningen följts upp i olika avseenden. Som en direkt följd av utskottets tidigare insatser har också vissa ändringar gjorts i reglerna för bostadsbidragen. Det gäller bl.a. att en lägsta nivå för reduktion av boendekostnaden på grund av bostadsytan införts, att möjligheterna till eftergift av återbetalningskrav vidgats och att vissa försäkringsersättningar till barn inte längre ingår i bidragsunderlaget.

En tydlig slutsats som kan dras av den hittillsvarande uppföljningen av bostadsbidragen är att de fyller de uppsatta målen i så måtto att bidragen i första hand träffar ekonomiskt svaga hushåll. Av redovisningen i budgetpropositionen framgår bl.a. att ensamföräldrarna i maj 2004 utgjorde ca 65 % av bidragshushållen samtidigt som de uppbar omkring 71 % av det totala bidragsbeloppet. Förklaringen till detta är att ensamstående i regel har lägre hushållsinkomster än samboende. Med avseende på att det finns avsevärt fler ensamstående mammor än pappor utgörs alltså den stora gruppen bostadsbidragstagare av ensamstående mammor med barn.

Det förhållandet att bostadsbidragen till betydande del går till hushåll med svag ekonomi innebär inte med nödvändighet att bidragen i alla delar svarar mot de mål som satts upp. På samma sätt som hittills bör bostadsbidragen därför fortlöpande följas upp och utvärderas. I enlighet med vad utskottet anfört ovan bör en utgångspunkt för detta arbete vara att bostadsbidragen även fortsättningsvis skall svara mot det bostadspolitiska målet.

Även om utskottet nu uttryckt uppfattningen att utvecklingen av bostadsbidragsgivningen måste följas med största noggrannhet och att bidragens funktionssätt fortlöpande måste ses över innebär det inte ett ställningstagande för de mer eller mindre genomgripande förändringar som förs fram i partimotion 2004/05:Bo310 (fp) yrkande 25 samt motionerna 2004/05:Bo235 (c) yrkande 19 och 2004/04:Bo295 (kd) yrkande 1. Utskottet är inte heller berett att förorda en översyn med den inriktning som föreslås i motion 2004/05:Bo290 (m). Motionerna avstyrks sålunda. Utskottets ställningstagande när det gäller behovet av en fortlöpande översyn av bostadsbidragen avser snarare att ge underlag för en justering av de ofullkomligheter som kan visa sig i dagens system. Som utskottet redovisat ovan aviserar också regeringen i budgetpropositionen sin avsikt att redan under 2005 lägga fram förslag om förbättrade regler för bostadsbidragen. Som ett led i detta arbete beräknas anslaget till bostadsbidrag öka med 200 miljoner kronor från 2006. Denna medelsförstärkning ingår som en del av den miljard som regeringen avsatte i 2004 års ekonomiska vårproposition för reformer för barn.

Utskottet har i detta betänkande liksom i tidigare betänkanden betonat bostadsbidragens roll som ett bostadspolitiskt instrument. I detta ställningsstagande ligger naturligtvis också att bostadsbidragen även fortsättningsvis skall syfta till att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder. Det framstår mot den bakgrunden inte som nödvändigt att göra de ytterligare uttalanden med i princip denna innebörd som föreslås i motion 2004/05:Bo231 (v) yrkande 1. Utskottet är inte heller berett att nu ställa sig bakom de förslag till förändringar i bostadsbidragen som förs fram i motionens yrkande 2.

Bostadsbidrag vid delad vårdnad.

Bostadsbidraget bör enligt motion 2004/05:Bo322 (s) kunna delas i två delar så att vardera föräldern vid gemensam vårdnad får ett halvt bostadsbidrag.

Till de föräldrar som inte bor tillsammans men har gemensam vårdnad utgår den bostadsanknutna delen av bostadsbidraget till båda föräldrarna. Den icke bostadsanknutna delen tillfaller dock endast den förälder hos vilken barnet är folkbokfört. Om inkomster och bostadskostnader är likvärdiga erhåller alltså den förälder hos vilken barnet är folkbokfört ett högre bostadsbidrag än den förälder som inte har barnet folkbokfört hos sig. Även om det finns skäl som talar för denna ordning, finns det också skäl som talar emot. I t.ex. de fall den gemensamma vårdnaden är delad så att barnet under året bor lika lång tid hos båda sina föräldrar kan det hävdas att också förutsättningarna för att få bostadsbidrag bör vara lika för dem båda. Samtidigt är det naturligtvis så att gemensam vårdnad långt ifrån alltid innebär att barnet vistas lika lång tid hos båda föräldrarna. I de fall den ena föräldern endast umgås med sitt barn mera sporadiskt gör sig skälen för likabehandling i fråga om bostadsbidragen inte lika starkt gällande.

Sammantaget kan det enligt utskottets mening finnas anledning att överväga utformningen av reglerna för bostadsbidragen vid gemensam vårdnad av barn. Samtidigt måste naturligtvis eventuella åtgärder i denna del vägas mot andra angelägna insatser när det gäller utformningen av bostadsbidragen. Enligt utskottets mening kan det mot den bakgrunden förutsättas att framtida överväganden avseende bostadsbidragen också kommer att omfatta reglerna för bostadsbidrag vid gemensam vårdnad. Något formellt tillkännagivande i enlighet med förslaget i motion 2004/05:Bo322 (s) kan därmed inte anses erforderligt.

Bostadsbidragsregler för att underlätta köp och ägande av bostaden

Reglerna för bl.a. bostadsbidragen bör enligt motion 2004/05:Bo249 (kd) yrkande 7 anpassas så att inte hushåll som äger sin bostad eller sparar till en bostad blir missgynnade. Räntekostnader m.m. bör därför räknas som bidragsgrundande boendekostnad.

För den som bor med äganderätt eller med bostadsrätt ingår en viss del av räntekostnaden i den bostadsbidragsgrundande inkomsten. Kortfattat innebär reglerna att om det i bostadskostnaden ingår ränta för upplånat kapital skall ränteutgiften reduceras med tre procent av den skuld på vilken räntan, före avdrag för eventuella räntebidrag, beräknats. Till grund för denna regel ligger bl.a. att bostadsbidragen inte skall bidra till en förmögenhetsuppbyggnad. Reduktionen är sålunda tänkt att motsvara en förväntad inflation plus en långsiktigt real förmögenhetstillväxt. Utskottet är på de i motionen angivna grunderna inte berett förorda att denna princip nu överges. Motionen avstyrks.

Inkomstgränserna för bostadsbidrag till studerande

Med hänvisning till studenternas svåra ekonomiska situation i Stockholm förs det i motion 2004/05:N239 (kd) fram flera förslag som syftar till att förbättra de ekonomiska villkoren för denna grupp. Enligt motionen behövs det insatser för att få ned kostnaderna för studenternas boende. Dagens bostadsbidragsregler gör det svårt för en student att försörja sig på sommaren genom arbete utan att förlora bostadsbidraget. Reglerna bör därför utformas så att de är bättre anpassade till studenternas ekonomiska villkor – yrkande 5.

Det kan naturligtvis finnas anledning att i olika avseenden söka förbättra den ekonomiska situationen för studenter liksom för andra ungdomar. Utskottet är dock inte berett att nu förorda förändringar i bostadsbidragen till de studerande. Frågan om de studerandes ekonomiska situation måste ses i ett större sammanhang där också andra faktorer som påverkar deras ekonomi vägs in. Inte minst gäller detta de olika formerna av studiestöd. Utskottet avstyrkte med hänvisning härtill motion 2004/05:N239 (kd) yrkande 5.

Övriga frågor

En för EU gemensam struktur för geografisk information

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om en för EU gemensam struktur för geografisk information.

Jämför särskilt yttrande 9 (kd).

Europeiska kommissionen har lagt fram ett förslag till direktiv om upprättandet av en infrastruktur för geografisk information i gemenskapen (INSPIRE, dvs. Infrastructure for Spatial Information in Europe – infrastruktur för geografisk information i Europa.)

Förslaget syftar till att skapa en gemensam infrastruktur för geografisk information i gemenskapen. Utgångspunkten är att förbättra förutsättningarna för att nå de miljöpolitiska mål som EU har satt upp. En framtida utvidgning till andra sektorer som jordbruk, transport och energi är dock möjlig. Ett av målen är att harmonisera geografisk information genom att medlemsländerna använder gemensamma standarder och specifikationer. Utgångspunkten är att den infrastruktur som byggs upp inom gemenskapen skall grundas på infrastrukturer för geografisk information som inrättats och drivs av medlemsländerna. Det innebär att de geografiska data som redan finns skall kunna utnyttjas på bästa möjliga sätt, genom krav på dokumentation på befintliga geografiska data och införande av tjänster som medför att geografiska data blir mer tillgängliga och kompatibla. I begreppet infrastruktur ingår även åtgärder för att göra det enklare att få tillgång till informationen och tydliggöra de villkor som skall gälla för användningen av informationen samt organisatoriska samarbetsformer.

I motion 2004/05:Bo223 (kd) förordas en satsning på en implementering av direktivet för INSPIRE och på att detta skall följas av en tydlig ledning och styrning av detta arbete. Framför allt anges detta gälla Lantmäteriets roll vid genomförandet av direktivet.

Utgångspunkten för förslaget i motionen är att de fördelar som finns med att införa en för EU gemensam struktur för geografisk information måste tas till vara. Utskottet delar denna uppfattning. Det finns uppenbara fördelar med att på detta sätt göra nationellt insamlade data tillgängliga inte bara på nationell utan även på europeisk nivå. En stor majoritet av remissinstanserna är också positiva till förslaget till direktiv. Av regeringens faktapromemoria med anledning av förslaget framgår att Sverige stöder de grundläggande tankarna i förslaget till direktiv. Det gäller en stegvis ansats beträffande harmonisering, strukturen för samordning och att tredje part ges möjlighet att delta. Sverige anser dock att förändringar bl.a. bör genomföras i de delar som behandlar delning och vidareutnyttjande av data och i kraven på anpassning av data. Sverige framhäver vidare vikten av att den infrastruktur som etableras även blir tillämplig inom övriga politikområden.

Som framgår av framställningen ovan finns det från svensk sida ett brett intresse av att införa direktivet för INSPIRE. Utskottet förutsätter mot den bakgrunden att regeringen kommer att aktivt verka för en utformning av direktivet som i möjligaste mån svarar mot de krav som användarna har på ett sådant system. I förlängningen av detta finns det enligt utskottets uppfattning anledning att också uppmärksamma formerna för genomförandet av direktivet. Som framgår av motionen kommer Lantmäteriet att ha en nyckelroll i detta sammanhang. Det får mot bakgrund härav förutsättas att Lantmäteriet också får de resurser och de direktiv som detta kommer att kräva. Ett tillkännagivande i enlighet med motionsförslaget kan därmed inte nu anses erforderligt.

Fördelningen av länsstyrelseanslaget på län

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om fördelningen av länsstyrelseanslaget på län.

Jämför reservation 52 (m, c).

Mot bakgrund av situationen för länsstyrelsen i Uppsala län är det enligt motion 2004/05:Bo242 (m, fp, kd, v, c, mp) ett oavvisligt krav att det vid fördelningen av länsstyrelseanslaget på de enskilda länen tas mer tydlig hänsyn till det absoluta befolkningstalet.

Behovet av nya principer för fördelningen av länsstyrelseanslaget på län (benämnt förvaltningsanslaget) har tagits upp av Länsstyrelseutredningen i dess betänkande Det ofullständiga pusslet (SOU 2004:14). Utredningen föreslår där att förvaltningsanslagets fördelning bör utgå från en verksamhetsanpassad modell. Att ta fram en sådan modell anges dock fordra en omfattande arbetsinsats, något som enligt utredningen bör vara ett ansvar för Finansdepartementets länsstyrelseenhet. I avvaktan på att en ny modell tagits fram föreslår utredningen att nuvarande system för fördelning bibehålls. Utredningens förslag bereds i Regeringskansliet.

Utskottet delar uppfattningen att resurstilldelningen till länsstyrelserna måste vara rättvisande. Samtidigt är förutsättningarna för länsstyrelsernas verksamhet mycket varierande i de olika länen. Det innebär att varje modell för fördelning av länsstyrelseanslaget måste beakta en rad faktorer, något som naturligtvis komplicerar utformningen av den. Mot bakgrund av den kritik som från olika utgångspunkter riktats mot det nuvarande systemet föreslår Länsstyrelseutredningen, som framgår ovan, att en ny verksamhetsbaserad modell skall tas fram. Utredningen är också mycket tydlig när det gäller var ansvaret för utvecklingen av den nya modellen skall ligga, nämligen i Regeringskansliet. Utskottet utgår mot bakgrund härav från att ett arbete med att utveckla en ny verksamhetsbaserad fördelningsmodell nu kommer till stånd. I avvaktan på resultatet av detta arbete bör nuvarande system för fördelning bibehållas i enlighet med vad Länsstyrelseutredningen föreslår. Motion 2004/05:Bo242 (m, fp, kd, v, c, mp) avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Målet för bostadspolitiken, punkt 3 (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo301 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi vill med vår politik göra det möjligt för fler att äga sin egen bostad. Det ger förutsebarhet och frihet för de boende. Äganderätten är en omistlig del i en demokrati genom att den stärker människors oberoende, skapar trygghet och bidrar till integration. Sänkt skattetryck skulle ge medborgarna större möjligheter att ta eget ansvar. Då blir det möjligt för alltfler att klara boendet på egen hand. Samtidigt måste det finnas en absolut trygghet för dem som behöver stöd från samhället. Vi anser mot den nu beskrivna bakgrunden att målet för bostadspolitiken måste utformas enligt följande:

Bostadsmarknaden skall styras av människors efterfrågan och fria val, bostadspolitiken skall ge förutsättningar för olika slag av bostäder som kan tillgodose olika individers behov av trygghet och önskemål i olika skeden av livet.

Med moderat bostadspolitik får medborgaren råd och möjlighet att välja boende. Det förutsätter en öppen och fungerande marknad utan dagens inslag av snedvridande subventioner, detaljregleringar och politisk klåfingrighet. En ytterligare förutsättning är att nödvändiga politiska beslut präglas av stabilitet och långsiktighet.

2. Komplettering av målet för bostadspolitiken, punkt 4 – motiveringen (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Ställningstagande

Med det förslag till nytt bostadspolitiskt mål som vi lägger fram saknar de nu behandlade motionsförslagen aktualitet. Motionerna avstyrks sålunda.

3. Komplettering av målet för bostadspolitiken, punkt 4 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo306 yrkande 7 i denna del och avslår motion 2004/05:Bo263.

Ställningstagande

Med den formulering som det bostadspolitiska målet nu har fokuserar det direkt på de boende och förbiser dem som bygger och förvaltar bostäderna. Det är enligt min mening inte rimligt eftersom statens möjligheter att påverka situationen för dem som har en bostad och dem som står utan bostad till största delen går genom just bostadsmarknadens aktörer. Det låga bostadsbyggandet och de hot som hyresrätten står inför gör att dessa frågor måste ges en framträdande roll i de bostadspolitiska strävandena. För att betona frågornas vikt bör det bostadspolitiska målet kompletteras. Till målet bör därför fogas en formulering som på ett tydligt sätt tar fasta på byggandet och ägandet av bostadsfastigheter. I enlighet med förslaget i motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 7 i denna del bör därför till målet fogas följande.

Bostadspolitiken skall skapa goda och långsiktigt förutsägbara villkor för byggande och ägande av fastigheter i alla olika upplåtelseformer.

Den komplettering av det bostadspolitiska målet som jag nu förordar leder naturligtvis inte i sig till att dagens missförhållanden rättas till. För detta fordras en helt annan bostadspolitik än den som i dag bedrivs. Till utformningen och inriktningen av denna politik återkommer jag därför i det följande.

4. Komplettering av målet för bostadspolitiken, punkt 4 (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo263 och avslår motion 2004/05:Bo306 yrkande 7 i denna del.

Ställningstagande

Målet för bostadspolitiken är att alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning skall en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Vid bostadsutskottets olika besök och kontakter har det framförts att målet inte beaktar arkitekturens och estetikens betydelse för bebyggelse och boendemiljö. Jag har tagit till mig dessa synpunkter, och jag finner det angeläget att riksdagen lyfter in frågorna om arkitektur och estetik i målet för bostadspolitiken.

Det är viktigt att arkitektfrågorna inte bara behandlas i kulturpolitiken. De hör i hög grad ihop också med planering och byggande och bör därför även behandlas direkt inom bostadspolitiken.

Vi vet att människor mår bättre i en vacker miljö. Trygghetsfrågor är en av de viktigaste frågorna för människor i deras boendemiljö. I välskötta miljöer så ser man även mindre av skadegörelse. Man vårdar det som är vackert. Genom att tydligt föra in arkitektur och estetik även i bostadspolitiken främjar vi vårt samhälle både socialt och ekonomiskt.

Vad jag nu med anslutning till motion 2004/05:Bo263 (c) anført om en komplettering av det bostadspolitiska målet bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

5. Målet för bostadsbyggandet, punkt 5 – motiveringen (m, fp, c)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Ställningstagande

Det finns enligt vår mening flera skäl som talar för att kvantitativa mål för bostadsbyggandet inte bör sättas upp. Det främsta skälet är att bostadspolitiken inte primärt skall syfta till att producera ett bestämt antal bostäder. I stället är det människornas behov och önskemål som skall vara vägledande för vad som skall byggas. Vad som fordras är alltså inte mål uttryckta i bestämda tal utan en bostadspolitik som ger förutsättningar för den enskilde att kunna välja den bostad som svarar mot hans eller hennes önskemål. Det förutsätter en öppen och fungerande marknad utan dagens inslag av snedvridande subventioner, detaljregleringar och politisk kläffingrighet. En ytterligare förutsättning är att nödvändiga samhällsinsatser präglas av stabilitet och långsiktighet. Först när dessa grundläggande hinder mot en bostadsmarknad i balans har undanröjts kommer den som söker en bostad att ha ett verkligt val mellan bostäder av olika storlek, i olika lägen och med olika upplåtelseformer.

Det förhållandet att vi motsätter oss ett kvantitativt fastlagt mål för bostadsbyggandet innebär naturligtvis inte att vi på något sätt frånträder vår allmänna inställning att användningen av kvantitativa resultatindikatorer i regeringens redovisning till riksdagen bör öka. I dessa sammanhang kan t.ex. en kontinuerlig redovisning av bostadsbyggandets omfattning vara ett sätt att ge en indikation på hur den bedrivna politiken påverkat bostadsbyggandet.

Med hänvisning till det nu anförda avstyrker vi de nu behandlade motionerna.

6. Målet för bostadsbyggandet, punkt 5 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo306 yrkande 7 i denna del och avslår motion 2004/05:Bo240 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi har sedan flera år från Kristdemokraterna förordat en komplettering av det bostadspolitiska målet för att lyfta fram byggandet och ägandet av bostadsfastigheter. Också den kvantitativa målsättningen för bostadsbyggandet bör revideras mot denna bakgrund. För att ytterligare betona vikten av ett bostadsbyggande av tillräcklig omfattning bör ett kvantitativt mål för bostadsbyggandets omfattning läggas fast. Genom att fastställa ett tydligt, i absoluta tal mätbart mål skulle utskottet och riksdagen också visa att det ligger allvar bakom uttalandena om att användningen av resultatindikatorer måste öka. Med den allmänna utformning det bostadspolitiska målet har är det helt enkelt nödvändigt att bryta ned det på delmål och på mål som kan mätas på ett över tiden jämförbart sätt.

Enligt min mening bör riksdagen sålunda lägga fast ett mål för bostadsbyggandet som ligger väsentligt över den målsättning som regeringen tidigare redovisat om 30 000 nybyggda lägenheter per år under perioden 2003–2006. Det är ett mål som inte svarar mot den efterfrågan och de behov som finns. Riksdagen bör i stället uttala att de bostadspolitiska insatserna skall vara så utformade att de möjliggör ett byggande av 40 000–50 000 lägenheter per år. Detta är nödvändigt för att råda bot på bostadsbristen och för att förbättra standarden på bostadsbeståndet.

Vad jag nu med anslutning till motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 7 i denna del anfört om bostadsbyggandets omfattning bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga förslag avstyrks.

7. Målet för bostadsbyggandet, punkt 5 (v)

av Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo240 yrkande 1 och avslår motion 2004/05:Bo306 yrkande 7 i denna del.

Ställningstagande

Den offentliga sektorns kraftiga neddragningar av stödet till bostadsproduktionen under 1990-talet och övergången till låg inflation med en samtidigt förhållandevis hög realränta har fått stora effekter för nyproduktionen av bostäder, för underhållet av det redan byggda och för den sociala bostadspolitiken. Av Sveriges befolkning bor två tredjedelar i någon av de 109 kommuner som uppger att de har bostadsbrist. Behoven är störst när det gäller små och medelstora hyresbostäder, men även stora lägenheter saknas. Samtidigt ligger nyproduktionen av bostäder på en alldeles för låg nivå.

Antalet byggda lägenheter 2004 är enligt Boverkets prognos ca 30 000 bostäder. I den summan ryms dessutom även ombyggnader av lokaler m.m. till bostäder. Andra prognoser pekar på ännu lägre siffror. Dagens låga bostadsbyggande leder till en hämmad ekonomisk tillväxt, ökad segregation samt minskad rörlighet på bostads- och arbetsmarknaden. För att motverka denna utveckling måste det byggas ca 40 000 lägenheter per år de närmaste tio åren, varav hälften bör vara hyresrätter.

Under de närmaste 15–20 åren är ca 1,3 miljoner lägenheter i flerbostadshus i behov av omfattande renoveringar, framför allt inom rekordårens bostadsbestånd (1961–1975), men också i äldre delar av beståndet. Tekniska system som va-stammar, el och ventilation, men också fönster, balkonger och fasader behöver åtgärdas, detta för att de boende inte skall drabbas av standardsänkningar och för att inte bostädernas attraktivitet och kapitalvärde skall försämrast. Jämfört med i dag skulle renoveringstakten behöva tredubblas från 20 000 till 60 000 lägenheter per år.

Sammanfattningsvis bör riksdagen, för att tydliggöra behoven av både nyproduktion och ombyggnation av bostäder, sätta upp ett tydligt mål om att det under den närmaste tioårsperioden dels bör byggas ca 40 000 lägenheter per år, dels renoveras ca 60 000 lägenheter per år. Detta bör riksdagen med anslutning till förslagen i motion 2004/05:Bo240 (v) yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

8. Bostadspolitikens utformning, punkt 6 (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo301 yrkandena 4 och 24 samt avslår motionerna 2004/05:N239 yrkande 8, 2004/05:N401 yrkande 9, 2004/05:N403 yrkande 3, 2004/05:N409 yrkande 23, 2004/05:Bo235 yrkandena 1, 2, 5, 12 och 22, 2004/05:Bo248 yrkande 1, 2004/05:Bo249 yrkande 9, 2004/05:Bo306 yrkande 1, 2004/05:Bo309 yrkande 1 och 2004/05:Bo310 yrkandena 1 och 26.

Ställningstagande

Dagens situation på bostadsmarknaden utgör en tydlig illustration till att regeringens bostadspolitik har havererat. Vi har i dag en tudelad bostadsmarknad med bostadsbrist på tillväxtorter och stigande bostadsöverskott på utflyttningsorter. På orter med överskott av bostäder tvingar hyressättnings-systemet de boende att betala för höga hyror. Samma hyressättningsystem

differentierar inte hyrorna på attraktiva tillväxtorter. Det finns orter där bostadsföretagen har mycket stark ekonomi och orter där företagen står på ruinens brant. Vissa orter är starkt segregerade, medan andra har lyckats mycket bra och har skapat integrerade bostadsområden. Därtill tvingar fastighetsskatten småhusägare att flytta från gård och grund.

I längden är den rådande situationen ohållbar, och den socialdemokratiska regeringen har inte lyckats presentera en politik som skulle kunna förändra detta. I stället har den satsat sina resurser på att försvara och vårda sin sedan länge havererade bostadspolitik. De boende tvingas ta konsekvenserna av detta i form av bostadsbrist, bostadsöverskott, höga skatter och lågt byggande.

Även den kommunala bostadspolitikerna utgör till stora delar ett misslyckande. Det bevisas inte minst av att regeringen vill att statliga bostadsföretag skall kunna överta kommunalt ägda fastigheter. Det finns inte något skäl för att på detta sätt utöka det statliga företaget. Samtliga statliga företag med denna inriktning måste därför avvecklas. Verksamhet av denna typ är primärt en uppgift för det privata näringslivet.

Det är, med hänsyn till den ovan i korthet beskrivna situationen, nu hög tid att helt byta riktning och börja föra en bostadspolitik som är till för människorna – en politik där de boende sätts i centrum. Den självklara utgångspunkten för framtidens bostadspolitik skall vara människornas rätt att själva kunna välja den bostad de önskar. Bostadsmarknaden skall styras av människors efterfrågan och fria val, inte av regleringar och politiska eller administrativa beslut. Den ökade rörlighet detta skapar, såväl geografiskt som mellan olika boendeformer, leder till en öppen och flexibel bostadsmarknad till gagn för alla boende.

Bostadspolitikerna skall ge förutsättningar för att bevara och utveckla olika upplåtelseformer som kan tillgodose olika individers önskemål i olika skeden av livet. De boende skall kunna välja mellan äganderätt, bostadsrätt och hyresrätt. Det förutsätter en öppen och fungerande marknad utan inslag av snedvridande subventioner, detaljregleringar och politisk klåfingrighet. En ytterligare förutsättning är att samhällsinsatser, om sådana undantagsvis visar sig nödvändiga, präglas av stabilitet och långsiktighet.

Det måste bli möjligt för fler att äga sin bostad – detta då äganderätten utgör en omistlig del i en demokrati. Att äga sin lägenhet är för många människor en trygghet som inte enbart kan mätas i pengar. Förutom att ägandet stärker människors oberoende skapar det trygghet och bidrar till integration. Bostadspolitikerna måste därför göra det möjligt för fler att äga sin bostad. Det ger den förutsebarhet och frihet som alla boende har rätt att kräva. Ägarlägenheter bör därför snarast införas.

Även bostadsrättens ställning måste stärkas. Ombildning av hyresrätt till bostadsrätt bör därför underlättas. De hinder som regeringen med hjälp av stödpartierna infört bör omedelbart undanröjas. Det är behov och efterfrågan som skall avgöra vilken typ av bostad som de boende väljer och inte andra styrmekanismer.

Hyresrätten måste återupprättas. Subventioner och prisregleringar har lett till brist på hyresrätter, långa köer och en omfattande svart marknad. För att det skall vara möjligt att bygga och förvalta hyresrätter även i framtiden måste en fri hyressättning införas under trygga former för hyresgästerna. Det innebär bl.a. att besittningsskyddet inte skall kunna kringgås genom orimliga hyreshöjningar. En hyreshöjning skall kunna överklagas till, och skälighetsprövas av, allmän domstol.

För att på kort sikt öka tillgången på bostäder för ungdomar och studerande måste möjligheter till skattefri uthyrning öppnas. Efter norsk modell bör det därför bli möjligt att hyra ut en del av sin bostad utan att den inkomst som detta ger behöver tas upp till beskattning. Det är det absolut snabbaste, enklaste och billigaste sättet att på kort sikt få fram bostäder på tillväxt- och universitetsorter. Det vi nu föreslår minskar inte behovet av mer långsiktiga åtgärder för att få fram bostäder åt ungdomar.

I avsikt att få i gång byggandet krävs förändringar och förenklingar. Plan- och byggprocessen måste reformeras och antalet instanser för överklagande av detaljplan och bygglov minskas. Onödiga regler och normer måste bort så att bostadskonsumenternas efterfrågan blir styrande för utformningen på ett helt annat sätt än i dag.

Beskattningen av byggande och boende måste sänkas. Det förutsätter både en sänkning av det allmänna skattetrycket och en sänkning eller borttagande av de skatter som är direkt inriktade mot byggande och boende. Detta innebär att den för många boende så betungande fastighetsskatten måste avvecklas liksom förmögenhetsskatten som kraftigt höjer boendekostnaderna i många bostadsområden.

Större möjligheter att utnyttja strandnära områden för bebyggelse måste införas. Vi har i Sverige en god tillgång på strandnära områden som kan användas för såväl permanent- som fritidsboende.

Särskilt i våra tillväxtområden kan en utbyggd infrastruktur bidra till ett ökat bostadsbyggande. Genom nya investeringar i vägar, järnvägar och annan spårbunden trafik kan områden som i dag inte är tillgängliga för bostadsbebyggelse tas i anspråk för nya bostäder.

Vad vi nu med anslutning till förslagen i motionerna 2004/05:Bo301 (m) yrkandena 4 och 24 samt 2004/05:N403 (m, fp, kd, c) yrkande 3 anfört om utformningen av bostadspolitiken bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. I den mån övriga motionsyrkanden inte kan anses tillgodosedda avstyrks de.

9. Bostadspolitikens utformning, punkt 6 (fp)

av Nina Lundström (fp) och Lars Tysklind (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:N401 yrkande 9, 2004/05:N403 yrkande 3, 2004/05:N409 yrkande 23, 2004/05:Bo309 yrkande 1 och 2004/05:Bo310 yrkandena 1 och 26 samt avslår motionerna 2004/05:N239 yrkande 8, 2004/05:Bo235 yrkandena 1, 2, 5, 12 och 22, 2004/05:Bo248 yrkande 1, 2004/05:Bo249 yrkande 9, 2004/05:Bo301 yrkandena 4 och 24 samt 2004/05:Bo306 yrkande 1.

Ställningstagande

Den svenska bostadspolitiken fungerar inte. Bevisen för detta är otaliga. Det råder kraftig bostadsbrist inte bara i landets storstorstadsregioner utan också i kommuner med tillväxt i andra delar av landet. En följd av detta är att många människor saknar möjlighet att hitta en bostad eller att byta bostad. Konsekvenserna av bostadsbristen är många och svåra: prisuppgång på ägda bostäder, svarta lägenhetskontrakt, höga boendekostnader och en för liten individuell valfrihet.

Vad Sverige behöver är därför en ny bostadspolitik. Den enskilda människans möjligheter att ta makten över sin egen situation måste stå i fokus när framtidens bostadspolitik formas. Förutsättningarna för bostadsförsörjning, mångfald, valfrihet, integration och socialt ansvar grundläggs redan i och med planerandet av bostäder. Det är nu dags att lägga om bostadspolitiken i liberal riktning. Den enskilda människans möjlighet att ta makten över sin egen situation måste stå i centrum när framtidens bostadspolitik formas. Förutsättningar för mångfald, valfrihet och integration skall grundläggas redan vid planering och byggande av bostäder. Tillgången på upplåtelseformer av alla de slag måste spela en central roll. Vi i Sverige måste helt enkelt lära av andra länder i Europa.

Sett ur ett bostadspolitiskt perspektiv är Sverige ett land som skiljer sig såväl från sina nordiska grannar som från Europa i övrigt. I Sverige är det i dag nästintill omöjligt att inom rimlig tid få ett förstahandskontrakt till en hyresbostad i storstadsregionerna. Särskilt alarmerande är situationen i Stockholm. Samtidigt har bostadsbristen spridit sig till stora delar av landet i övrigt. Av Boverkets senaste bostadsmarknadsenkät framgår att 60 % av befolkningen bor i någon av de 109 kommuner som uppger att de har bostadsbrist.

Trots den alarmerande situationen ger inte regeringens politik på något sätt uttryck för det behov av en verklig kraftsamling för att lösa bostadskrisen som finns. Den svenska bostadspolitiken befinner sig i en återvändsgränd. Det är stor bostadsbrist i storstadsregioner och på tillväxtorter. Samtidigt rivs bostadshus i andra delar av landet. Staten bildar nu bolag för att överta fastigheter från kommuner i kris för att utveckla eller avveckla dessa fastigheter. Subventioner, centralplanering och förmynderi har präglat den offentliga synen på bostadsmarknaden. Utöver bostadsbrist är de negativa konsekvenserna av den förda politiken otaliga i form av svarta

hyreskontrakt, omständliga bygglovsprocesser, krångliga byggregler, bristande konkurrens, höga kostnader, stopp för nya ägarformer och en för liten individuell valfrihet för bostadskonsumenten.

De grundläggande inslagen i det reformprogram för en liberal bostadspolitik som nu måste genomföras skall vara större utrymme för privat ägande, färre krångliga regleringar, ökad konkurrens, tydligare marknadsmekanismer och lägre beskattning.

Det mest framträdande problemet på dagens bostadsmarknad är att det byggs för lite och att omflyttningen är för låg. För att få till stånd ett ökat bostadsbyggande och därmed också en ökad rörlighet måste det skapas långsiktigt goda och förutsägbara spelregler. De mer eller mindre kortsiktiga bidrag som införts måste därför avvecklas. Vi har också i vårt budgetförslag fört fram förslag om att de senaste bidragen i denna flora, investeringsstimulansen genom skattekreditering och investeringsbidraget till hyresbostäder, skall avvecklas. Det är inte snedvridande subventioner som skapar en bostadsmarknad i balans utan hållbara regelverk och inte minst ett rättvist skattesystem.

Sammanfattningsvis bör enligt vår mening insatser göras för att

- sänka beskattningen på byggande och boende bl.a. genom en successiv avveckling av fastighetsskatten,
- få till stånd ett ökat ny- och ombyggande genom avreglering och förenklingar i regelsystemen,
- förbättra konkurrensen i byggsektorn genom att underlätta för fler företag att etablera sig inom bygg- och byggmaterialektorn,
- bryta de kommunala bostadsföretagens dominans och skapa nya former för ägande och förvaltning av dessa företag samt erbjuda de boende i kommunala företag att friköpa sina lägenheter,
- motverka segregationen genom att ett varierande utbud av upplåtelseformer kan erbjudas i alla bostadsområden,
- snarast införa ägarlägenheter i enlighet med den beställning som riksdagen gjort hos regeringen,
- öka konsumtionsutrymmet för barnfamiljer och studenter så att färre blir beroende av bostadsbidrag och hamnar i fattigdomsfällan,
- minska antalet vräkningar och motverka hemlöshet,
- införa en friare hyressättning i nyproduktionen och reformera hyressätningssystemet i övrigt,
- öka de boendes inflytande över såväl bostaden som det egna bostadsområdet,
- reformera skatteutjämningsystemet så att det inte missgynnar tillväxtorter.

De genomgripande reformer vi nu förordar löser en rad av dagens bostadspolitiska problem. Rörlighet på bostadsmarknaden skulle öka, med ett bättre utnyttjande av det befintliga bostadsbeståndet som följd. Byggande, ägande och förvaltning av bostäder skulle underlättas, vilket självfallet leder till ett större utbud av bostäder av olika storlek och i olika upplåtelseformer. Pålä-

gorna på boendet skulle minska och konsumtionsutrymmet för hushållen skulle öka, vilket i sin tur skulle ge möjlighet för de allra flesta att efterfråga en bostad som svarar mot deras behov.

Vad vi nu med anslutning till Folkpartiets partimotion 2004/05:Bo310 yrkandena 1 och 26 samt motionerna 2004/05:Bo309 (fp) yrkande 1, 2004/05:N401 (fp) yrkande 9, 2004/05:N403 (m, fp, kd, c) yrkande 3 samt 2004/05:N409 (fp) yrkande 23 anført om utformningen av bostadspolitiken bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

10. Bostadspolitikens utformning, punkt 6 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:N239 yrkande 8, 2004/05:Bo249 yrkande 9 och 2004/05:Bo306 yrkande 1 och avslår motionerna 2004/05:N401 yrkande 9, 2004/05:N403 yrkande 3, 2004/05:N409 yrkande 23, 2004/05:Bo235 yrkandena 1, 2, 5, 12 och 22, 2004/05:Bo248 yrkande 1, 2004/05:Bo301 yrkandena 4 och 24, 2004/05:Bo309 yrkande 1 och 2004/05:Bo310 yrkandena 1 och 26.

Ställningstagande

Den socialdemokratiska regeringens bostadspolitik har misslyckats. Ett av de tydligaste exemplen på detta är att det i dag råder bostadsbrist i inte mindre än 157 av landets 290 kommuner. Regeringens åtgärder har också unisont dömts ut av bostadsmarknadens aktörer och bostadspolitiken befinner sig i en akut förtroendekris. I stället för att lappa och laga på det nötta bostadspolitiska täcket är det nu dags att ta sig an bostadsbyggandets fundamentala problem och dra upp riktlinjer för en helt ny, långsiktig bostadspolitik. Denna nya politik måste omriktas från detaljstyrning, kortsiktiga bidrag och övergrepp på det kommunala självstyret, till en politik som erbjuder långsiktigt stabila spelregler och ett sänkt skattetryck för såväl byggande som boende.

Alla människor, familjer och hushållssammansättningar behöver en bostad som kan tillgodose de behov man har beroende på livssituationen. Det är en social rättighet att ha en bostad. En balans mellan tillgång till och efterfrågan på bostäder är en förutsättning för en god samhällsutveckling. Bostadsbrist skapar, på samma sätt som bostadsöverskott eller ett ensidigt bestånd av bostäder, stora ekonomiska och sociala problem.

Vi kristdemokrater menar att boendepolitiken skall formars utifrån den enskilda människans ansvar, möjligheter och skyldigheter. Det innebär att den enskildes rätt till ägande måste tillgodoses, samtidigt som samhället behöver garantera en solidarisk bostadspolitik där även den som inte är köpstark har rätt till ett gott och tryggt boende.

Det är en genomgående erfarenhet att en fri marknad där många företag kan konkurrera på lika villkor oftast ger det bästa resultatet. Bostadsmarknaden uppvisar dock ett flertal egenskaper som sammantaget gör att de vanliga marknadsmekanismerna inte ensamma kan antas ge ett tillräckligt bra utfall. Det är därför rimligt att med politiska medel påverka marknadens funktionssätt så att den både fungerar så effektivt som möjligt och så att det blir möjligt för alla medborgare att få tag på en god bostad till rimlig kostnad. En absolut förutsättning för en väl fungerande bostadsmarknad är att spelreglerna är långsiktiga och förutsägbara.

Bostadspolitikerna måste inriktas på att utan detaljstyrning skapa förutsättningar för ett ökat byggande och ett billigare boende. Staten behöver återigen fokusera på sin uppgift i bostadspolitikerna, nämligen att svara för att legala och finansiella instrument finns tillgängliga för bostadsbyggandet och inte, som varit fallet under senare år, på hur bostadspolitikerna verkställs på lokal nivå.

Det kan inte entydigt fastställas vad i en människas livssituation som är avgörande för hennes behov och intressen när det gäller boendet. Familjesituationen – familjesammansättningen – är ändå kanske den mest avgörande faktorn för vilken bostad som efterfrågas. I synnerhet gäller det vid förändringar av familjesammansättning, och då inte minst för familjer som vill skaffa barn. Därför måste bostadspolitikerna särskilt ta sig an de svårigheter som unga möter när de är på väg att bilda eller utöka sin familj. Det finns en trångboddhet i Sverige, som framför allt drabbar barnfamiljer. Regeringen gör alldeles för lite för att råda bot på detta.

För att möta familjernas mångfald krävs en motsvarande mångfald av bostäder och boendeformer. Därför måste valfrihet bli ett ledord för bostadspolitikerna – detta på ett sätt som i dag helt saknas. Lika lite som regeringen skall avgöra vilka former av barnomsorg familjer bör välja, skall staten detaljreglera vilken typ av bostäder som skall byggas för att tillgodoses de behov som finns. Särskilt gäller det om man, som Socialdemokraterna, väljer att satsa alla resurser på en typ av bostäder som är långt ifrån idealisk för växande barnfamiljer, nämligen de minsta hyresrätterna.

Ett mycket påtagligt problem är i dag bristen på rörlighet på bostadsmarknaden. Åtgärder måste därför vidtas för att förbättra rörligheten så att de flyttkedjor som är så betydelsefulla för en väl fungerande marknad åstadkoms. En tillräcklig rörlighet är avgörande för möjligheterna att hitta, inte bara en bostad vilken som helst, utan en bostad som passar den egna eller familjens livssituation.

I dag råder det bostadsbrist i över 150 kommuner. Det finns således ett uppenbart behov av att redan på kort sikt öka bostadsproduktionen kraftigt. Men detta behov kan inte tas till intäkt för att bostadspolitiken ensidigt skall inriktas mot de minsta och billigaste lägenheterna för att maximera antalet nya bostäder. För att åstadkomma rörlighet krävs ett varierat byggande, ett byggande som skapar boenden för livets olika skeden och familjers olika önskemål. Möjlighet måste finnas att välja mellan lediga bostäder i olika upplåtelseformer och storlekar. För det krävs först och främst en ökad bostadsproduktion.

Den politik som formar det goda boende jag nu uttalat mig för kan uppnås genom att följande åtgärder genomförs.

- Skatten sänks på byggande av flerbostadshus motsvarande halva byggmomsen.
- Fastighetsskatten avskaffas. Kommunerna får möjlighet att införa en avgift baserad på kommunens självkostnader om maximalt 2 600 kr per år för småhus och maximalt 800 kr per lägenhet.
- Ett nytt investeringsbidrag för byggande av studentbostäder införs.
- Skattebefrielse införs vid uthyrning av del av bostad.
- Hyressättningen reformeras. I nyproducerade lägenheter medges en friare hyressättning samtidigt som bruksvärdessystemets ursprungliga principer återupprättas.
- Planprocessen förenklas genom att antalet överklagandeinstanser minskas och digitaliseringen ökar.
- Strandskyddet görs mer flexibelt.
- Konkurrensverket får bättre medel att bekämpa oetiskt agerande i byggsektorn och kartellsamverkan kriminaliseras.
- Kommunernas självbestämmande över bostadspolitiken stärks.
- Möjligheten till ägarlägenheter införs.
- Barnfamiljernas bostadsbidrag förstärks.
- Förutsättningarna för hushåll med låga inkomster att äga sin bostad stärks.
- Ett forum för äldres boende inrättas för att möta bostadsbehoven hos den allt äldre befolkningen.

Genom de insatser som jag nu föreslår skapas förutsättningar för en bostadsproduktion som bättre svarar mot de verkliga behov som finns. I enlighet med förslagen i motionerna 2004/05:Bo249 (kd) yrkande 9 samt 2004/05:Bo306 (kd) yrkande 1 bör detta ges regeringen till känna. I den utsträckning den nu förordade inriktningen av bostadspolitiken inte låter sig förenas med förslagen i övriga nu behandlade motioner avstyrks dessa.

11. Bostadspolitikens utformning, punkt 6 (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:N403 yrkande 3, 2004/05:Bo235 yrkandena 1, 2, 5, 12 och 22 samt 2004/05:Bo248 yrkande 1 och avslår motionerna 2004/05:N239 yrkande 8, 2004/05:N401 yrkande 9, 2004/05:N409 yrkande 23, 2004/05:Bo249 yrkande 9, 2004/05:Bo301 yrkandena 4 och 24, 2004/05:Bo306 yrkande 1, 2004/05:Bo309 yrkande 1 och 2004/05:Bo310 yrkandena 1 och 26.

Ställningstagande

Den egna bostaden är central för människors välbefinnande. Få andra nytigheter torde spela en så stor roll när det gäller att skapa en trygghet för enskilda individer eller familjer som just det egna hemmet. Det är bara de närmast berörda som vet vad som är bäst för dem själva. Samtidigt ser villkoren olika ut beroende på var i landet man befinner sig. Dagens bostadspolitik tar inte hänsyn till dessa i grunden enkla förhållanden. Den svenska bostadspolitikens måste därför drastiskt omformas genom att statliga direktiv och pekpinnar ersätts med underifrånsperspektiv och medborgarinflytande. Bostadspolitikens, såväl som övrig politik, måste utformas efter federalismens principer, där makten byggs underifrån och där den delegeras uppåt endast om det är nödvändigt och då med den undre maktens godkännande.

Sverige av i dag är en stark centralmakt där toppstyrda direktiv förväntas ge goda resultat oavsett lokala förutsättningar. Det är förmodligen ett av skälen till att Sverige är ett splittrat land, där en tredjedel av landets kommuner har bostadsöverskott medan en annan tredjedel lider av bostadsbrist. Jag och Centerpartiet vill därför omforma Sverige efter federalismens principer med en klar och tydlig konstitution där olika beslutnivåers kompetenser klarläggs. Huvudprincipen skall vara att beslutsnivån skall ligga på lägsta möjliga nivå, såvida inte underliggande nivåer på egen hand väljer att flytta upp beslutsnivån till en högre nivå. Detta system kommer att leda till att vi får ett kommunalt självstyre som är reellt och inte bara en chimär. Med det kommunala självstyret kommer de kommunala beslutsnivåerna att vara potenta, och vi får ökade möjligheter till medborgarinflytande eftersom det kommer att bli fruktsamt att vända sig till lokala beslutsfattare när dessa faktiskt har makt. Inte minst inom bostadspolitikens är detta en helt nödvändig väg att gå.

De tre senaste decennierna har sett kraftiga svängningar inom svensk bostadsproduktion. Under miljonprogrammets dagar färdigställdes årligen över 100 000 lägenheter, vilket kan jämföras med bottennoteringen 1998 då enbart 11 000 lägenheter byggdes. Även om det nu har skett en viss uppgång i byggandet är det långt kvar till dess att bostadsproduktionen ligger på en rimlig nivå. Den nuvarande situationen är inte långsiktigt hållbar. Boverkets återkommande bostadsmarknadsenkäter visar att andelen kommuner med bostadsbrist fortsätter att öka. Samtidigt finns det stora överskott i många kommuner, även om detta antal har minskat under det senaste året. Det står dock helt klart bostadsmarknaden uppvisar tydliga tecken på obalans.

Samtidigt med att vi har en alltför låg nyproduktion av bostäder har också underhållet av våra bostäder åsidosatts. Följden av detta har blivit ett underhållsberg som utgör en tickande bomb på bostadsmarknaden. En av de viktigaste orsakerna till den uppkomna situationen är den nuvarande uttolkningen av bruksvärdesprincipen, som medför att hyresvärdar i stort sett saknar incitament för underhåll och ombyggnad. På lång sikt kan detta endast lösas genom en reformering av bruksvärdessystemet. Dagens akuta behov måste dessutom åtgärdas genom att det införs en vidgad avdragsrätt i samband med ombyggnad och underhållsåtgärder i byggnader.

All planering av bostäder skall utgå från målet att erbjuda alla människor möjlighet till ett självständigt liv i ett eget boende. Den ökning i byggandet vi nu kan se kommer sannolikt inte att ha en direkt avgörande betydelse för att underlätta för den som är bostadslös eller hemlös. Dagens bostadsmarknad fungerar så dåligt att den som står utanför har mycket svårt att komma in på den. I avvaktan på att de åtgärder genomförs som jag föreslagit och till dess att bostadsmarknaden därigenom har återfått balansen bör en strategi utarbetas för att minska antalet bostads- och hemlösa. Även om en ökad nyproduktion har en central roll i en sådan strategi måste även andra okonventionella metoder prövas.

Utöver de åtgärder jag nu förordat som ett led i införandet av en helt ny, på federalismens principer grundad, bostadspolitik bör även en rad andra insatser sättas in. Det gäller bl.a. åtgärder för att

- säkerställa de ekonomiska villkoren kring underhållsbehovet,
- säkerställa långsiktiga spelregler och ett enkelt regelverk,
- ge rättvisa boendeskatter,
- ge neutralitet mellan olika upplåtelseformer,
- åstadkomma mångfald och motverka segregation,
- minska alla politiskt orsakade etableringskostnader och andra fördyrande faktorer för byggsektorn,
- minska den sociala och regionala klyvningen,
- öka rörligheten på bostadsmarknaden och därigenom skapa flyttkedjor samt
- minska bostadsbidragens negativa marginaleffekter.

Vad jag nu med anslutning till motionerna 2004/05:Bo235 (c) yrkandena 1, 2, 5, 12 och 22, 2004/05:Bo248 (c) yrkande 1 samt 2004/05:N403 (m, fp, kd, c) yrkande 3 anført om bostadspolitikens utformning bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

12. Bostadspolitik för integration, punkt 7 (m, fp, kd, c)

av Ragnwi Marcelind (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Sf288 yrkandena 9 och 22, 2004/05:Sf360 yrkande 15, 2004/05:Sf365 yrkande 27, 2004/05:Bo235 yrkande 8 och 2004/05:Bo303 yrkande 1 och avslår motion 2004/05:Bo315 yrkandena 1 och 4.

Ställningstagande

Som så många andra problem på den svenska bostadsmarknaden är den segregation vi i dag ser i många bostadsområden en direkt följd av den förda socialdemokratiska politiken. Det är en politik som inte tagit tillräcklig hänsyn till de enskilda människornas behov och därför lett fram till dagens svårigheter. Den har också bidragit till den omfattande sociala och etniska segregation som präglar många av våra bostadsområden. Trots att det från regeringens sida i många sammanhang talas om och diskuteras hur segregationen skall brytas och integrationen skall öka leder de konkreta åtgärder som vidtas snarast i motsatt riktning.

Även om segregation och bristande integration inte enbart är en följd av den förda bostadspolitikerna är denna politik en mycket starkt bidragande orsak till dagens situation. Det innebär inte att bostadspolitikerna ensam kan åstadkomma den integration som eftersträvas, utan de bostadspolitiska åtgärderna måste naturligtvis följas upp med insatser också på en rad andra områden. Vi har också i andra sammanhang fört fram förslag med denna inriktning. Det gäller allt från generella åtgärder som leder till ökad valfrihet och mångfald till riktade insatser mot dem vars utanförskap måste brytas. Vad som krävs är sålunda ett brett spektrum av åtgärder som syftar till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige.

Det är mot den nu beskrivna bakgrunden dags att med kraft motarbeta de negativa följderna av de senaste årtiondenas socialdemokratiska bostadspolitik. En total omläggning av bostadspolitikerna måste därför till så att den

blir en central del i skapandet av ett integrerat samhälle. För detta krävs en kombination av flera olika slags åtgärder. Grundläggande i detta sammanhang är att ge utrymme för en stärkt egenmakt också i bostadssektorn. Det förutsätter i sin tur att bostäder av olika storlek och utformning och i olika upplåtelseformer finns tillgängliga. För att åstadkomma detta måste det skapas neutralitet mellan olika upplåtelseformer. I detta sammanhang har också bostadsrätten en viktig funktion att fylla. Bildandet av bostadsrätt också i s.k. problemområden måste därför underlättas. För att ytterligare stärka inflytandet över det egna boendet måste dessutom ägarlägenheter omedelbart införas.

Samhällsplaneringen måste utformas så att mångfald och variation stimuleras. Mötesplatser måste erbjudas för människor från olika kulturer och med olika erfarenheter. Det är också nödvändigt att människor i utsatta bostadsområden uppmanas att ta ett större ansvar för sin egen situation och ges möjlighet till ökat boendeinflytande. Beskattningen av byggande och boende måste minska.

Förutsättningar måste skapas för företag, institutioner och myndigheter att etablera sig i socialt utsatta områden. Detta måste kombineras med åtgärder för att utveckla en positiv skol- och fritidsmiljö. Allas kunskaper och erfarenheter måste tas till vara. Kommunerna måste prioritera sammanhållna satsningar i miljonprogramsområdena och andra utsatta områden. Dessa satsningar skall dock inte styras av staten utan måste växa fram tillsammans med de boende och den ansvariga kommunen. Den enskildes önskemål och behov skall alltid vara utgångspunkten. Segregationen kan aldrig brytas genom att man försöker tvinga folk att bo kvar i eller flytta till ett visst område.

Vad vi nu med anslutning till partimotionerna 2004/05:Bo235 (c) yrkande 8 och 2004/05:Sf288 (fp) yrkandena 9 och 22 samt motionerna 2004/05:Bo303 (kd) yrkande 1, 2004/05:Sf360 (c) yrkande 15 och 2004/05:Sf365 (kd) yrkande 27 anfört om åtgärder för en ökad boendeintegration bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

13. Konkurrensen på byggmarknaden, punkt 9 (m, fp, kd, c)

av Ragnwi Marcelind (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2004/05:Bo235 yrkande 11, 2004/05:Bo275 yrkande 4, 2004/05:Bo301 yrkande 12, 2004/05:Bo304 yrkande 7, 2004/05:Bo306 yrkande 15 och 2004/05:Bo310 yrkandena 2–4, 6 och 13–15.

Ställningstagande

Det är snart bara den socialdemokratiska regeringen som inte har förstått att dagens bostadspolitik leder oss allt längre bort från en fungerande bostadssektor. En bidragande orsak till dagens situation är regeringens oförmåga att hantera den bristande konkurrensen inom byggsektorn. De fåtaliga försök som har gjorts att stimulera konkurrensen inom sektorn har varit valhänta och otillräckliga. Till detta kommer den hämmande effekten av den omfattande regleringen av byggandet. Dagens situation ger därför inte förutsättningar för den fria konkurrens som bör prägla byggmarknaden liksom andra marknader.

Utmärkande för dagens byggmarknad är att den domineras av ett fåtal stora aktörer. Det är en situation där risken för bristande konkurrens är uppenbar. Redan Bygghedskommisionen pekade i sitt betänkande Skärpning gubbar (SOU 2002:115) på det svaga konkurrensstrycket i byggsektorn – detta som en följd av en branschstruktur med hög koncentration, vertikal integration och starka inslag av korsvist ägande i kombination med problem som svag importkonkurrens och inträdesbarriärer till marknaden.

Obalanser av det slag vi nu beskrivit måste naturligtvis rättas till. Det primära är då att skapa förutsättningar för en ökad konkurrens på en fri och öppen marknad. Vad som då erfordras är inte ytterligare regleringar utan såväl åtgärder som bidrar till att öppna marknaden för fler aktörer som insatser för att stärka konkurrensen mellan de som redan i dag finns på marknaden. Här kan inte minst en strikt tillämpning av EU:s regler om fri rörlighet för varor och tjänster bidra till att göra det lättare för t.ex. utländska aktörer att komma in på den svenska byggmarknaden. Det förutsätter att även indirekta hinder, bl.a. i form av komplicerade skatteregler, byråkratiskt krångel och en stelbent arbetsmarknad, undanröjs. En ytterligare förutsättning är att byggherrar och beställare aktivt söker efter alternativ också utanför den i dag traditionella kretsen av leverantörer och byggare. Inslaget av nya, utländska byggare och svenska småföretag måste helt enkelt bli större. Vi vill dessutom ta krafttag för att motverka svartarbete inom byggbranschen.

Ett viktigt inslag i strävandena att förbättra konkurrensen i byggsektorn är att förbättra övervakningen och analysen av marknaden. Insatser med denna inriktning måste därför förstärkas. Det bör dock inte ske på det sätt som hittills skett, genom att uppgiften sprids på flera olika instanser, som dessutom i många fall har dåliga förutsättningar att svara för den. I stället bör resurserna koncentreras till den myndighet som är bäst lämpad att genomföra den, dvs. Konkurrensverket. Verkets uppdrag när det gäller konkurrensövervakningen i byggsektorn bör därför göras tydligare. Samtidigt bör de resurser som i dag tillförs bl.a. Boverket för denna uppgift föras över till Konkurrensverket.

Vad vi nu med anslutning till motionsförslagen (m), (fp), (kd) och (c) anfört om åtgärder för att förbättra konkurrensen i byggandet bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Motionen (s) avstyrks.

14. Bemyndigande för verksamheten vid Byggekostnadsforum, punkt 10 (m, fp, kd, c)

av Ragnwi Marcelind (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår utskottets förslag.

Ställningstagande

Inrättandet av Byggekostnadsforum utgör bara ett i raden av exempel på hur regeringen i stället för att ta itu med de verkliga problemen sätter in åtgärder som närmast är kosmetiska. Det är naturligtvis inte ytterligare myndigheter eller samordnare eller tillfälliga bidrag som behövs för att komma till rätta med dagens problem, utan en ny bostadspolitik. Det är också av detta skäl som vi motsatt oss enrättandet av Byggekostnadsforum. Den hittillsvarande utvecklingen har inte heller givit oss anledning att ändra ståndpunkt. Byggekostnadsforum bör därför omedelbart avvecklas. Frågan om att ge ett bemyndigande som möjliggör för Byggekostnadsforum att fatta vissa beslut saknar därmed helt aktualitet. Riksdagen bör därför inte heller fatta något beslut om ett sådant bemyndigande. Utskottets förslag avstyrks redan på denna grund.

Även mer formella skäl talar för att riksdagen inte bör ge regeringen något bemyndigande som avser Byggekostnadsforum. Den ordning för beredningen av statens budget som tillämpas innebär i princip att riksdagen efter förslag i budgetpropositionen eller på tilläggsbudget tar ställning till de ekonomiska åtaganden som staten gör. Avsikten med denna ordning är naturligtvis att riksdagen skall ha en samlad bild av de olika ekonomiska åtaganden som den ingår. Det förslag som det nu är fråga om har inte förelagts riksdagen på detta sätt. Det har inte heller förts fram genom en motion, som även det kunnat vara en möjlighet. Förslaget har i stället med extremt kort varsel lagts fram av utskottets majoritet. Vi anser att förslag som innebär så omfattande ekonomiska åtaganden för staten självklart borde ha lagts fram i god tid och på ett sätt som möjliggjort en normal beredningsprocess inom riksdagen. Med det förfarande som nu tillämpas har inte någon som helst beredning av förslaget kunnat göras. Det har därför inte heller varit möjligt för utskottets ledamöter att överblicka förslagets konsekvenser varken på lång eller kort sikt. Förslaget avstyrks också av detta skäl.

15. Byggnad på statlig mark, punkt 11 (fp, c)

av Nina Lundström (fp), Lars Tysklind (fp) och Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo310 yrkandena 8 och 9 samt avslår motion 2004/05:Bo315 yrkande 5.

Ställningstagande

Tillgången till byggbar mark är en central faktor för bostadsbyggandet. Det är mot den bakgrunden bekymmersamt att det i många kommuner, inte minst i storstadsregionerna, är svårt att hitta mark som är lämplig för bostadsproduktion. Skälen till detta är flera. Det kan vara fråga om aktörer som av ekonomiska skäl inte vill släppa fram nybyggnation eftersom detta skulle kunna leda till konkurrens med egna projekt. Ett annat hinder är den komplicerade planeringsprocessen, som leder till en osäkerhet om marken i slutändan verkligen kan bebyggas.

En möjlighet att ställa mark till förfogande för bostadsbyggande är att utnyttja statens markinnehav. Det statliga markinnehavet är betydande, och det återfinns även i storstadsregionerna. Denna mark förvaltas nästan uteslutande genom statliga fastighetsbolag där målet är högsta möjliga avkastning. Ägardirektiven till bolagen bör därför kompletteras med ett uppdrag som innebär att mark skall kunna ställas till förfogande för visst bostadsbyggande, t.ex. studentbostäder, utan att högsta möjliga avkastning skall vara riktmärket. En utgångspunkt för försäljningen av statlig mark bör dock vara att konkurrensförhållandena skall beaktas och att försäljningen inte får snedvräta konkurrensen.

Mot den nu beskrivna bakgrunden bör en översyn göras för att säkerställa att statens användning, tillhandahållande samt innehav av mark sker på ett effektivt sätt. Samtidigt bör en utvärdering göras av hur förvaltning och försäljning av det statliga markinnehavet påverkat prisutvecklingen på mark i bostadsregioner. Konkurrensverket bör dessutom få i uppdrag att följa upp i vilken mån s.k. utvecklingsbolag där staten och stora byggbolag är hälftenägare kan ha bidragit till att skapa svårigheter för andra aktörer att få tillgång till byggbar mark.

Vad vi nu med anslutning till förslagen i vår partimotion 2004/05:Bo310 (fp) yrkandena 8 och 9 anfört om statlig mark för bostadsbyggande bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

16. Infrastruktur som förutsättning för bostadsbyggande, punkt 12 (m, fp, kd, c)

av Ragnwi Marcelind (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Bo301 yrkande 8 och 2004/05:Bo310 yrkande 23.

Ställningstagande

Ett av de främsta hindren för ett nödvändigt bostadsbyggande i våra tillväxtregioner är bristerna i infrastrukturen. Många av landets tillväxtområden har helt enkelt drabbats av trafikinfarkt. Det leder till långa arbetsresor, vilket i sin tur leder till svårigheter att hitta ny mark för bostadsbebyggelse inom rimligt pendlingsavstånd. Den bostadsbrist som detta ger upphov till hämmar sedan tillväxten, eftersom det blir svårt att finna arbetskraft som kan flytta till de expansiva regionerna. Slutresultatet blir en ond cirkel som det blir allt svårare att ta sig ur. Det kanske tydligaste exemplet på detta är den stagnation som nu har drabbat Stockholmsregionen. Från att tidigare ha varit landets tillväxtcentrum ligger regionen nu långt ned på listan över regioner och kommuner med tillväxt.

Vad som nu erfordras är insatser som bidrar till att få en väl fungerande infrastruktur i våra storstäder och i övriga tillväxtområden. Det innebär att satsningar måste göras på såväl vägnätet som övriga trafikslag och då även kollektivtrafiken. Genom sådana framåtsyftande satsningar skulle fler attraktiva bostadsområden kunna skapas utanför stadskärnorna. Ett utökat trafiknät och investeringar i infrastrukturen skulle leda till att fler byggare vågar satsa på nya byggprojekt.

Vad vi nu med anslutning till partimotion 2004/05:Bo310 (fp) yrkande 23 samt motion 2004/05:Bo301 (m) yrkande 8 anfört om behovet av infrastrukturinvesteringar för att möjliggöra bostadsbyggande bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

17. Kvinnor i byggbranschen, punkt 13 – motiveringen (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Ställningstagande

Vi stöder naturligtvis de strävanden som ligger till grund för motionen – att kvinnor skall ges bästa möjliga förutsättningar att verka också i byggbranschen. Som framhålls i motionen är detta en fråga som branschen själv i första hand har ett ansvar för. Det finns mot den bakgrunden inte anledning att sätta in åtgärder av det slag som motionärerna föreslår. Motionen avstyrks sålunda.

18. Kvinnor i byggbranschen, punkt 13 (fp)

av Nina Lundström (fp) och Lars Tysklind (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo310 yrkande 5.

Ställningstagande

Den svenska byggindustrin är en mycket mansdominerad bransch, där kvinnorna endast utgör någon eller några procent av arbetskraften inom det fåtal yrkesgrupper där de finns representerade. Vi anser att det är möjligt för kvinnor att verka inom byggbranschen, om bara förutsättningar skapas. Det handlar om att få bort psykosociala och organisatoriska faktorer som särskilt begränsar kvinnors möjligheter i byggyrken. Det handlar också om löneformer, oklara karriärmöjligheter, brist på delaktighet liksom om byggjargong och könsdiskriminerande attityder. Uppgifter från Byggchefsbarometern ger också en tydlig illustration till detta. Av cheferna inom byggbranschen är det så mycket som en fjärdedel som inte vill öka andelen kvinnor i branschen.

Byggbranschens alla aktörer har naturligtvis sitt ansvar för att öka kvinnors möjligheter inom byggbranschen. Samtidigt har regering och riksdag goda möjligheter till påverkan genom att belysa, stimulera och bevaka utvecklingen. Vi har därför föreslagit att de 1,5 miljoner kronor som regeringen avsatt för en ”ungdomsbostadssamordnare” i stället skall användas för att bl.a. utveckla nyckeltal, uppföljning och kunskapsspridning om jämställdhetsutvecklingen i byggbranschen. Vi menar att regeringen dels i budgeten för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggnad årligen bör beskriva vilka aktiviteter som regeringen vidtagit, dels bör redovisa vilka nyckeltal som utvecklats. I övrigt handlar det om kun-

skapsöverföring och kunskapsspridning för att frågan om kvinnor inom byggbranschen skall få den belysning som krävs. Här måste också en utvärdering av eventuella brister i lagstiftningen komma till stånd. Boverket bör därför få i uppdrag att specifikt uppmärksamma kvinnor inom byggbranschen genom att kontinuerligt följa utvecklingen och genom att bidra till informationsspridning.

Vad vi nu med anslutning till Folkpartiets partimotion 2004/05:Bo310 yrkande 5 anført om åtgärder för att få fler kvinnor i byggbranschen bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen.

19. Åtgärder för att vitalisera byggsektorn, punkt 14 (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo206 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Effektiviteten inom byggandet måste öka samtidigt som kvaliteten höjs. Det kräver nytänkande på ett otal områden så att gamla invanda mönster kan brytas. I arbetet med att höja effektiviteten och konkurrensen inom byggsektorn har också samhället ett ansvar och bör därför, i samverkan med branschen, verka för en vitalisering av svensk byggmarknad.

De senaste årens utveckling har lett till att flera av de gamla yrkenas hantverkshemligheter ersatts med enklare arbetsmetoder, mer lätthanterliga material och enklare och bättre instruktioner. Den tidigare yrkesmannen har blivit mer av montör. I denna situation utgör gränsdragningarna mellan olika yrkesgrupper i avtalshänseende ett betydande problem. I dag är de olika gruppernas arbetsuppgifter alltför snävt avgränsade för att det skall finnas en tillräcklig flexibilitet. Mot den bakgrunden bör mer generella avtal präglade branschen för att på det sättet bidra till dess effektivitet. Målet bör därför vara att montören skall kunna utföra flertalet uppgifter, vid sidan av de mer normgivande installationerna, t.ex. elmontage, utan att behöva tillhöra någon traditionell fackgrupp med kollektivavtal inom byggsektorn.

Ansvaret för att åstadkomma detta i syfte att uppnå en högre effektivitet åligger i första hand parterna på arbetsmarknaden. EU:s utvidgning innebär att byggsektorn kommer att bli alltmer internationaliserad. Det bör ses som en positiv utveckling då det medför ökad konkurrens och därmed lägre priser, men även högre kvalitet. Samhället har dock intresse av såväl hög konkurrens inom sektorn som en väl fungerande marknad på hemmaplan.

Regeringen bör därför initiera en dialog mellan byggmarknadens parter i syfte att uppnå en effektivare byggarbetsmarknad där inte den fackliga tillhörigheten nödvändigtvis skall styra kollektivavtalsområdet.

Vad jag nu med anslutning till motion 2004/05:Bo206 (c) anfört om en vitalisering av byggsektorn bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

20. Styrningen av medel för marksanering till bostadsbyggande, punkt 15 (v)

av Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo240 yrkande 4.

Ställningstagande

En betydande del av bostadsproduktionen i våra storstadsområden tillkommer på mark som tidigare inte varit tillgänglig eller som inte varit attraktiv för bostadsbyggande. Det kanske vanligaste exemplet på detta är bostadsområden som uppförs på gammal industrimark. I dessa fall är marken ofta förorenad, och den behöver därför saneras för att inte utgöra en hälsorisk för de boende. Den här typen av marksanering är ofta mycket kostsam. Om kostnaden skall läggas på boendet leder det till boendekostnader som merparten av dem som efterfrågar en bostad inte klarar av. Enligt Byggkostnadsforums chef är redan ett markpris över 1 000 kr per kvadratmeter en nivå som gör byggandet av hyresrätter olönsamt.

För att förorenad mark skall kunna återställas disponerar Naturvårdsverket ett särskilt anslag. De medel som tillförts anslaget är dock inte tillräckliga för att täcka de behov som finns. En följd av detta är att mark som skulle kunna tas i anspråk för angelägna byggprojekt inte kan användas därför att medel för sanering av den saknas. I en situation med brist på bostäder med rimliga hyror är detta naturligtvis inte tillfredsställande. Vi menar mot den bakgrunden att behovet av bostäder vid sidan av den rena riskbedömningen bör kunna vägas in vid fördelningen av medel för marksanering. Det kan ske antingen genom att Naturvårdsverket får i uppdrag att samråda med Boverket vid fördelningen eller genom att Boverket disponerar ett eget anslag för ändamålet.

Vad vi nu med anslutning till motion 2004/05:Bo240 (v) yrkande 4 anfört om användningen av medel för marksanering bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

21. Åtgärder för ett ökat underhåll, punkt 16 (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motion 2004/05:Bo235 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi står i dag inför en situation där underhållet av vårt bostadsbestånd är på väg att bli ett problem – vad som kan kallas ett underhållsberg är på väg att byggas upp. Under åren framöver kommer närmare 1,3 miljoner lägenheter i flerbostadshus, framför allt i rekordårens bostadsbestånd (1961–1975), att kräva ett omfattande underhåll. Även en stor andel av de äldre delarna av bostadsbeståndet kommer, i likhet med miljonprogrammets bostäder, att behöva åtgärda installationer och tekniska system, som va-stamar, elledningar och ventilationsanordningar. Samtidigt är underhållsbehovet stort när det gäller fönster, balkonger och fasader. Till detta kommer det underhåll som måste till i egna hemmen, framför allt i hus byggda under 1970-talet. Sammantaget innebär detta att det beräknas finnas ett nära förestående underhållsbehov i 56 % av lägenheterna i flerbostadshus och i 25 % av småhusen.

Situationen när det gäller underhållet av vårt bostadsbestånd framstår mot den här redovisade bakgrunden som ett framträdande samhällsproblem. Det eftersatta underhållet av bostäderna följer gängse regionala och sociala klyftor i samhället. Det innebär att på sikt kommer olikheterna och klyftorna i samhället att öka alltmer. Det blir särskilt påtagligt eftersom regioner utanför tillväxtområdena är mer utsatta ur underhållssynpunkt. Här är risken för vakanser större eftersom tillgången på bostäder av olika slag ofta är god.

Det går inte längre att blunda för problemen kring underhållsberget, utan frågan måste föras upp på den politiska dagordningen. Som ett första steg måste underhållsbehovet kartläggas och en samlad översyn göras av skatteregler, hyressättningssystem och regelverk i syfte att säkerställa de ekonomiska villkoren för underhållet av vårt bostadsbestånd.

Målsättningen skall vara att stimulera det långsiktiga underhållet och att synliggöra utgifterna för detta. Det innebär bl.a. att förutsättningarna att ta hänsyn till gjorda åtgärder måste bli större vid hyressättningen. Ett problem med underhållskostnader är att dessa inte är jämnt fördelade över en investerings livslängd. Genom att bostadsföretag normalt tillämpar principen om konventionell beskattning innebär det att underhållskostnader är omedelbart avdragsgilla. Det är däremot inte ombyggnadsåtgärder. En vidrig avdragsrätten till att omfatta såväl underhåll som vissa ändringsar-

beten är därför en åtgärd som skulle stimulera upprustningen av det äldre bostadsbeståndet. Vi har också i Centerpartiets budget avsatt 500 miljoner kronor fr.o.m. år 2006 för att ge utrymme för en sådan vidgad avdragsrätt.

Vad jag nu med anslutning till Centerpartiets partimotion 2004/05:Bo235 yrkande 3 anført om åtgärder för att lösa problemen med det s.k. underhållsberget bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

22. En ny bostadsfinansiering, punkt 17 (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skärman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Bo301 yrkande 6 och 2004/05:Bo310 yrkande 16 och avslår motionerna 2004/05:Bo240 yrkandena 2 och 5, 2004/05:Bo268, 2004/05:Bo306 yrkandena 8 och 10, 2004/05:Bo310 yrkandena 28 och 29 samt 2004/05:Bo312.

Ställningstagande

Sverige är ett av de länder som har de högsta boendekostnaderna med hänsyn tagen till den disponibla inkomsten. Samtidigt ligger Sverige lägst bland jämförbara länder när det gäller nivån på nybyggande av bostäder. Den främsta orsaken till detta är Sveriges extremt höga skatter och avgifter på byggande och boende och en genomreglerad bostadsmarknad. Från regeringshåll hävdas att subventions- och hyresregleringspolitiken på bostadsområdet är till för att utsatta grupper i samhället skall säkerställas ett billigt boende med god kvalitet. Sanningen är att det under de senaste åren främst byggts bostäder som bara kan efterfrågas av hushåll med goda inkomster. Den fördelningspolitiska konsekvensen av dagens bostadspolitik blir att ekonomiskt utsatta hushåll, genom hög beskattning av inkomst och boende, får subventionera hushåll med goda inkomster. Det finns bostadssociala problem som måste lösas, men det bör ske inom ramen för gängse socialpolitik och inte genom ett statligt bostadsfinansieringssystem.

Vi står för en bostadspolitik där inriktningen är att normalisera och avreglera bostadsmarknaden så att stöd och bidrag inte behövs. Då kan samtliga subventioner och andra särlösningar, som ställer till fler problem än de löser, avskaffas. Vi anser också att huvuddelen av regleringarna på bygg- och bostadsmarknaden kan avskaffas och att skattereglerna i största möjliga mån måste ansluta till de regler som gäller för övriga investeringar. Inriktningen på bostadspolitikerna måste vara att särlösningar skall undvikas, vad gäller både statens intäkts- och utgiftssida. Det mest långsiktigt hållbara finansieringssystemet är det där staten håller fingrarna borta och låter

kreditmarknaden utveckla olika finansieringslösningar. All erfarenhet visar att finansieringen inte är något problem på de områden där det finns efterfrågan, oavsett om det gäller investeringar i privatbostäder i beståndet eller nybyggnadsinvesteringar i lokalfastigheter.

Med denna inriktning anser vi att det är möjligt att avveckla såväl dagens räntebidragssystem som den flora av tidsbegränsade stöd som kommit till användning under senare år. Det gäller givetvis i första hand det investeringsbidrag och den s.k. investeringsstimulans som för närvarande ges till hyresbostäder. Som framgår av Moderata samlingspartiets budgetförslag finns det också ett antal andra riktade bidrag som kan avvecklas.

Avvecklingen av räntebidragen och andra former av statlig bostadsfinansiering kompenseras genom sänkt fastighetsskatt och andra förslag inom skatteområdet som lagts fram i motioner från Moderata samlingspartiet. En framgångsrik omläggning till nya former för en bostadsfinansiering utan statlig inblandning förutsätter också att våra förslag om en avreglering av bostadsmarknaden och förändrade villkor för hyresmarknaden vinner riksdagens gehör. Dessa förslag kommer dock att behandlas av bostadsutskottet vid ett senare tillfälle.

Vad vi ovan anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening. Det innebär bifall till motion 2004/05:Bo301 (m) yrkande 6 samt till förslaget i motion 2004/05:Bo310 (fp) om att avveckla investeringsstimulansen för hyresbostäder. I den mån övriga motionsförslag inte kan anses vara tillgodosedda med det anförda avstyrks de.

23. En ny bostadsfinansiering, punkt 17 (fp, c)

av Nina Lundström (fp), Lars Tysklind (fp) och Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkänner för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo310 yrkandena 16, 28 och 29 samt avslår motionerna 2004/05:Bo240 yrkandena 2 och 5, 2004/05:Bo268, 2004/05:Bo301 yrkande 6, 2004/05:Bo306 yrkandena 8 och 10 samt 2004/05:Bo312.

Ställningstagande

Sverige behöver ett ökat bostadsbyggande och en ökad satsning på förnyelse och underhåll av bostadsbeståndet. För att detta skall kunna åstadkommas behövs en omläggning av bostadspolitiken inom ett flertal områden. Det handlar bl.a. om åtgärder för ökad byggkonkurrens, reformerad hyresättning och rättvisa skatter. En central förutsättning för att investeringarna inom bygg- och bostadssektorn skall kunna öka är också att långsiktigt

hållbara och förutsägbara villkor gäller för bostadsfinansieringen. Så är definitivt inte fallet i dag. Under de senaste åren har en rad kortsiktiga bidragsformer kommit och gått. För närvarande kompletteras räntebidragssystemet med flera tidsbegränsade stöd med detaljerade och styrande villkor. Det gäller bl.a. de investeringsbidrag och de s.k. investeringsstimulanser som riktas till vissa typer av hyresbostäder i vissa delar av landet. Resultatet blir ett bostadsbyggande som anpassas efter regelverken och inte efter behov och efterfrågan.

Vi anser att de kortsiktiga och styrande bidragen bör avvecklas och att ett arbete i stället bör påbörjas med att utforma långsiktigt hållbara finansieringsförutsättningar för bostadssektorn. Som framhålls i Folkpartiets partimotion är det i detta sammanhang angeläget att utreda statens roll i ett nytt system för finansiering av byggande och boende. Även Centerpartiet har i motioner framfört behovet av en omläggning av bostadsfinansieringen i olika avseenden. Räntebidragssystemets framtid bör givetvis innefattas i ett sådant uppdrag. Utredningen bör ta sin utgångspunkt i det hittillsvarande finansieringssystemets effekter och analysera olika alternativ till en finansiering anpassad efter marknadens villkor. Olika internationella erfarenheter bör kunna utnyttjas i denna analys. Särskilt bör erfarenheter hämtas från länder som tillämpar olika former av lånesystem som bidrar till en större överblick över den kalkylerade ränterisken genom långsiktiga lån.

Vad vi nu anfört med bifall till motion 2004/05:Bo310 (fp) yrkandena 16, 28 och 29 bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening. Det innebär också att flera andra motionsförslag som behandlas i detta avsnitt till stor del får anses bli tillgodosedda. I övrigt avstyrks de behandlade motionerna.

24. En ny bostadsfinansiering, punkt 17 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo306 yrkandena 8 och 10 samt avslår motionerna 2004/05:Bo240 yrkandena 2 och 5, 2004/05:Bo268, 2004/05:Bo301 yrkande 6, 2004/05:Bo310 yrkandena 16, 28 och 29 samt 2004/05:Bo312.

Ställningstagande

Sverige har det lägsta bostadsbyggandet i OECD-området och de näst högsta boendekostnaderna i EU. Boendet har sedan 1990-talets början gått från att vara ett välfärdsområde som subventionerats kraftigt till att i dag vara en

inkomstkälla för staten. Bostadspolitiken under den socialdemokratiska regeringsperioden har byggts upp kring ett antal mer eller mindre tillfälliga bidragssystem med en hög grad av detaljstyrning och svåröverskådliga ansökningsprocesser. Följden har bl.a. blivit ett otillräckligt byggande av bostäder och ett eftersatt underhåll i delar av bostadsbeståndet.

Det bygg- och bostadssektorn framför allt efterfrågar är långsiktigt hållbara spelregler och en avveckling av statens försök att styra bostadsbyggandets inriktning. Stabila villkor för byggandet skapas framför allt genom tre åtgärder. Det behövs en förenklad planprocess, en förändrad hyreslagstiftning med friare hyressättning i nyproduktion och att staten ger ekonomiska förutsättningar för byggande som inte är villkorat.

När det gäller de ekonomiska villkoren bör en första åtgärd vara att avveckla de nuvarande tillfälliga stöden. Investeringsbidraget till mindre hyresrätter bör avvecklas helt, och den s.k. investeringsstimulansen bör ersättas med ett system med en mer generellt utformad skattereduktion motsvarande en halverad byggmoms. Avsikten är emellertid att så snart som möjligt genomföra en direkt sänkning av byggmomsen. Vidare bör en avveckling av räntebidragssystemet inledas.

Det nuvarande systemet för räntebidrag innebär i princip att ett "evigt" bidrag utgår till de bostäder som en gång erhållit räntestöd. Detta leder även till att statens utgifter för räntebidragen hela tiden kommer att öka i takt med att nya bidragsberättigade bostäder tillkommer genom ny- eller ombyggnad. Ett räntebidragssystem med denna uppbyggnad ter sig alltmer orimligt. Den ursprungliga avsikten med systemet var i stället att det på sikt skulle leda fram till en avveckling av de generella statliga bostadssubventionerna. Jag anser att det nu är dags att fatta ett beslut om att inleda en sådan avveckling. Det bör emellertid understrykas att denna avveckling bör ske samtidigt som den statliga fastighetsskatten avvecklas och åtgärder för en reducerad byggmoms vidtas. En avveckling av räntebidragssystemet bör inledas genom att inga beslut om nya räntebidrag beviljas. Regeringen bör fatta beslut om en ändring i räntebidragsförordningen i enlighet med detta och återkomma till riksdagen med förslag om hur en avveckling i övrigt kan genomföras.

Vad jag ovan anført med anledning av motion 2004/05:Bo306 (kd) yrkandena 8 och 10 bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Det innebär att även andra förslag om en avveckling av de tillfälliga investeringsstöden blir tillgodosedda. I övrigt avstyrks de motioner som behandlas i detta avsnitt.

25. En ny bostadsfinansiering, punkt 17 (v)

av Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo240 yrkandena 2 och 5 samt avslår motionerna 2004/05:Bo268, 2004/05:Bo301 yrkande 6, 2004/05:Bo306 yrkandena 8 och 10, 2004/05:Bo310 yrkandena 16, 28 och 29 samt 2004/05:Bo312.

Ställningstagande

Det grundläggande nyproduktionsstödet i form av räntebidrag har successivt kommit att urholkas. Denna utveckling inleddes i början av 1990-talet då det s.k. Danellsystemet infördes. Detta system har inneburit dels att bidragsandelen minskat till dagens nivå som ligger på 30 % av räntekostnaden, dels att hänsyn inte tagits till de ökade produktionskostnaderna. Bidragsunderlaget för en normal lägenhet ligger således fortfarande på ungefär samma nivå som när de ursprungliga schablonbeloppen för produktionskostnaden fastställdes för mer än tio år sedan. Följden har blivit att räntebidragen i dag är otillräckliga för att rimliga boendekostnader skall kunna erbjudas i nyproducerade hyreslägenheter. Av detta skäl har det varit nödvändigt att komplettera räntebidragssystemet med två tidsbegränsade stöd, ett investeringsbidrag för hyresrätter och en momsersättande skattekreditering, som båda gäller t.o.m. utgången av år 2006.

Även för ombyggnad har Danellsystemet inneburit att räntebidragens värde kraftigt har urholkats. Dessutom gäller omfattande begränsningar för vilka renoveringsåtgärder som berättigar till stöd. Tidigare hade räntebidragen ett värde som motsvarade ca 50 % av investeringen i samband med en ombyggnad. I dagens system är motsvarande värde endast omkring 7 %.

Större delen av det fastighetsbestånd som i dag har ett renoveringsbehov är byggt under miljonprogrammets tid och en stor del tillhör allmännyttans bestånd. För att de boende inte skall drabbas av stora hyresökningar när den nödvändiga ombyggnationen genomförs finns det behov av ett förstärkt statligt stöd. Detta behov framstår som särskilt angeläget med tanke på att en förhållandevis stor andel av de boende i det aktuella fastighetsbeståndet utgörs av ensamstående kvinnor med barn och av stora invandrarfamiljer.

Det finns således starka skäl att se över och förstärka stödet både till nyproduktionen av hyresrätter och till en nödvändig ombyggnad i delar av bostadsbeståndet. Vi anser att man bör pröva möjligheten att ersätta såväl räntebidragen som de tillfälliga stöden med ett nytt enhetligt investeringsstöd. Stödet bör utformas med sikte på att rimliga boendekostnader skall

kunna uppnås med ett tak för högsta hyresnivå. Det innebär bl.a. att ett krav bör ställas på att hyran skall vara förhandlad i förväg. Vidare bör stödet villkoras med tydliga krav på en miljöanpassning av de nyproducerade fastigheterna och de vidtagna ombyggnadsåtgärderna.

Det som vi anfört om inriktningen på de överväganden som för närvarande pågår inom Regeringskansliet om den statliga bostadsfinansieringen bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. Detta innebär ett bifall till motion 2004/05:Bo240 (v) yrkandena 2 och 5 samt ett avslag på övriga motionsyrkanden som behandlats i detta avsnitt.

26. Bostadsfinansiering för hushåll med låga inkomster, punkt 18 – motiveringen (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Ställningstagande

Vi instämmer i de allmänna utgångspunkterna för motion 2004/05:Bo249 (kd), dvs. att ägandet av en bostad bör underlättas även för hushåll med lägre inkomster. Vi anser att en strävan bör vara att alla hushåll fritt skall kunna välja upplåtelseform för sitt boende. För många kan hyresboendet vara ett attraktivt och bra alternativ. För andra är det självklart att man vill äga sin bostad oavsett om den ligger i ett småhus eller ett flerfamiljshus. Som konstateras i motionen är en egen ägd bostad det i grunden billigaste boendevalternativet. Förklaringen är självklart att man med eget arbete kan svara för fastighetsförvaltning och underhållsarbete.

Moderata samlingspartiet har lagt fram en rad förslag med inriktningen att skapa neutralitet mellan upplåtelseformerna och underlätta för alla hushåll att välja sitt eget boende. Det handlar både om åtgärder inom bostadspolitik, t.ex. att införa ägarbostäder och avveckla bidrag med snedvridande effekter, och om mer allmänt inriktade åtgärder. Särskilt bör här nämnas de skattesänkningar vi föreslår, och som kommer att innebära ökade möjligheter även för hushåll med begränsade inkomster att själva råda över sin ekonomi.

Vi är mot denna bakgrund inte beredda att de stödja de förslag som läggs fram i den aktuella motionen.

27. Bostadsfinansiering för hushåll med låga inkomster, punkt 18 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo249 yrkandena 1–6.

Ställningstagande

I Sverige fanns under den första hälften av det förra århundradet statliga egnahemslån vars syfte var att även hushåll med låga inkomster skulle kunna skaffa ett egnahem. System med motsvarande inriktning finns fortfarande i många länder. Även i flera av våra nordiska grannländer har utgångspunkten i bostadspolitiken varit att det skall vara möjligt att äga sin egen bostad. I Sverige har däremot socialdemokratin sedan mitten av 1900-talet gjort en stark koppling mellan en social bostadspolitik och en satsning på hyresbostäder.

Hyresboende är givetvis ett bra alternativ för olika typer av hushåll och i olika skeden av livet. Vi anser emellertid att det vid sidan av hyresboendet finns mycket goda skäl att med särskilda åtgärder också underlätta för hushåll med lägre inkomster att äga sin bostad. Det grundläggande motivet är att eget ägande i allmänhet leder till billigare fastighetsförvaltning. Det ger också möjlighet att genom egna arbetsinsatser sänka boendekostnaderna. För många hushåll, särskilt barnfamiljer, är också boende i ett eget hus förstahandsalternativet, om bara ekonomin tillåter det. En större bostadsyta och en mer ändamålsenlig bostadsutformning för barnfamiljer gör också att det egna hemmet ger förbättrade möjligheter till en utökad familj.

Vi kan emellertid konstatera att många hushåll i dag saknar ekonomiska möjligheter att äga sin bostad, trots att det i många fall skulle leda till ett långsiktigt billigare boende. Den utmaning som bostadspolitiken måste ta sig an är därför att minska den betydande tröskeleffekt som kravet på egen kontantinsats innebär. Många familjers svårigheter att bygga upp en egen insats behöver bemötas med åtgärder som dels gör det enklare att spara pengar till en insats, dels minskar kraven på en alltför stor egen insats.

I motion 2004/05:Bo249 (kd) föreslås att ett antal åtgärder utreds med det gemensamma syftet att förbättra möjligheterna för bostadsägande för hushåll med låga inkomster. De åtgärder som behöver utredas kan kortfattat beskrivas i följande punkter:

- *Öronmärkt bosparande*: Denna typ av sparande, som ofta är förknippat med skattelättnader, används i många länder och bidrar till att hushåll har en kontantinsats när det blir aktuellt med bostadsköp. Vid utformningen av ett svenskt system bör det övervägas om systemet bör begränsas i vissa avseenden, exempelvis inriktas på förstagångsköpare och på hushåll med begränsad inkomst. Det kan också behövas vissa regler om användningen av sparkapitalet.

- *Hyrköp vid nybyggnation*: En översyn behöver göras av möjligheten att stärka säljarens och köparens trygghet vad gäller erbjudanden eller åtaganden om framtida förvärv av fast egendom. Det bör bl.a. prövas om ett system med hyrköp kan utvecklas. Hyrköp innebär att man hyr ett hus men har en option på ett framtida köp till ett fastställt pris.
- *Statliga garantier för bolåntagare*: Många hushåll med låga inkomster har svårt att få ett lån till bostadsköpet trots att man har en ordnad ekonomi som borde kunna ge utrymme för ränteutgifterna och övriga boendekostnader. Ett stöd som inte behöver innebära subventionerade lån är därför att staten går in med utökade garantier för lån till dessa hushåll. Statens bostadskreditnämnd bör få i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett sådant system.
- *Signalsystem för en flexiblere kreditprövning hos bankerna*: Vid sidan av statliga garantier bör det övervägas om staten kan tillhandahålla något instrument för hushåll att ”signalera” sin förmåga att sköta bostadsekonomi och därmed lättare erhålla högre lån. En möjlighet är att högre belåningsgrad kan knytas till deltagande i ett regelbundet bosparande.
- *Försäkringar mot prisfall eller ökade kostnader*: En osäkerhet med bostadsägandet som är särskilt påtaglig för låginkomsthushåll är de risker som trots allt finns för kraftigt ökade boendekostnader eller realisationsförluster i samband med försäljning. Det bör därför prövas om det finns förutsättningar för en försäkring med syftet att hushåll med låga inkomster ges en ekonomisk trygghet utan att försäkringspremien behöver vara marknadsprissatt.
- *Bidragssystem anpassat för att köpa och äga bostäder*: Det behöver övervägas hur olika bidragssystem, som socialbidrag och bostadsbidrag, skall utformas så att de inte motverkar möjligheten att äga sin bostad utan i stället blir neutrala i förhållande till upplåtelseform. Ett förslag i motionen med denna inriktning behandlas i detta betänkande i avsnittet om bostadsbidrag.

Vad vi ovan anfört med bifall till motion 2004/05:Bo249 (kd) yrkandena 1–6 bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

28. Bostadsfinansiering för hushåll med låga inkomster, punkt 18 – motiveringen (fp)

av Nina Lundström (fp) och Lars Tysklind (fp).

Ställningstagande

Folkpartiet har lagt fram ett förslag om en översyn av statens roll inom finansieringssystemen för bostadsbyggande och boende. Ett av problemen med dagens villkor för bostadsfinansiering uppmärksammas i den aktuella kd-motionen. Olika statliga insatser och regelsystem har en styrande inver-

kan på bostadsmarknaden och begränsar möjligheterna till ett fritt val av exempelvis upplåtelseform. Detta har också bidragit till de svårigheter som hushåll med lägre inkomster har att välja att bo i en ägd bostad.

Vi anser att även frågor om bostadsfinansiering för hushåll med lägre inkomster behöver uppmärksammas i den av oss förordade översynen. Internationella erfarenheter av olika lösningar bör tas till vara, särskilt från system som möjliggör mer långsiktiga lån med en överblickbar ränterisk. Särskilt för låginkomsthushåll är det angeläget med denna typ av långsiktiga ekonomiska lösningar. Vi är däremot inte beredda att ställa oss bakom de relativt detaljerade direktiv för ett utredningsarbete som föreslås i motionen.

29. Bostadsfinansiering på landsbygden, punkt 19 – motiveringen (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Ställningstagande

I de aktuella motionerna föreslås särskilda regler och villkor för bostadsfinansiering på landsbygden och ett ökat statligt engagemang i dessa frågor. Inriktningen på våra förslag om bostadsfinansieringen är att avveckla de statliga stödsystemen på detta område och genom skatteåtgärder och andra åtgärder underlätta en bostadsfinansiering på den öppna kreditmarknaden.

Med en sådan utgångspunkt bör de aktuella motionerna avstyrkas.

30. Bostadsfinansiering på landsbygden, punkt 19 (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Bo202, 2004/05:Bo208, 2004/05:Bo262 och 2004/05:Bo275 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det råder en obalans på bostadsmarknaden i vårt land. När denna obalans diskuteras i bostadspolitiska sammanhang handlar det oftast om den bostadsbrist som finns i storstadsområdena. Mer sällan kommer man in på vilka effekter som obalansen har för möjligheterna att bo på landsbygden. Problemen på landsbygden skiljer sig visserligen på många sätt från stadens, men även här är det många gånger mycket svårt att hitta en lämplig bostad.

Många ungdomar från landsbygden som under sin studietid valt att bo i staden vill gärna flytta tillbaka till sin ursprungsmiljö när de planerar att bilda familj. Man vill ge sina barn en trygg uppväxtmiljö med närhet till naturen. Det visar sig emellertid ofta svårt att förverkliga denna önskan på grund av svårigheterna att finna en lämplig bostad. Ett vanligt problem är att man har svårt att få lån för att bygga eller köpa sitt hus på landsbygden. Glesbygdsverket har i en utredning visat att detta problem skulle kunna lösas om det infördes ett bättre system för bostadsfinansiering på landsbygden som tillät bankerna att försäkra sig mot eventuella förluster genom statliga bostadskrediter. Dagens system har visat sig fungera mycket dåligt för bostadsbyggande på landsbygden.

I tre c-motioner föreslås ett reviderat system med vissa regler som kan underlätta finansieringen av bostäder på landsbygden. Det innebär bl.a. att kreditgaranti bör kunna beviljas för tillräckligt stora lån. Det bör kunna lämnas besked om att garantier kommer att beviljas redan före byggstart. Möjligheten till kreditgaranti bör även gälla för köp och ombyggnad av äldre hus och gårdar.

De förändringar i den statliga kreditgarantin som jag förordar torde inte innebära några egentliga risker för staten eftersom all erfarenhet visar att det inte är egna hem på landsbygden som orsakar stora kreditförluster utan i första hand fastigheter i större tätorter.

Även flera andra åtgärder bör prövas för att underlätta boendet på landsbygden och därigenom bidra till målet att hela Sverige skall leva. Regeringen bör bl.a. vidta de åtgärder som föreslås i en av de c-motioner som behandlas i detta avsnitt. Det gäller dels insatser för att underlätta för de lokala kreditgarantiföreningarna att också arbeta mot bostadsmarknaden, dels att bevaka möjligheten att använda EU:s strukturfonder till att underlätta byggande av bostäder och näringsfastigheter på landsbygden.

Vad jag ovan anfört bör riksdagen med bifall till c-motionerna 2004/05:Bo202, 2004/05:Bo208, 2004/05:Bo262 och 2004/05:Bo275 tillkännage för regeringen som sin mening.

31. Kreditgaranti för kooperativ hyresrättsförening, punkt 20 – motiveringen (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Ställningstagande

Vi har föreslagit att de särregler som gäller för kreditgaranti för kooperativa hyresrättsföreningar skall avskaffas. Det förslaget behandlas i detta betänkande i avsnittet om anslagsfördelningen för utgiftsområde 18.

Det finns inget skäl att särbehandla en viss upplåtelseform på det sätt som redan görs i dagens regelsystem. Än mindre finns det givetvis anledning att, som föreslås i s-motionen, ytterligare gynna denna upplåtelseform. Motionen avstyrks.

32. Investeringsstöd för studentbostäder, punkt 23 – motiveringen (m, fp)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Lars Tysklind (fp), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skärman (m).

Ställningstagande

De olika former av riktade investeringsstöd för bostadsbyggande som använts under senare år är inte lösningen på bristen på studentbostäder. Stöden har indirekt bidragit till ökade byggkostnader, och de har medverkat till att produktionen snarare inriktats efter de villkor som ställs i bidragsförordningarna än efter den verkliga efterfrågan. Projekt har dragits i gång eller stoppats alltefter de villkor som ställs för när och var bidrag beviljas.

De investeringsstöd med olika utformning som tillämpats för studentbostäder utgör ett tydligt exempel på den kortsiktighet och ryckighet som präglat den socialdemokratiska politiken på området. Ett bidrag för studentbostäder infördes således i slutet av 1990-talet för att efter en kort tid avvecklas med hänvisning till bristande efterfrågan. År 2000 introducerades ett nytt bidrag för att sedan avskaffas sommaren 2003. För båda dessa bidragsformer hade dessutom bidragsvillkoren hunnit ändras flera gånger under deras korta varaktighet. Sedan drygt ett år tillämpas nu ytterligare en ny form av investeringsstöd för studentbostäder, den s.k. investeringsstimulansen genom skattekreditering, med om möjligt ännu otydligare och krångligare regelsystem än tidigare bidragsformer.

Slutsatsen av denna ryckiga politik kan bara bli en. Det måste bli möjligt att bygga studentbostäder utan subventioner. För de berörda bostadsbolagen måste det framstå som i det närmaste omöjligt att bedriva en långsiktig planering av bostadsproduktion och förvaltning av sitt bestånd när spelreglerna ständigt ändras.

Det här anförda innebär att det enligt vår mening inte bör bli aktuellt att överväga införande av ytterligare en ny form av investeringsstöd för studentbostäder. Helt andra åtgärder måste sättas in för att underlätta produktionen av studentbostäder. Med denna motivering bör riksdagen också avstyrka de aktuella motionsförslagen.

33. Investeringsstöd för studentbostäder, punkt 23 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo297 yrkande 1 och avslår motionerna 2004/05:Bo235 yrkande 14 och 2004/05:Bo240 yrkande 3.

Ställningstagande

Bostadssituationen för studenter är mycket bekymmersam på många universitets- och högskoleorter. Sveriges Förenade Studentkårer (SFS) framhåller i en rapport från september 2004 att det redan tidigare allvarliga läget ytterligare har förvärrats. Sammantaget köar nu 110 000 studenter till studentbostad runt om i landet. Även om inte alla av dem behöver bostad omedelbart uppskattar SFS behovet av nya studentbostäder till över 60 000. Samtidigt konstaterar SFS i ett pressmeddelande från september 2004 att det statliga stödet till byggande av studentbostäder, som det ser ut i dag, har misslyckats med att få i gång bostadsproduktionen.

Det allvarliga läget kräver att både staten och kommunerna tar sitt ansvar för bostadssituationen för högskolestudenterna. Den långsiktigt viktigaste förändringen som behövs för att studenter skall kunna skaffa egna bostäder är ett ökat byggande totalt sett. Det är bristen på bostäder i samhället i stort som försämrat studenters boendesituation. En omläggning av den generella bostadspolitiken har alltså en avgörande betydelse också för att studenters bostadssituation skall kunna förbättras. Den akuta bristen på studentbostäder nödvändiggör emellertid att vissa riktade åtgärder måste vidtas. Ett nytt investeringsbidrag bör inrättas för byggande av studentbostäder.

Det investeringsbidrag för studentbostäder som fanns t.o.m. augusti 2003 fungerade i stort sett bra. Detta hindrar inte att viss befogad kritik kunnat riktas mot bidragsvillkoren. Den omläggning som skett till ett stöd i form av skattekreditering kan emellertid ifrågasättas i betydligt högre grad. Den nya stödformen har försetts med otydliga och krångliga bidragsvillkor. Jag föreslår att riksdagen i stället tillstyrker det förslag om en ny form av investeringsbidrag som föreslås av Kristdemokraterna. Detta bidrag är avsett att utgå enligt enkla och förutsägbara regler.

Bidraget föreslås sammantaget uppgå till 30 miljoner kronor per år och utbetalas med 1 250 kr/m² i Stockholmsregionen, 1 000 kr/m² i Göteborg och Malmö och med 750 kr/m² i övriga landet. Detta stöd för studentbostäder bör beviljas parallellt med den halvering av byggmomsen som Kristde-

mokraterna föreslår. Räknat på en studentlägenhet på 20 m² blir effekten av Kristdemokraternas förslag ett 5 % högre stöd i förhållande till den tillfälliga investeringsstimulansen.

Vad jag ovan anfört med bifall till motion 2004/05:Bo297 (kd) yrkande 1 bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsyrkanden som behandlats i detta avsnitt avstyrks i den mån de inte kan anses vara tillgodosedda med det anförda.

34. Investeringsstöd för studentbostäder, punkt 23 (v)

av Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo240 yrkande 3 och avslår motionerna 2004/05:Bo235 yrkande 14 och 2004/05:Bo297 yrkande 1.

Ställningstagande

I takt med den kraftiga utbyggnaden av högskoleplatser har också bristen på studentbostäder ökat påtagligt. Enligt Sveriges Förenade Studentkårer saknas det höstterminen 2004 omkring 62 000 studentbostäder. Bara var femte student bor i dag i en studentbostad, där hyran i bästa fall är anpassad efter tillgängliga studiemedel. Om inte situationen förbättras dramatiskt finns det risk för att stora samhällsgrupper inte har möjlighet att studera. Ett kraftigt tillskott av antalet studentbostäder är därför nödvändigt. Det finns mot denna bakgrund starka skäl att se över vilket stöd som är nödvändigt för att studentbostadssituationen skall kunna förbättras.

Även om villkoren för investeringsstödet till studentbostäder nyligen förbättrats står sig den svenska statens satsning slätt i jämförelse med våra grannländer Norge och Danmark. I Norge står staten för 60 % av den totala produktionskostnaden, och i Danmark ges ett inteckningslån som täcker 93 % av kostnaden, och staten står för 80 % av räntekostnaden.

Vi anser att det nuvarande, tillfälliga stödet bör ersättas av ett permanent investeringsstöd för byggande av studentbostäder. Stödet bör ges på samma villkor som det nya investeringsstödet för byggande av ordinära hyresrätter som vi också förordat. Det arbete som för närvarande pågår inom Regeringskansliet med att utforma en ny bostadsfinansiering bör givetvis också innefatta uppgiften att utforma närmare villkor för ett stöd med tillräcklig stimulans för byggande av studentbostäder.

Det som vi ovan anført bör riksdagen med bifall till motion 2004/05:Bo240 (v) yrkande 3 tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsförslag om ett investeringsstöd till studentbostäder får anses vara väl tillgodosedda med det anförda.

35. Investeringsstöd för studentbostäder, punkt 23 (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo235 yrkande 14 och avslår motionerna 2004/05:Bo240 yrkande 3 och 2004/05:Bo297 yrkande 1.

Ställningstagande

En allmän bostadspolitisk riktlinje bör vara att störa marknaden så lite som möjligt med olika former av subventioner. Endast i vissa speciella fall kan det vara befogat att ändå inrätta statliga subventionssystem. Det skall då gälla angelägna områden där andra politiska åtgärder inte tycks få tillräcklig verkan. Samhällets ansvar för att efterfrågan på studentbostäder skall kunna tillgodoses är ett sådant område. Trots att det under lång tid rått stor brist på studentbostäder på flera högskoleorter har inte tillräckliga åtgärder vidtagits för att tillgodose behovet. För att kunna möta efterfrågan på studentbostäder och därigenom skapa en acceptabel studiesituation för landets studenter är det därför befogat med vissa statliga subventioner.

Investeringsbidraget för byggande av studentbostäder har också, till skillnad från andra subventioner, visat sig vara effektivt. Regeringens hantering av bidraget har dock varit under all kritik. Först infördes ett bidrag 1998, som sedan avskaffades 1999. Våren 2000 infördes bidragsformen på nytt med avsikten att bidrag skulle utgå t.o.m. 2002. Därefter förlängdes bidragstiden med ett år till utgången av 2003. Sedan avbröts bidragsgivningen i förtid och ersattes med en ny form av investeringsstimulans genom skattekreditering med en tidsbegränsning till utgången av 2006. Resultatet av denna ryckighet i de politiska besluten syns tydligt i byggandet. Byggföretagen har inte kunnat lita på besluten och har därför inte haft underlag för att planera sina insatser.

För att planeringen och byggandet av studentbostäder skall fungera bra och för att inte fler byggprojekt skall läggas på is, behövs det mer av långsiktighet i stödvillkoren. Det är därför rimligt att investeringsstödet för studentbostäder ges en permanent form. Då kan staten också kräva av kommun, näringsliv, studentbostadsföretag och högskola på respektive ort att

agera långsiktigt. Riksdagen bör således anmoda regeringen att ändra i det regelverk som styr investeringsstödet för studentbostäder så att den gällande tidsbegränsningen tas bort. Vidare är det nödvändigt att stöd villkoren förenklas och att de styrande inslagen i de nuvarande reglerna avvecklas.

Vad jag ovan anförde med anledning av Centerpartiets partimotion 2004/05:Bo235 yrkande 14 bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Det anförda innebär att även övriga förslag får anses bli tillgodosedda i betydande omfattning.

36. Åtgärder för fler studentbostäder m.m., punkt 24 (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ub259 yrkandena 3–5 och avslår motionerna 2004/05:Ub276 yrkandena 17 och 18, 2004/05:N409 yrkande 24, 2004/05:Bo209, 2004/05:Bo253, 2004/05:Bo274, 2004/05:Bo304 yrkandena 2 och 3 samt 2004/05:Bo310 yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

Kunskapsuppbyggnaden och den högre utbildningen är av avgörande betydelse för Sveriges framtid och fortsatta ekonomiska tillväxt. De studerande på universitet och högskolor måste därför erbjudas en bra studiemiljö. På många av landets högskoleorter är det emellertid mycket svårt för studerande att få bostad. Det finns tecken på att studenter börjar undvika de större universitetsstäderna på grund av bristen på bostäder. Bostadsbristen riskerar därmed att bli ett hot mot valfriheten och den öppna högskolan.

För att komma till rätta med bostadsbristen bland studenterna måste nyproduktionen av små hyreslägenheter och särskilda studentbostäder öka. Detta kräver framför allt den typ av generella bostadspolitiska insatser som förordats i flera m-motioner. Det handlar bl.a. om åtgärder för att sänka de skatter som belastar boendesektorn och insatser för att öka konkurrensen. Vidare måste planprocessen förenklas, bl.a. genom att antalet instanser för överklagande av planer och bygglov begränsas. Ett friare hyressättningssystem måste införas.

I motion 2004/05:Ub259 (m) om studenternas vardagsproblem läggs också fram ett antal förslag som mer direkt är inriktade på bostadssituationen för studenter. Vi ställer oss bakom dessa förslag. Det gäller bl.a. förslag om att åtgärder bör vidtas för att underlätta lösningar med tillfälliga bostä-

der för studenter. Genom att använda lösa bostadsmoduler kan bostäderna återanvändas för andra ändamål när ett tillräckligt antal permanenta bostäder har uppförts. Det behöver också införas en större möjlighet att variera standarden i bostäderna. Studenter och ungdomar accepterar ofta en lägre standard om detta medför att hyrorna kan hållas nere.

I motionen föreslås också att del av stadigvarande bostad skall få hyras ut utan att uthyraren behöver betala skatt på inkomsten. Om mindre än 50 % av en privatpersons stadigvarande bostad hyrs ut skall inkomsten vara skattefri. Detta förslag behandlas emellertid av skatteutskottet. Vidare anser vi att riksdagen bör anmoda regeringen att genomföra en inventering av statliga fastigheter som enkelt kan göras om till studentbostäder. Sammantaget beräknar vi att tusentals studentbostäder skulle kunna tas fram omgående, om våra förslag genomförs.

Det vi nu anfört om åtgärder för fler studentbostäder bör riksdagen med bifall till motion 2004/05:Ub259 (m) yrkandena 3–5 tillkännage för regeringen som sin mening. Detta innebär att även vissa av de övriga yrkanden som tagits upp i detta avsnitt får anses vara väl tillgodosedda. I övrigt avstyrks de behandlade motionerna.

37. Åtgärder för fler studentbostäder m.m., punkt 24 (fp)

av Nina Lundström (fp) och Lars Tysklind (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:N409 yrkande 24 och 2004/05:Bo310 yrkandena 10 och 11 samt avslår motionerna 2004/05:Ub259 yrkandena 3–5, 2004/05:Ub276 yrkandena 17 och 18, 2004/05:Bo209, 2004/05:Bo253, 2004/05:Bo274 och 2004/05:Bo304 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Tillgången på bostäder för studenter är i dagsläget oerhört dålig på vissa studieorter, framför allt i de större städerna. Många studenter som blir antagna till studieplatser tvingas tacka nej därför att de inte har någonstans att bo. Deras enda möjlighet är i stort sett att köpa en bostad. Det är emellertid få studenter som har en sådan ekonomisk situation att de över huvud taget kan fundera över en sådan lösning.

Vi anser att det behöver vidtas en rad åtgärder för att förbättra studenternas situation. Studenterna måste kunna klara de ökande kostnaderna för bostad, studielitteratur, datorer m.m. Vi anser därför att studenternas konsumtionsutrymme behöver stärkas. Folkpartiet har föreslagit att studiemed-

lens totalbelopp skall höjas. Studerande med barn skall kunna tilldelas tilläggs lån. Studenter skall också ha rätt att ha inkomster vid sidan av studielånen utan att straffas ekonomiskt genom sänkta studiemedel. Dessa frågor behandlas dock av utbildningsutskottet.

Inom det bostadspolitiska området måste flera olika vägar prövas i syfte att snabbt få fram fler bostäder som passar studenter. Det är i detta sammanhang viktigt att komma ihåg att dagens studerande vid universitet och högskolor inte är någon homogen grupp. I Sverige har studenterna en förhållandevis hög medelålder, och många har hunnit bilda familj. I huvudsak handlar därför en förbättring av studenternas bostadssituation om att generellt förbättra förutsättningarna för bostadsbyggandet. Förslag med denna inriktning har lagts fram i motioner (fp). Sådana generella åtgärder, som även skulle förbättra möjligheten att bygga studentbostäder, gäller bl.a. förenklingar i plan- och byggprocessen, skattelättnader för bostadssektorn, friare hyressättningssystem och åtgärder för en bättre byggkonkurrens. Genom sitt planmonopol har kommunerna ett stort ansvar att aktivt verka för en lösning av problemet med studentbostäder.

Folkpartiets förslag om skattefrihet för uthyrning av rum i privatbostäder skulle göra det möjligt att snabbt få fram betydligt fler lagliga hyresrum. Det skulle både effektivisera användningen av det befintliga bostadsbeståndet och råda bot på den allra mest akuta bostadsbristen, inte minst bland studenter. Detta förslag bereds av skatteutskottet.

Även om de generella åtgärderna som gäller för hela bostadssektorn är av störst betydelse finns det även skäl att pröva olika åtgärder speciellt riktade mot studentboendet. En översyn av olika byggregler bör göras för att underlätta nya metoder för att bygga billigare småbostäder lämpade för studenter. Det gäller bl.a. vissa regler som resulterat i att en orimligt stor andel av bostadsytan i många nybyggda studentbostäder används för badrum och våtutrymmen.

Det bör också vara möjligt att omvandla tomma kontor till studentbostäder. De allmännyttiga bostadsföretagen har i många kommuner en betydande mängd kommersiella lokaler och tomma kontor som kan omvandlas till bostäder och bidra till att lösa bristen på studentbostäder. Olika projekt har visat att det går att få fram moduler med studentbostäder på mycket kort tid. Genom att använda tillfälliga bygglov kan mark snabbt tas i anspråk för uppställande av sådana moduler. Genom att erbjuda mark till billigt pris kan bostadskostnaden hållas nere. Både de berörda kommunerna och staten har ett ansvar i denna fråga.

Vi anser således att staten bör bidra till en lösning av studentbostadsbristen i positiv anda genom att erbjuda mark för byggande av studentbostäder. I Stockholmsregionen skulle tusentals bostäder vara möjliga att bygga genom ett sådant initiativ. För att öppna denna möjlighet behöver ägardirektiven för de statliga fastighetsbolagen kompletteras med ett sådant uppdrag. De ekonomiska konsekvenserna bör inte lägga hinder i vägen om markanvändningen kan ses i ett längre tidsperspektiv. Mark som staten upp-

låter för studentbostäder kan på sikt ges ett annat användningsområde om behoven förändras. Vidare är det möjligt att utnyttja sådan mark som i dag inte ger någon avkastning.

Vad vi ovan anfört bör riksdagen med bifall till Folkpartiets partimotion 2004/05:Bo310 yrkandena 10 och 11 samt motion 2004/05:N409 (fp) yrkande 24 tillkännage för regeringen som sin mening. I den mån övriga i detta avsnitt behandlade motioner inte sammanfaller med det nu anförda avstyrks de.

38. Åtgärder för fler studentbostäder m.m., punkt 24 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo304 yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna 2004/05:Ub259 yrkandena 3–5, 2004/05:Ub276 yrkandena 17 och 18, 2004/05:N409 yrkande 24, 2004/05:Bo209, 2004/05:Bo253, 2004/05:Bo274 och 2004/05:Bo310 yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

Under de senaste tio åren har antalet studenter inom den högre utbildningen ökat mycket kraftigt. Detta har medfört en tilltagande brist på studentbostäder. Det finns i dag omkring fem gånger så många studenter som studentbostäder. Den allvarliga situationen framgår med all tydlighet av den statistik som Sveriges Förenade Studentkårer (SFS) redovisar inför varje termin över bostadssituationen för landets studenter. Uppgifter från årets undersökning visar att det redan tidigare allvarliga läget nu ytterligare förvärrats. SFS uppskattar att det finns behov av omkring 60 000 nya studentbostäder. Köerna till en studentbostad har vuxit ytterligare på de flesta högskoleorter.

Bakom denna statistik ligger givetvis en verklighet där många studenter har en mycket svår boende- och studiesituation. Släktingar, vänner, bekanta och bekantas bekanta får utnyttjas för en tillfällig bostad. Många tvingas flytta runt mellan bostäder med kontrakt som löper på kort tid. Det förekommer också ofta att studenter tvingas tacka nej till sina utbildningsplatser eftersom de inte kan få tag på en bostad. För dem som ändå väljer att studera påverkar den osäkra bostadssituationen studierna mycket negativt. Bristen på studentbostäder ökar också den sociala snedrekryteringen till den högre utbildningen.

Det är mot denna bakgrund nödvändigt att regeringen på olika sätt aktivt söker medverka till en förbättrad bostadssituation för landets studenter. I kdmotionen 2004/05:Bo304 finns förslag om en rad sådana åtgärder som skulle kunna förbättra bostadssituationen för studenter. Det gäller förslag om

- skattebefrielse för uthyrning till studenter i privatvilla eller lägenhet
- att kommunerna skall ta sitt ansvar för att tillhandahålla billig mark för studentbostäder
- att möjliggöra uppförande av mobila studentbostäder
- att tillgången till bostäder bör vara ett konkurrensmedel om högskoleplatser
- att sänka momsens på nyproduktion
- att avskaffa den statliga fastighetsskatten
- att förbättra konkurrensbevakningen av byggsektorn.

Bostadsutskottet har endast behandlat två av dessa förslag i avsnittet om åtgärder för fler studentbostäder. Övriga förslag behandlas av andra utskott eller av bostadsutskottet i annat sammanhang. Jag ställer mig givetvis bakom alla förslagen men yrkar i denna reservation endast bifall till förslagen om kommunernas ansvar att tillhandahålla billig mark (yrkande 2) och om att åtgärder bör vidtas för att underlätta användandet av mobila studentbostäder (yrkande 3).

Vad jag ovan anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening. Även övriga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt blir med det förordade tillkännagivandet tillgodosedda i betydande utsträckning. I övrigt avstyrks dessa förslag.

39. Åtgärder för fler studentbostäder m.m., punkt 24 (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkänner för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ub276 yrkandena 17 och 18 samt 2004/05:Bo209 och avslår motionerna 2004/05:Ub259 yrkandena 3–5, 2004/05:N409 yrkande 24, 2004/05:Bo253, 2004/05:Bo274, 2004/05:Bo304 yrkandena 2 och 3 samt 2004/05:Bo310 yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

Bostadssituationen för landets studenter är alarmerande. Vid starten av höstterminen 2004 fattades drygt 60 000 studentbostäder. Studenter i Göteborg, Lund, Stockholm, Uppsala och på andra universitets- och högskoleorter har svårare än någonsin att få en studentbostad. Även om ett permanent

investeringsbidrag för byggande av studentbostäder kan bidra till att på sikt förbättra bostadssituationen för studerande vid universitet och högskolor behövs samtidigt ett brett engagemang från alla berörda parter. Kommunerna har givetvis ett stort ansvar för den lokala bostadsmarknaden. Ett särskilt ansvar åvilar kommuner med universitet eller högskolor. Det bör samtidigt framhållas att statliga insatser kan behövas i flera frågor som kräver samordning och metodutveckling.

Jag ställer mig bakom förslagen i c-motionen 2004/05:Ub276 om att överläggningar måste komma till stånd om studenternas bostadssituation. Regeringen har ansvar för att tillsammans med samtliga berörda parter forma en strategi för hur studentbostadstillgången skall säkras. Användningen av de resurser som avsatts för att stimulera nybyggnation av studentbostäder bör avgöras genom dessa diskussioner. Studenters situation på dagens bostadsmarknad bör analyseras och belysas mot bakgrund av denna grups särskilda behov. Regeringen bör få i uppdrag att förhandla om den studentsociala situationen såväl med de kommuner som tilldelas nya högskoleplatser som med övriga högskolekommuner. Det bör särskilt framhållas att kommuner som tilldelas nya högskoleplatser också har ett bostadsförsörjningsansvar för de nya studenterna.

Även övriga berörda parter, som högskolorna, studentbostadsbolagen och studentkårerna, bör bjudas in till dessa överläggningar. Syftet med överläggningarna bör vara att överenskommelser skall träffas som innebär att varje part bidrar med åtgärder som kan lindra bostadsbristen för studenterna. Staten kan bidra till överenskommelserna bl.a. genom att erbjuda användningen av statligt ägd mark för studentbostäder.

Det finns vidare skäl att se över vad som kan göras för att boendekostnaderna i nyproducerade studentbostäder skall kunna hållas nere. En översyn av byggreglerna bör genomföras med den inriktning som förelås i motion 2004/05:Bo209 (c). Byggreglerna bör således ses över så att det blir möjligt att bygga bostäder med en något lägre standard för studenter. Vidare finns det skäl att pröva de övriga förslag som läggs fram i denna och flera andra motioner om enklare planförfarande, omvandling av lokaler till studentbostäder, tillfälliga bygglov, billigare byggmetoder, tillfälliga mobila studentbostäder, tillhandahållande av billig kommunal mark, sänkt moms på nyproduktion, lägre fastighetsskatt och förbättrad konkurrensbevakning av byggsektorn. Dessa förslag gäller till stor del bostadspolitiska åtgärder med en generell inriktning men kan få stor betydelse när det gäller möjligheterna att få fram fler och billigare studentbostäder.

Vad jag ovan anfört om åtgärder för fler studentbostäder bör riksdagen med bifall till motionerna 2004/05:Bo209 (c) och 2004/05:Ub276 (c) yrkandena 17 och 18 tillkänna för regeringen som sin mening. Det innebär att även övriga motionsförslag som behandlats i detta avsnitt till stor del blir tillgodosedda.

40. Äldres boende, punkt 25 – motiveringen (m, fp)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Lars Tysklind (fp), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Ställningstagande

En allt större andel äldre i befolkningen kommer att ställa nya krav på bostadsmarknaden. Det behöver vidtas anpassningsåtgärder i bostadsbeståndet, och det behöver byggas nya bostäder särskilt anpassade för äldre boende. Våra utgångspunkter är att dessa behov bör tillgodoses på en bostadsmarknad i balans. Även dessa bostadskonsumenterns behov behöver påverka vad som byggs. Vi hänvisar till våra bostadspolitiska motioner som beskriver hur vi ser på behovet av nyproduktion utifrån konsumenternas behov och önskemål. Den aktuella kd-motionen har i flera avseenden en inriktning som är förenlig med vår syn på bostadspolitik men innehåller även vissa förslag om statliga åtgärder som vi inte kan ställa oss bakom.

Med denna motivering avstyrks motion 2004/05:Bo298 (kd).

41. Äldres boende, punkt 25 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo298 yrkandena 1–4.

Ställningstagande

Att bygga ett samhälle där alla människor kan åldras i trygghet och värdighet är ett av välfärdspolitikens mest angelägna mål. När den demografiska utvecklingen med allt fler äldre diskuteras får man lätt intrycket av ett tilltagande samhällsproblem trots att det i grunden handlar om en ytterst positiv utveckling med en ökande medellivslängd. Däremot utgör den allt större andelen äldre i vårt samhälle en mycket stor utmaning, inte minst för bostadssektorn. Krav kommer att ställas på att möta de äldres behov och önskemål om ändamålsenliga bostäder som möjliggör kvarboende vid hög ålder eller som är goda alternativ att flytta till. Efterfrågan på särskilda seniorbostäder kommer sannolikt att öka i framtiden, liksom nödvändigheten att anpassa befintliga bostadsfastigheter. Hela bostadssektorn står inför en svår balansgång mellan att bygga nytt och att anpassa; att stimulera kvarboende eller att underlätta flyttning.

Kristdemokraterna lägger i motion 2004/05:Bo298 (kd) fram förslag som kan utgöra ett avstamp för en anpassning av bostadspolitiken till denna utmaning. Bostadspolitikens uppgift måste i detta sammanhang vara att värna om att våra äldre kan få en god och värdig ålderdom genom att skapa de bästa möjligheterna för valfrihet och trygghet i boendet. Det handlar här om generella bostadspolitiska åtgärder som att skapa långsiktigt förutsägbara villkor för byggande och ägande av bostäder i alla olika storlekar och upplåtelseformer. Det handlar också om vissa riktade insatser för att lösa de särskilda krav som måste ställas på ett boende anpassat för en äldre befolkning.

Ett av förslagen i kd-motionen innebär att kunskapsuppbyggnaden i de aktuella frågorna bör påskyndas genom att ett forum för äldres boende inrättas. Forumet skall bidra till att äldres boendesituation ges en större uppmärksamhet och leda till förslag på konkreta åtgärder som förbättrar beredskapen inför ökningen av antalet äldre som kräver ändamålsenliga bostäder. Ett viktigt uppdrag bör vara att samla alla aktörer till erfarenhetsutbyte och gemensamma utvecklingsinsatser.

Vidare föreslås att förutsättningarna för byggande av ändamålsenliga seniorbostäder snarast ses över. För att snabbt få fram förslag bör den arbetsgrupp inom Regeringskansliet som arbetar med frågor om bostadsfinansiering ges i uppdrag att komma med förslag som möjliggör finansieringen av dessa bostäder och även se över förutsättningarna för att finansiera olika anpassningsåtgärder i bostadsbeståndet. Grunden för finansieringen av olika ombyggnads- och anpassningsåtgärder bör givetvis bygga på fastighetsägarens ansvar, men staten behöver se till att rimliga förutsättningar finns för detta ansvarstagande.

Det finns också anledning att framhålla det särskilda ansvar som kommunerna har för bostadsförsörjningen för den äldre befolkningen och att ändamålsenliga bostäder finns att tillgå. Kommunerna har med sitt planmonopol och flera andra instrument möjlighet att bidra till att valet mellan att bo kvar och flytta blir så fritt som möjligt.

Kristdemokraterna vill betona vikten av att blandade bostadsområden skapas för alla generationer och hushållstyper med både småhus och flerbostadshus liksom att arbetsplatser samlokaliseras med bostäder. Målet måste vara att stärka sammanhållningen och ansvarstagandet över generationsgränser genom att underlätta för vardagliga möten. Vi anser att regeringen, t.ex. genom en nationell handlingsplan, bör vara pådrivande för att kommunerna skall uppfylla sitt bostadsförsörjningsansvar gentemot den äldre befolkningen. I kd-motionen framhålls särskilt ett antal områden där det kommunala ansvaret har betydelse för att skapa ett bra boende för en åldrande befolkning.

Vad jag ovan anfört med bifall till motion 2004/05:Bo298 (kd) bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

42. Äldres boende, punkt 25 (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo298 yrkande 1 och avslår motion 2004/05:Bo298 yrkandena 2–4.

Ställningstagande

Den ökande andelen äldre i befolkningen ställer stora krav på politikens alla områden. För bostadspolitikens del handlar det om att ge förutsättningar för att efterfrågan på bostäder anpassade efter de äldres behov skall kunna tillgodoses. I motion 2004/05:Bo298 (kd) beskrivs ingående vilka utmaningar vi kommer att ställas inför och även möjliga lösningar. Jag anser att det finns all anledning att genomföra en bred översyn av vilka åtgärder som stat och kommun behöver bidra med för att framtidens bostadsutbud skall kunna svara mot de äldres behov.

Förslaget om en bred översyn innebär ett delvis bifall till motion 2004/05:Bo298 (kd) yrkande 1. Övriga yrkanden i denna motion avstyrks.

43. Bostadsbidragens utformning, punkt 26 – motiveringen (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Ställningstagande

Det budgetförslag som vi från Moderata samlingspartiet lagt fram innebär att bostadsbidragen avvecklas redan fr.o.m. 2005 samtidigt som barnbidragen förstärks för ensamstående med barn och för studerande föräldrar. Frågan om utformningen av bostadsbidragen saknar därmed aktualitet. Samtliga motionsförslag avstyrks sålunda.

44. Bostadsbidragens utformning, punkt 26 (fp)

av Nina Lundström (fp) och Lars Tysklind (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo310 yrkande 25 och avslår motionerna 2004/05:Bo231 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Bo235 yrkande 19, 2004/05:Bo290 och 2004/05:Bo295 yrkande 1.

Ställningstagande

När bostadsbidraget en gång infördes var det ett ”produktionspolitiskt” stöd. På grund av den djupa lågkonjunkturen på 1930-talet ville staten stimulera byggsektorn. Avsikten var att bidraget skulle leda till ökad bostadskonsumtion där större och mer välrustade bostäder i sin tur skulle leda till minskad trångboddhet och högre boendestandard. Orsakerna till flerbarnsfamiljernas trångboddhet var enligt den politiska analysen ekonomiska. Under efterkrigstiden blev bidragets legitimitet i stället en grund för ett fördelningspolitiskt eller familjepolitiskt mål. Ekonomiskt svaga hushåll skulle stärkas för att dessa hushåll skulle kunna efterfråga bostäder. Bostadsbidraget kopplades till hushållens storlek och till inkomst. Längre fram kom bostadsbidraget även att omfatta hushåll utan barn. I dag är det främst ensamstående med barn som erhåller bostadsbidrag.

Det kan enligt vår mening riktas flera invändningar mot bostadsbidragen. Det gäller bl.a. att de i mångt och mycket fungerar som ett förtäckt offentligt stöd till bygg- och bostadsbranschen. Bidragen leder till att bostadsproducenter och byggherrar inte får tillräckliga incitament att hålla nere kostnaderna och effektivisera sin verksamhet. Den allvarligaste invändningen mot dagens bostadsbidrag gäller dock de marginaleffekter som bidragen tillsammans med bl.a. skatterna och underhållsbidragen ger upphov till. För den barnfamilj som ökar sin inkomst går i många fall större delen av ökningen bort i form av ökad skatt och minskade bostadsbidrag. Det är naturligtvis inte rimligt att den som t.ex. går från studier eller arbetslöshet till arbete eller ökar sin arbetstid inte skall ha något ekonomiskt utbyte av detta. Ett sådant system ger inga incitament för den enskilda att gå ut i förvärsarbete eller att starta egen verksamhet. Åtgärder måste därför vidtas för att minska marginaleffekterna av bostadsbidragen.

Vad vi nu med anslutning till Folkpartiets partimotion 2004/05:Bo310 yrkande 25 anfört om utformningen av bostadsbidragen bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

45. Bostadsbidragens utformning, punkt 26 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo295 yrkande 1 och avslår motionerna 2004/05:Bo231 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Bo235 yrkande 19, 2004/05:Bo290 och 2004/05:Bo310 yrkande 25.

Ställningstagande

Med den utformning bostadsbidragsreglerna har utgör de bara ytterligare ett steg i riktning mot ett system som kan beskrivas som familjefientligt. Den reformering av bostadsbidragen som den socialdemokratiska regeringen genomfört har i första hand lett till kraftiga försämringar för ett stort antal barnfamiljer. Inte minst är detta en följd av de individuella inkomstgränser som införts. Trots att bostadsbidragen är det fördelningspolitiskt sett mest effektiva sättet att tillförsäkra också lågavlönade, barnfamiljer och studenter en rimlig bostadsstandard har bidragen alltså skurits ned. Kristdemokraterna har mot den bakgrunden lagt fram förslag om att redan fr.o.m. 2005 reformera bostadsbidragen så att bl.a. halvårsvisa avstämningar införs, den samlade familjeinkomsten läggs till grund för bostadsbidraget, det särskilda bidraget höjs med 100 kr per barn och inkomst understigande 20 000 kr för hemmaboende barn under 20 år inte ingår i bidragsunderlaget.

Genom dessa åtgärder rättas de största orättvisorna i dagens bostadsbidragssystem till. På sikt är detta dock inte tillräckligt. Bostadsbidragen måste därför ses över i sin helhet. Det innebär att effekterna av dagens regler måste utvärderas i syfte att skapa ett regelverk som är fördelningspolitiskt bättre och därmed också rättvisare. Målet bör sålunda vara att arbeta fram ett bostadsbidragssystem som behandlar alla hushåll på ett likvärdigt sätt och som inte diskriminerar barnfamiljer.

Vad jag nu med anslutning till motion 2004/05:Bo295 (kd) yrkande 1 anfört om utformningen av bostadsbidragen bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsförslag avstyrks.

46. Bostadsbidragens utformning, punkt 26 (v)

av Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo231 yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna 2004/05:Bo235 yrkande 19, 2004/05:Bo290, 2004/05:Bo295 yrkande 1 och 2004/05:Bo310 yrkande 25.

Ställningstagande

Bostadsbidragen skall vara ett bostadspolitiskt instrument med uppgift att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att efterfråga goda och tillräckligt rymliga bostäder. Det innebär att bidraget skall ge ett skydd när hyran är för hög i förhållande till inkomsten och därmed ge hushållen en möjlighet att efterfråga bostad efter behov och inte enbart efter betalningsförmåga. I väsentliga avseenden svarar inte bostadsbidragen mot detta mål. Boverkets och Statistiska centralbyråns rapport Bostadsbidrag under 90-talet visar att under 1990-talet har de fattiga barnfamiljernas ekonomiska villkor försämrats och otryggheten har ökat. De fattiga hushållen har under perioden inte ökat i antal, men de har blivit fattigare. Små förändringar i bostadsbidragets storlek kan få stora konsekvenser för en fattig familjs ekonomi, och återbetalningskrav kan ge svåra följder. Rapporten beskriver också att bostadsbidraget numera har en prägel av ensamförälderstöd i framför allt hyresrätt, och att familjer med två inkomstagare och flera barn alltmer sällan får bostadsbidrag. Detta trots att försörjningsbördan ökar med fler barn.

Mot den nu i korthet beskrivna bakgrunden måste målet för bostadsbidragen, att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att efterfråga goda och tillräckligt rymliga bostäder, preciseras. Samtidigt måste bostadsbidragen ges en starkare roll i bostadspolitiken. Det innebär att bidragen på ett tydligare sätt måste knytas till de bostadspolitiska målen.

I betänkandet Ur fattigdomsfällan (SOU:2001:24) finns ett förslag om att göra om bostadsbidragen till ett generellt familjestöd. Vi anser att detta är helt fel väg att gå. I stället bör stödet reformeras dels utifrån den ekonomiska aspekten, dels utifrån boendeaspekten och stämmas av mot ett nytt mer preciserat mål för bostadsbidragen. De regeländringar som måste till för att på detta sätt reformera bostadsbidragen redovisas i det följande.

En godtrosparagraf bör införas i regelsystemet. Genom en sådan bestämmelse ökar tilltron till systemet genom att det gynnar dem som har stora svårigheter att beräkna sina framtida inkomster. En ytterligare följd är att marginaleffekterna minskar. Enligt vår mening bör det införas en godtrosparagraf av dansk modell som innebär att den som handlat i god tro och som hela tiden lämnat korrekta uppgifter om ändrade inkomstförhållanden, skall kunna få bostadsbidraget baserat på en avstämd inkomst inom ett förlåtandeintervall om högst 20 000 kr.

En grupp som kan drabbas av återbetalningskrav som de normalt sett inte kunnat förutse är de hushåll som under inkomståret får någon form av tillfällig engångsinkomst. Det kan t.ex. vara fråga om retroaktiv ersättning av försäkringsförmån eller avgångsvederlag som betalas ut i slutet av året, men som avser ersättning för förlorad arbetsinkomst under påföljande år. Det är enligt vår mening inte rimligt att dessa hushåll får sitt bostadsbidrag påverkat. Reglerna bör därför ändras.

Frågan om hur kapital och kapitalinkomster skall beaktas vid beräkningen av bostadsbidraget bör utredas ytterligare.

För att förmögenhetsuppgifterna skall kunna kontrolleras bör Riksförsäkringsverket, i enlighet med det förslag som verket nyligen lagt fram, kunna inhämta sådana uppgifter från Riksskatteverket. Som vi tidigare framhållit stärker denna åtgärd tilltron till bostadsbidragssystemet som sådant samtidigt som det minskar risken för fusk.

Värdet av ett livslångt lärande sätts i dag inte i fråga av någon. En fortlöpande kompetensutveckling är till gagn för såväl den enskilde som för samhället. Möjligheterna till kompetensutveckling måste därför tryggas på olika sätt. En sådan väg är att ta bort den åldersgräns som i dag finns när det gäller rätten till bostadsbidrag för hushåll utan barn. Det är en åtgärd som dessutom kan bidra till att lösa bostadsfrågan för många hemlösa. Hemlöshetskommittén har i sitt slutbetänkande bl.a. visat på att flertalet hemlösa är ensamstående utan barn och äldre än 28 år. Att öppna möjligheten för denna grupp att få bostadsbidrag kan vara en viktig del i försöken att dels finna, dels kunna behålla en bostad.

De ytgränser som satts upp för bostadsbidragen kan i en del fall få oönskade konsekvenser. Det händer sålunda att hushåll för att få bidrag tvingas att flytta till en mindre bostad med samma eller t.o.m. högre boendekostnad. Effekterna av dagens ytnormer måste därför ses över.

De hyres- och inkomstgränser som styr bostadsbidragen har legat fast sedan 1996. I praktiken innebär det att bidragens värde har urholkats som en följd av prisutvecklingen. En översyn av bidragen måste därför göras i syfte att anpassa dem till såväl inkomst- som boendekostnadsutvecklingen. Det kan t.ex. ske genom att beloppen indexeras.

Vad vi nu med anslutning till motion 2004/05:Bo231 (v) anfört om bostadsbidragens utformning bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

47. Bostadsbidragens utformning, punkt 26 (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo235 yrkande 19 och avslår motionerna 2004/05:Bo231 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Bo290, 2004/05:Bo295 yrkande 1 och 2004/05:Bo310 yrkande 25.

Ställningstagande

Genom att bostadsbidragen är relaterade till hushållets inkomst genererar de ogynnsamma marginaleffekter. En höjd inkomst gör att bidraget trappas ned. För den som uppstår bostadsbidrag innebär detta att en stor del av en

löneökning kommer att ätas upp av skatter och sänkta bidrag. Detta är en typisk fattigdomsfälla – dvs. en situation där man inte på egen hand kan arbeta sig ur sin fattigdom eftersom en löneökning äts upp av skatteökningar och bidragsminskningar – som samhället måste motverka. Oavsett vad den gör som befinner sig i denna situation stannar han eller hon kvar i samma löneläge.

Bostadsbidraget är utformat på så sätt att ett preliminärt bostadsbidrag betalas ut först. I efterhand görs därefter en slutlig justering, och om det visar sig att bidragstagaren har tjänat för mycket tvingas personen i fråga betala tillbaka delar av, eller hela bidraget. Detta bidrar ytterligare till att minska incitamenten för att arbeta. En person som riskerar att få sitt bostadsbidrag sänkt retroaktivt drar sig för att arbeta extra.

Det bästa sättet att motverka bostadsbidragens marginaleffekter är att minska behovet av bidrag. Det kan ske genom inkomstskatterna, i enlighet med de förslag vi från Centerpartiet lagt fram, sänks för framför allt dem med låga och normala inkomster. De inkomstökningar detta ger för dessa grupper gör det möjligt att minska bidragen. Även de förändringar i familjepolitiken som vi fört fram ger ett utrymme för att minska bostadsbidragen och därmed också motverka marginaleffekterna av dem.

Vad jag nu med anslutning till Centerpartiets partimotion 2004/05:Bo235 yrkande 19 anfört om bostadsbidragens marginaleffekter bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

48. Bostadsbidrag vid delad vårdnad, punkt 27 – motiveringen (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Ställningstagande

Det budgetförslag som vi från Moderata samlingspartiet lagt fram innebär att bostadsbidragen avvecklas redan fr.o.m. 2005 samtidigt som barnbidragen förstärks för ensamstående med barn och för studerande föräldrar. Frågan om att ändra i reglerna för bostadsbidragen saknar därmed aktualitet. Motionen avstyrks sålunda.

49. Bostadsbidragsregler för att underlätta köp och ägande av bostaden, punkt 28 – motiveringen (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Ställningstagande

Det budgetförslag som vi från Moderata samlingspartiet lagt fram innebär att bostadsbidragen avvecklas redan fr.o.m. 2005 samtidigt som barnbidragen förstärks för ensamstående med barn och för studerande föräldrar. Frågan om att ändra i reglerna för bostadsbidragen saknar därmed aktualitet. Motionen avstyrks sålunda.

50. Bostadsbidragsregler för att underlätta köp och ägande av bostaden, punkt 28 (kd)

av Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo249 yrkande 7.

Ställningstagande

Den svenska debatten om neutralitet mellan upplåtelseformer inom bostadssektorn har de senaste åren nästan uteslutande handlat om de regelsystem som rör skatter och finansiering. Ur ett låginkomstperspektiv kan det vara minst lika viktigt att regelsystemen för olika former av ekonomiskt stöd är neutrala. Ett hushåll som förutser att det kan komma att behöva stöd skall inte behöva avstå från en viss upplåtelseform bara därför att möjligheterna att få stöd är mindre i denna upplåtelseform. Eftersom reglerna för t.ex. bostadsbidrag och socialbidrag är mer förmånliga för hyresgäster än för husägare, är det även ur ett neutralitetsperspektiv motiverat med förändringar i bidragssystemen – detta för att underlätta för hushåll med låga inkomster att dels spara ihop till en insats, dels kunna bo med ägande- eller bostadsrätt.

Det är framför allt två förhållanden som hindrar många hushåll från att ta steget över till ett långsiktigt billigare boende i äganderätt eller bostadsrätt. Den som sparar till ett boende i någon av dessa upplåtelseformer kan få sitt bostadsbidrag minskat på grund av förmögenhetsreglerna. Regler bör därför införas om att bosparande inte skall ingå i beräkningsunderlaget för bl.a. bostadsbidragen. Ett ytterligare hinder är att den som äger sin bostad inte får räkna hela boendeutgiften som boendekostnad vid beräkningen av bostadsbidraget. Förutom amorteringar undantas även delar av räntebetal-

ningen. Från den faktiska räntebetalningen dras sålunda inte mindre än 3 % av det lånade beloppet. Med dagens ränteläge kan detta innebära att räntekostnaden inte alls ingår i den boendekostnad som beaktas. En omprövning av bidragsreglerna bör därför göras, med utgångspunkten att hela räntekostnaden och eventuellt ytterligare delar av boendeutgiften i det ägda huset skall räknas som bidragsgrundande boendekostnad, åtminstone under ett antal år efter bostadsköpet.

Vad jag nu med anslutning till Kristdemokraternas partimotion 2004/05:Bo249 (kd) yrkande 7 anfört om bostadsbidragsregler för att underlätta köp och ägande av bostaden bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

51. Inkomstgränserna för bostadsbidrag till studerande, punkt 29 – motiveringen (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Ställningstagande

Det budgetförslag som vi från Moderata samlingspartiet lagt fram innebär att bostadsbidragen avvecklas redan fr.o.m. 2005 samtidigt som barnbidragen förstärks för ensamstående med barn och för studerande föräldrar. Frågan om att ändra i reglerna för bostadsbidragen saknar därmed aktualitet. Motionen avstyrks sålunda.

52. Fördelningen av länsstyrelseanslaget på län, punkt 31 (m, c)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Rigmor Stenmark (c), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Bo242.

Ställningstagande

Vi har tidigare vid ett flertal tillfällen aktualiserat frågan om medelsfördelning till länsstyrelserna och de problem som finns med dagens fördelningsmetod. I den utredning som regeringen låtit Statskontoret göra och som lades fram redan 1996 framkom tydligt de problem som finns med hur länsstyrelseanslaget fördelas på de olika länen.

Den nya modell som Statskontoret vid detta tillfälle tog fram tillämpas dessvärre inte helt, utan förvaltningsmedlen fördelas fortfarande till länsstyrelserna efter oklara principer. Det ter sig enligt vår mening egendomligt

att regeringen låter så oklara principer gälla när det handlar om en egen regional myndighet, när bidragsgivningen till kommunerna mer tydligt beaktar fastställda kriterier, och då inte minst befolkningsstorleken.

Ett tydligt exempel på bristerna i den nuvarande fördelningsmodellen är Uppsala län där ett växande befolkningstal och sedan 2003 tillkomsten av ytterligare en kommun inte återspeglas i länets andel av det totala anslaget. Det ter sig minst sagt gåtfullt att övervägandena i Regeringskansliet inte tycks beakta att Uppsala län sett till folkmängden inte bara är nummer 6 av de 21 länen, utan dessutom det län med den för närvarande snabbaste befolkningstillväxten.

Mot den nu beskrivna bakgrunden är det enligt vår mening ett oavvisligt krav att det vid fördelningen av länsstyrelseanslaget tas större hänsyn till det absoluta befolkningstalet i länen. För att få en bred acceptans och undvika godtycke i fördelningen av medel är det mycket viktigt att metoden för fördelningen är öppen och transparent. Det skall vara möjligt också för en utomstående att kunna härleda och beräkna medelstilldelningen. Den nya översyn av metoden som nu uppenbarligen är att vänta måste därför ha detta som en utgångspunkt för sitt arbete, och snarast lägga fram förslag till en fördelningsmodell som svarar mot dessa krav.

Vad vi nu med anslutning till motion 2004/05:Bo242 (m, fp, kd, c) anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Särskilda yttranden

1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2005, punkt 1 (m)

Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m) anför:

Inledning

En riksdagsmajoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister fattade den 24 november beslut om ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende 2005. Samtidigt fastställdes ett utgiftstak för staten.

Moderaterna har i partimotionen 2004/05:Fi231 En politik för arbete och i kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till att bryta bidragsberoende och utanförskapskap, ge fler medborgare makt över den egna vardagen samt trygga goda statsfinanser och en långsiktig finansiering av välfärden. Vi vill satsa på offentliga kärnverksamheter som sjukvård, rättstrygghet och skola i stället för på bidragssystemen.

Vi föreslår en växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst för låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

När riksdagens majoritet genom rambeslutet valt en annan inriktning av politiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområdet 18. I det följande redovisar vi emellertid vilken fördelning på anslagen inom utgiftsområde 18 som vi förordade i vår anslagsmotion 2004/05:Bo288.

21:1 Bostadsbidrag

Bostadsbidragen har utvecklats från ett bostadspolitiskt instrument till en social förmån inom familjepolitiken. Därför bör bostadsbidragen snarare ingå bland övriga förmåner som utgör den ekonomiska tryggheten för föräldrar och barn. Vi vill införa ett extra barnbidrag per barn och månad för ensamstående och för studerade föräldrar med barn. Detta ersätter bostadsbidraget.

31:1 Boverket

Med ökad avreglering och mer inslag av efterfrågestyrd bostadsmarknad kan anslaget reduceras från år 2005. En översyn av Boverkets verksamhet bör göras inför kommande budgetår. Vi anser att det i fortsättningen bör vara möjligt att göra betydande besparingar på Boverkets anslag.

31:2 Räntebidrag m.m.

Räntebidrag och andra subventioner har bidragit till att driva upp boendekostnaderna för vårt boende. Systemet med eviga räntebidrag bör avvecklas, samtidigt som fastighetsskatten successivt avvecklas. Utgångspunkten för bostadspolitiken bör vara att normalisera och avreglera bostadsmarknaden så att stöd och kompensationer inte behövs. Då kan samtliga subventioner och andra särlösningar, som ställer till fler problem än de löser, avskaffas. Det gäller även för räntebidragen. Samtidigt som dessa avskaffas genomförs emellertid en kompensation i form av sänkt fastighetsskatt för flerfamiljshus.

Bemyndiganden för statliga kreditgarantier

Kreditgarantier utgör ett stort ekonomiskt risktagande för staten och skattebetalarna, som på sikt riskerar att undergräva statens ekonomi. Vi anser att kreditmarknaden bör svara för finansieringen av bostäder utan statliga ingrepp och att det dessutom finns skäl att minimera statens risktagande. Av detta skäl säger vi nej till regeringens begäran om bemyndiganden för kreditgarantier med olika inriktningar. Det gäller kreditgarantier för obeståndshantering, för lån till kommunala bostadsföretag och för lån till kooperativa hyresgästföreningar. I det sistnämnda fallet tillkommer dessutom som avslagsargument att staten inte ensidigt bör gynna en särskild upplåtelseform.

31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

Vi har i flera år uttryckt uppfattningen att Fonden för fukt- och mögelskador bör avvecklas. Fonden tillkom i syfte att avhjälpa skador orsakade av s.k. fuskbyggen från år 1974 och senare. Mot bakgrund av att fukt- och mögelskador av det slag som fonden omfattar oftast har hunnit visa sig inom en tioårsperiod menar vi att det är dags att avveckla fonden.

31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Radonbidraget har mist sin betydelse när det gäller att påverka fastighetsägarna att vidta åtgärder mot radonproblemen. Nya forskningsrön visar dessutom att en del av de saneringsåtgärder som vidtagits ökar radonhalten i stället för att minska den. Vad som nu erfordras är därför inte nya bidrag utan forskning och information som leder till att rätt åtgärder vidtas i tillräcklig omfattning. Anslaget för åtgärder mot radon i bostäder bör därför i

fortsättningen uteslutande användas för att stödja informationsverksamheten på detta område. Vi föreslår ett anslag för detta ändamål på 1 miljon kronor för år 2005.

31:10 Byggkostnadsforum

Vi anser att det krävs helt andra åtgärder på det bostadspolitiska området för att stimulera byggandet än det statliga organ som inrättats för att dela ut pengar till vissa utvalda projekt. För att lösa problemen på bostadsmarknaden krävs i stället åtgärder som bidrar till att bostäder kan byggas och underhållas på marknadsmässiga villkor. Det handlar bl.a. om sänkta skatter och ett reformerat hyressättningsystem. Anslaget för Byggkostnadsforum kan tas bort i sin helhet.

31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder

Dessa investeringsbidrag är till sin utformning kortsiktiga, kostnadsdrivande och konkurrenshämmande. Vi vill ändra förutsättningarna för byggande bland annat genom sänkt skattetryck, ett friare hyressättningsystem och förenklade regler så att nyproduktion av hyresrätter möjliggörs utan skattemedel. Anslaget bör tas bort sedan de redan beviljade projekten fått bidrag.

31:12 Statens bostadsnämnd

Det kan inte helt uteslutas att staten skall ta ansvar för problem som uppstått på grund av svårligen förutsedda förändringar i befolkningsunderlaget och tidigare bedrivna subventionspolitik. Riktlinjerna för statens och kommunernas ansvar skall i sådana fall vara mycket klara och väl avgränsade. Detta grundläggande krav är emellertid inte på långt när uppfyllt när det gäller den verksamhet som Statens bostadsnämnd bedriver. Regelsystemet ger utrymme för stort godtycke från myndighetens och regeringens sida. Statens bostadsnämnd bör därför snarast avvecklas. Anslaget för år 2005 kan halveras för att sedan helt avvecklas.

I de fall det kan krävas statlig myndighetsutövning för att stödja kommuner med ekonomiskt utsatt läge bör detta lösas inom ramen för Finansdepartementets verksamhet. En tillfällig delegation skall kunna pröva behovet av att ge statligt stöd för att trygga den kommunala kärnverksamheten. Utgångspunkten för stödet bör vara att kommuner inte skall ägna sig åt näringsverksamhet. Det bör därför vara en förutsättning för det statliga stödet att kommunerna avyttrar sina bostadsföretag. Alla former av stöd skall redovisas öppet så att det tydligt framgår hur hyressättningen påverkas.

31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag

Statligt stöd till kommuner som har dragit på sig ekonomiska problem på grund av sin hantering av det kommunägda bostadsbeståndet får inte utformas så att det snedvrider konkurrensen på bostads- och lokalmarknaderna.

Utgångspunkten måste vara att stödet går till kommuner som uttömt sina resurser genom att ta ansvar för bostadsbolaget, men ändå har kvarvarande problem. Omstruktureringar av kommunala bostadsbolag skall ske på marknadsmässiga grunder. Olika intressenter skall kunna förvärva delar av eller hela kommunala bostadsföretag i kris. Finansieringen av stödet enligt dessa riktlinjer bör flyttas till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

31:14 Bidrag till installation av hissar

Även om det är lovvärt att stimulera till hissinstallationer för att öka tillgängligheten anser vi att omfattningen på den insats som nu genomförs närmast framstår som oseriös. Vi anser att regeringen bör återkomma med en vettig och genomarbetad lösning i frågan.

31:15 Ungdomsbostadssamordnare

För många ungdomar och studerande är det svårt och dyrt att skaffa sig en egen bostad. I tillväxt- och utbildningsområden kan det vara ett helt omöjligt företag. Med en bättre näringslivspolitik och högre tillväxt hade fler ungdomar haft en bättre ställning på arbetsmarknaden, och därmed mindre problem med att få teckna hyreskontrakt eller köpa bostadsrätter. Behovet av bostäder är akut för unga och studerande. Vi anser därför att det krävs mer konkreta åtgärder för att ordna bostäder åt unga än att tillsätta en ungdomsbostadssamordnare.

32:1 Länsstyrelserna m.m.

Moderata samlingspartiet har lagt fram en rad förslag som vid ett genomförande kommer att minska länsstyrelsernas administrativa uppgifter. Det handlar bl.a. om minskade uppgifter vad gäller bidragshantering och avreglering inom ett flertal områden. Vi anser mot denna bakgrund att det är möjligt att redan nästa år minska anslaget till länsstyrelserna med 50 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. För att göra det möjligt att mäta effektiviteten på länsstyrelserna och underlätta jämförelser mellan de olika verksamheterna anser vi att ett system med nyckeltal bör utvecklas.

2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2005, punkt 1 (fp)

Nina Lundström (fp) och Lars Tysklind (fp) anför:

Inledning

Folkpartiet liberalernas budgetförslag för år 2005 syftar till att förändra de ekonomiska förutsättningarna så att en högre stabil tillväxt uppnås och att den dryga miljon människor som står utanför arbetsmarknaden får en möjlighet att komma in och bidra med en egen arbetsinsats. För att åstadkomma detta är det nödvändigt att fler arbetar och att statsskulden minskar.

Ett viktigt verktyg för att uppnå detta är sänkta skatter på arbete och företagande. Våra utgiftsökningar avser främst bistånd, rättssäkerhet, utbildning, vård och omsorg samt förbättringar för handikappade. Vi uppnår utrymme för detta bl.a. genom åtgärder mot ohälsan och en reformerad arbetsmarknadspolitik.

Vårt förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18 har emellertid avstyrkts av finansutskottet i budgetprocessens första steg. Riksdagen beslutade den 24 november i enlighet med finansutskottets förslag.

Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet är det inte meningsfullt att delta i fördelningen på anslag inom utgiftsområde 18. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för detta utgiftsområde.

21:1 Bostadsbidrag

Enligt Folkpartiet liberalernas uppfattning behöver situationen för ensamstående föräldrar med barn och låga inkomster särskilt beaktas ur ett familjepolitiskt perspektiv. Vi är dock kritiska till bostadsbidragens marginaleffekter. Grupper med särskilt stor försörjningsbörd som barnfamiljer kan kompenseras genom ökade generella stöd. Marginaleffekterna kan därigenom minskas. På kort sikt kan statens utgifter för bostadsbidrag minskas med 35 miljoner kronor genom åtgärder mot ”fusk” med bidragen.

31:1 Boverket

Vi anser att det finns skäl att delvis förändra uppdraget för Boverket. Myndigheten har i dag flera uppgifter som nära ansluter till den verksamhet som också bedrivs vid andra statliga myndigheter. Såväl besparingar som en effektivisering kan uppnås om dessa uppgifter koncentreras till en myndighet. Vi har även föreslagit att flera bidragssystem som delvis administreras av Boverket skall avvecklas. Vidare förordar vi förenklingar i den lagstiftning och de regelsystem som delvis är grund för myndighetens verksamhet. Vi anser därför att det sammantaget är möjligt att genomföra en neddragning av anslaget för myndigheten med 29 miljoner kronor redan nästa år. Vi använder dessa resurser till en satsning på forskning.

31:2 Räntebidrag

Vi utgår från en annan prognos över byggvolymen än regeringen och anser att anslaget kan skrivas ned något. Vi anser att formerna för en avveckling av räntebidragssystemet och statens framtida roll i bostadsfinansieringen behöver utredas och lägger fram förslag med denna innebörd.

31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Vi anser att det bör ligga i varje husägares intresse att säkra sin inomhusmiljö. Det är mot denna bakgrund rimligt att minska bidragen till radonsanering och i stället öka informationsåtgärderna.

31:10 Byggkostnadsforum

Vi anser att Byggkostnadsforum bör avvecklas. Vi vill i stället flytta vissa verksamheter som avser byggkonkurrens m.m. till andra organ, som Konkurrensverket och Konsumentverket. I övrigt är Byggkostnadsforums verksamhet enligt vår bedömning en uppgift för forskningen och byggbranschen. Vi föreslår därför att ett belopp motsvarande anslaget för Byggkostnadsforum anslås till forskningsorganet Formas verksamhet.

31:11 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder

Det är inte möjligt att rätta till grundläggande brister i de statliga regler som satts upp för bostadsmarknaden genom att införa nya subventioner och bidrag. De problem som i dag finns måste lösas på andra sätt. Vi hänvisar till de förslag som Folkpartiet lagt fram om bl.a. sänkt skattetryck på bostadssektorn, friare hyressättning, regelförenklingar för planprocessen och byggandet samt åtgärder för en bättre konkurrens inom byggsektorn. Investeringsbidraget för hyresbostäder riskerar att snedvrida konkurrensen och även på andra sätt motverka sitt syfte. Bidragsformen liksom anslaget för verksamheten bör därför snarast avvecklas.

31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag

Vi motsatte oss införandet av den stödform som finansieras med detta anslag. Stödsystemet har flera inslag som vi anser vara helt felaktiga. Det gäller bl.a. möjligheten för staten att ta över bostadsfastigheter från kommunala bostadsföretag och den ytterligare styrning och reglering av den lokala bostadsmarknaden som stödsystemet kommer att medföra i de aktuella kommunerna. Vi anser att det kommunala självstyret skall vara en utgångspunkt i hanteringen av de kommunala bostadsföretagen. I stället för att staten skall träda in i kommunernas ställe bör dessa ges incitament att själva sälja fastigheter vid behov.

31:14 Bidrag till installation av hissar

Denna bidragsform utgör bara ett av många exempel på en misslyckad socialdemokratisk bidragspolitik inom bostadssektorn. Under ett halvår har bidrag kunnat utgå till vissa hissinstallationer. Detta har inneburit att projekt som hade kommit till stånd ändå fått ett oväntat kapitaltillskott. Vad bostadssektorn behöver är långsiktiga spelregler, inte ännu fler kortsiktiga och styrande bidragsformer.

31:15 Ungdomsbostadssamordnare

Vi säger nej till anslaget på 1,5 miljoner kronor för en ungdomsbostadssamordnare – liksom vi säger nej till byggsamordnaren – och föreslår att pengarna i stället används för ökat internationellt utbyte och insatser för ökad jämställdhet och mångfald.

Nytt anslag: Internationellt utbyte, jämställdhet och mångfald

Sveriges roll inom det globala samhället förutsätter delaktighet på det internationella planet, såsom Habitat m.fl. områden. Erfarenhetsutbyte ser vi vara av stort värde för reformeringen av svensk bostadspolitik. Utöver dessa områden vill Folkpartiet liberalerna att de medel som sparas genom att inte inrätta en ungdomsbostadssamordnare även skall täcka kostnader för riktade insatser avseende kvinnor inom byggbranschen. Specifika nyckeltal för jämställdhet behöver tas fram årligen, arbetets framåtskridande och eventuella hinder behöver publiceras. Kunskapsspridning och kunskapsutbyte behöver ske genom olika insatser och aktiviteter. Vi föreslår också att kommande års budgetpropositioner specifikt belyser jämställdhet inom byggbranschen.

3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2005, punkt 1 (kd)

Ragnwi Marcelind (kd) anför:

Inledning

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den regeringen och dess stödpartier föreslår.

Kristdemokraternas budgetalternativ tar sikte på att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strukturella reformer för minskad ohälsa, förbättrad lönebildning och strategiska skattesänkningar på arbete och sparande. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen skall kunna öka i en sådan utsträckning att välfärden tryggas för alla.

Marknadsekonomin behöver ordning och regler för att kunna fungera effektivt. Modern institutionell ekonomisk teori visar också att en sund och väl fungerande marknadsekonomi förutsätter institutioner som lagar, förordningar, normer och sociala konventioner. En ekonomi som vilar på väl fungerande institutioner – såsom förutsägbart rättssystem, personligt ansvarstagande, god affärsetik och hederlighet i uppträdandet människor emellan – utmärks av ordning och låg osäkerhet.

Inom ramen för marknadsekonomin vill vi förena frihet och solidaritet. Grundläggande är frihet under ansvar. Enskilda initiativ och personligt ansvarstagande skall uppmuntras. Statens uppgift är att säkra en grundläggande ekonomisk trygghet för alla. Det sker genom socialpolitiken, skattesystemet, lagar och den offentliga verksamheten. Ett exempel på detta är gemensamt och solidariskt finansierad social service som alla medborgare har rätt till, men också stor frihet för individen att välja vem som skall tillhandahålla denna service.

Riksdagsmajoriteten – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – har genom ett beslut den 24 november om ramar för de olika utgiftsområdena samt beräkningen av statens inkomster ställt sig

bakom en annan inriktning av politiken än den vi förordar. Därför redovisar vi i detta särskilda yttrande (i stället för i en reservation) den del av vår politik som rör utgiftsområde 18 och som vi skulle ha yrkat bifall till om vårt förslag till ramar hade vunnit riksdagens bifall.

21:1 Bostadsbidrag

Den familjefientlighet som kommit att känneteckna bostadsbidragen sedan reformeringen av dem 1997 måste nu tvättas bort. Med de kraftiga minskningar av bostadsbidragen som i första hand barnfamiljerna har fått vidkännas torde det bostadspolitiska målet att hushåll med barn skall kunna efterfråga en bostad där varje barn har ett eget rum vara mycket avlägset. Reglernas utformning leder snarast till att ytterligare ett steg tas mot en uttalat familjefientlig politik. Bostadsbidragen måste därför ses över i grunden i syfte att skapa ett fördelningspolitiskt bättre och rättvisare regelverk.

Bristerna i dagens bostadsbidragssystem är emellertid så allvarliga att åtgärder omedelbart måste vidtas i avvaktan på att den förordade översynen skyndsamt genomförs. Redan fr.o.m. nästa år bör därför en rad förändringar i reglerna för bostadsbidragen göras för att stärka bostadsbidragen som ett viktigt fördelnings- och familjepolitiskt instrument. De regeländringar som enligt min mening i första hand bör genomföras är följande:

Halvårsvisa avstämningar av bostadsbidragen mot inkomsten införs.

- Det särskilda bidraget höjs med 100 kr per barn.
- Den samlade familjeinkomsten läggs till grund för bostadsbidraget.
- Tillgångar som ärvts av föräldrar skall inte ingå i beräkningsunderlaget för bidraget, ej heller inkomst understigande 20 000 kr för hemmavarande barn under 20 år.

De förbättringar i bostadsbidragen jag nu föreslår bör finansieras genom de 450 miljoner kronor vi kristdemokrater tillför bostadsbidragsanslaget utöver vad regeringen föreslagit.

31:1 Boverket

Kristdemokraterna anser att det ansträngda ekonomiska läget nödvändiggör vissa besparingar inom den statliga administrationen. Vi avvisar vidare förslaget om att inrätta ett nationellt forum för hållbar utveckling inom Boverket. För Boverkets anslag innebär detta att en begränsad minskning med 18 miljoner kronor bör vara möjlig att genomföra år 2005.

31:2 Räntebidrag m.m.

Jag anser att systemet med räntebidrag till bostadsbyggandet har spelat ut sin roll. I en reservation till detta betänkande redogörs för Kristdemokraternas syn på hur systemet skall avvecklas. Detta blir möjligt bl.a. genom en avveckling av den statliga fastighetsskatten. Byggande av flerbostadshus utan subventioner bör vidare underlättas genom att en permanent skattereduktion införs i avvaktan på att det blir möjligt att sänka byggmomsen. Effekten av en sådan reduktion motsvarar en halvering av byggmomsen.

Inga nya räntebidrag bör beviljas från år 2005. Därigenom blir det möjligt att uppnå en besparing på räntebidragsanslaget på 255 miljoner kronor under året.

31:9 Lantmäteriverket

All offentlig administration måste enligt min mening ständigt ses över med avseende på hur den bedrivs och hur dess uppgifter förändras över tiden. Inte minst gäller det i situationer där det ekonomiska läget är ansträngt. Även om Lantmäteriverket under senare år genomgått betydande förändringar finns det utrymme för att ytterligare effektivisera verksamheten. Anslaget till Lantmäteriverket bör därför kunna minskas med 23 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

31:10 Byggekostnadsforum

Kristdemokraterna anser att Byggekostnadsforum bör avvecklas och att kostnaderna i samband med detta bör finansieras genom Boverkets förvaltningsanslag. Konkurrensverket bör samtidigt få ett tydligare uppdrag av regeringen att ägna byggekostnadsfrågorna större uppmärksamhet.

31:11 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder

Vi kristdemokrater har motsatt oss införandet av detta bidragssystem. Det behövs helt andra åtgärder än tillfälliga och krångliga subventioner för att komma till rätta med lönsamhetsproblemen på bostadsmarknaden. Som jag tidigare framhållit handlar det bl.a. om en avveckling av fastighetsskatten och en permanent skattereduktion vid byggande av flerbostadshus. Kristdemokraterna föreslår ytterligare ett antal åtgärder för att öka byggandet av hyresbostäder, bl.a. en friare reglering av hyressättningen vid nybyggnation och åtgärder för ökad konkurrens.

31:12 Statens bostadsnämnd och 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Omläggningen av bostadspolitiken tillsammans med den demografiska utvecklingen och samhällsekonomiska strukturförändringar har skapat en situation där läget för många kommunala och privata bostadsbolag är ohållbart. Vakanserna kommer på många orter av allt att döma att fortsätta att växa. Många av dessa bolag finns i mindre kommuner som ofta redan är ekonomiskt ansträngda. Problemet blir därför ett nationellt politiskt problem.

Staten måste ta ansvar för att befolkningsminskning i kombination med struktur- och regelförändringar medför kostnadskonsekvenser som kommunerna och bostadsföretagen inte kunnat förutse. Detta bör framför allt ske genom generella åtgärder som i så liten grad som möjligt inskränker den kommunala självstyrelsen. De insatser staten gör måste stimulera till kommunalt ledarskap. Stödet från staten måste vara förutsägbart och långsiktigt.

Kristdemokraterna har motsatt sig inrättandet av den myndighet, Statens bostadsnämnd, som har till uppgift att ge stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag liksom att stödet uteslutande riktar sig mot kommunala bostadsföretag. Vi har i stället efterlyst ett stödsystem där staten underlättar kommunernas möjligheter att bära sitt bostadspolitiska ansvar, men där det överläts åt kommunerna att själva i högre grad få avgöra *hur*, samtidigt som privata värdar inte skall missgynnas.

Regeringens stödmodell förstärker den statliga styrningen av den kommunala bostadspolitiken genom de medel som anvisas till den nya myndigheten Statens bostadsnämnd och till statliga bolag med uppgift att äga och förvalta tidigare kommunala bostadsföretag och fastigheter. Därför bör anslagen 31:12 Statens bostadsnämnd och 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag avvecklas. Kristdemokraterna föreslår att det i stället inom utgiftsområde 18 inrättas ett nytt generellt anslag, Stöd till bostadsföretag i kommuner med bostadsöverskott.

Kristdemokraterna förordar ett stödsystem som står i bättre överensstämmelse med det kommunala självstyret, som är öppet för alla fastighetsägare i vissa kommuner och som administreras av Boverket. Med det system Kristdemokraterna föreslår minskar den konkurrenssnedvridning som bl.a. Fastighetsägarna och Svenskt Näringsliv kritiserat hos regeringens stöd, som enbart är riktat mot allmännyttan. Fastighetsägarna har också anmält det av regeringen införda stödet till EU-kommissionen.

Kristdemokraterna anser att det nya stödsystemet bör finansieras med ett nytt anslag, Stöd till bostadsföretag i kommuner med bostadsöverskott. Anslaget bör tillföras motsvarande belopp – 152,5 miljoner kronor – som regeringen föreslår för anslag 31:13.

31:14 Bidrag till installation av hissar

Kristdemokraterna motsatte sig införandet av denna ytterst kortsiktiga bidragsform, som endast har bidragit till den osäkerhet som råder inom bostadssektorn om de framtida villkoren för bostadsfinansiering. Underhålls- och anpassningsåtgärder behövs förvisso i stora delar av bostadsbeståndet men helt andra åtgärder än kortsiktiga bidrag måste till för att fastighetsägarna skall kunna ta sitt ansvar på detta område. Det handlar bl.a. om en rimligare beskattning och ett hyressättningssystem som skapar incitament för fastighetsägare att investera i underhålls- och ombyggnadsåtgärder.

32:1 Länsstyrelserna

Enligt min mening finns det utrymme för en besparing på anslaget till länsstyrelsernas verksamhet på 10 miljoner kronor.

Nytt anslag: Investeringsstöd för byggande av studentbostäder

Jag har i en reservation till detta betänkande redogjort för Kristdemokraternas förslag om ett nytt investeringsstöd för byggande av studentbostäder som skall utgå enligt enkla och förutsägbara regler. Detta stöd för studentbostäder bör beviljas parallellt med den halvering av byggmomsen som Kristdemokraterna föreslår. Sammantaget kommer detta att ge en större stimulans av studentbostäderna än det stöd som kan utgå enligt den nyligen införda tillfälliga investeringsstimulansen. I vårt budgetförslag för år 2005 har vi avsatt 30 miljoner kronor för stödet.

Nytt anslag: Forum för äldres boende

I en motion som behandlas i detta betänkande och i en reservation har jag redogjort för en strategi för att inom bostadspolitiken i högre grad uppmärksamma de utmaningar som ligger framför oss med en högre andel äldre i befolkningen. Ett av förslagen är att inrätta ett Forum för äldres boende med uppgift att ge äldres boendesituation större uppmärksamhet och att frambringa förslag på konkreta åtgärder på området. Kristdemokraterna har i sitt budgetalternativ reserverat 5 miljoner kronor för denna verksamhet under 2005.

4. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2005, punkt 1 (c)

Rigmor Stenmark (c) anför:

Inledning

I riksdagen finns en majoritet – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – för förslagen i budgetpropositionen för budgetåret 2005 om ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena samt beräkningen av statens inkomster avseende år 2005 i den statliga budgeten. Samma majoritet har också uttalat sitt stöd gällande beräkningen av det offentliga utgiftstaket samt förslaget om preliminära utgiftstak för åren 2005 och 2006. Centerpartiets budgetalternativ – med förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – skall ses som en helhet, där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra.

Centerpartiet vill ha ett samhälle där fokus finns på det friska och inte på det sjuka. Att mer än 20 % av den arbetsföra befolkningen är i arbetsätgärder, öppen arbetslöshet, sjukskrivning eller förtidspension, är inte tillfredsställande. Alla dessa människor är en resurs. Varje individ kan, med en annan syn, ges möjlighet att bidra med vad han eller hon kan prestera.

För att uppnå en positiv förändring fordras ett annat tänkande, där individen ges självkänsla och självbestämmande och där samhället ser till människan i första hand och inte till systemet som i dag, ett samhälle som

bygger på federalismens principer där individen och lokalsamhället är grunden. Centerpartiet inleder en förändringsprocess bl.a. genom att sänka skatterna för låg- och medelinkomsttagare.

Den globala tillväxten, energiförsörjningen och den därmed sammanhängande miljöproblematiken väcker stora frågor om framtiden. Den långsiktiga lösningen för en hållbar energiförsörjning är ett samhälle som använder förnybara resurser. Centerpartiet vill genom sitt budgetalternativ beträda vägen som leder in i kretsloppssamhället. Näringsliv och företagande är grunden för ett blomstrande samhälle. Ett Sverige där företagande är minst lika naturligt som anställning måste vara ett framtidsmål.

I allt från skolan till myndigheter måste vikten av företagande och företagsamhet uppmuntras. Allt detta tillsammans med en tydlig bild av ett framtida hållbart och grönt samhälle är bärande delar i den resan in i framtiden.

Då riksdagens majoritet har valt en annan inriktning av politiken än den vi förordar deltar jag inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 18. Jag redovisar emellertid nedan kortfattat inriktningen på vårt motionsförslag om anslagsfördelningen inom utgiftsområdet. På följande punkter bör anslagsfördelningen ske med andra utgångspunkter än vad regeringen föreslagit.

21:1 Bostadsbidrag

Anslagen till bostadsbidrag kan enligt min mening minskas med sammanlagt 150 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Minskningen blir möjlig genom de förslag som Centerpartiet fört fram i andra motioner om skattelättnader för framför allt låg- och medelinkomsttagare och om reformer inom den sociala sektorn.

31:1 Boverket

Boverket bör åläggas ett generellt spararbete på 5 miljoner kronor. Anslaget till verket kan därmed minskas med samma belopp.

31:4 Räntebidrag

Räntebidragen för flerfamiljshus bör fasas ut. Härigenom kan en besparing göras på räntebidragsanslaget om 25 miljoner kronor.

31:10 Byggekostnadsforum

Ursprungligen var Byggekostnadsforum ett forum för ekologisk byggproduktion. Eftersom miljötänkande och kvalitetstänkande skall vara integrerat i den vanliga bostadsproduktionen fyller inte längre Byggekostnadsforum någon funktion. Verksamheten bör därför avvecklas redan fr.o.m. 2005, varigenom en besparing om 25 miljoner kronor kan göras.

31:11 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder

Investeringsbidragen påverkar inte de grundläggande orsakerna till dagens svårigheter att producera hyresbostäder på vissa orter. Det behövs helt andra åtgärder för att åstadkomma en bostadsmarknad i balans. De förslag som Centerpartiet lagt fram i andra motioner om bl.a. sänkta skatter, ökad konkurrens på byggmarknaden, förenklad planprocess och en flexiblare användning av bruksvärdessystemet utgör exempel på sådana åtgärder. Bidragsformen kan avvecklas. För nästa budgetår bör endast medel för redan beviljade bidrag anslås.

31:12 Statens bostadsnämnd och 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag

Centerpartiet har tidigare motsatt sig ett införande av Statens bostadsnämnd och anser att denna myndighet bör avvecklas. Nämndens verksamhet innebär endast att staten tar över ansvaret för tomma bostäder från kommunerna i stället för att låta kommunerna själva lösa problemet. Statliga insatser av detta slag löser inte de grundläggande problem som det här är fråga om. Statens bostadsnämnd bör därför avvecklas och bidragsgivningen till omstrukturering av kommunala bostadsbolag omedelbart upphöra. Genom dessa åtgärder kan de båda anslagen 31:12 och 31:13 minskas med 7,8 respektive 152,5 miljoner kronor.

31:15 Ungdomsbostadssamordnare

Ungdomar och studenter har en mycket svår situation på dagens bostadsmarknad. Vi ställer oss emellertid helt avvisande till regeringens förslag om att inrätta en ungdomsbostadssamordnare som ett alibi för sin handlingsförlamning när det gäller konkreta åtgärder. Det behövs inte fler myndighetsorgan utan fler bostäder och regler som gör att befintligt bostadsbestånd kan användas mer effektivt. Förslag med denna inriktning har lagts fram i motioner från Centerpartiet.

32:1 Länsstyrelserna m.m.

En omläggning av politiken enligt federalismens principer ger länsstyrelserna betydligt färre uppgifter. Det finns också administrativa vinster att hämta av en fortsatt effektivisering av verksamheten vid länsstyrelserna. Anslaget kan minskas med 160 miljoner kronor för 2005.

5. Bidrag till installation av hissar (v)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anför:

En alltmer åldrande befolkning och att alltfler bor kvar hemma så länge det är möjligt ställer krav på hissar i hus med minst tre våningar. Enligt SCB:s Bostads- och hyresundersökning saknar ca 320 000 lägenheter på tredje våningen och uppåt tillgång till hiss. Grovt räknat betyder det att ca

75 000 trappuppgångar med tre eller flera våningsplan saknar hiss. Det innebär att många äldre är hänvisade till ett begränsat bostadsutbud och att kommunernas kostnader för särskilt boende ökar. Fastighetsägare drar sig också för större nödvändiga ombyggnader, då dessa kräver bygglov och även innebär krav på installation av hiss.

I samband med den ekonomiska vårpropositionen för 2004 infördes, efter krav från Vänsterpartiet, ett tillfälligt investeringsbidrag för hissinstallationer i samband med större ombyggnationer i hus med tre eller flera våningar. Vi anser att detta stöd till hissinstallationer bör vara ett permanent inslag i den statliga bostadsfinansieringen. Vänsterpartiet har emellertid i förhandlingarna om budgeten för 2005 inte lyckats få gehör för en fortsatt stödgivning efter årsskiftet. Vår avsikt är dock att återkomma med förslaget i kommande budgetförhandlingar och i de sammanhang som de fortsatta formerna för den statliga bostadsfinansieringen kan komma att diskuteras.

6. De bostadspolitiska frågornas behandling i regeringen, punkt 8 (c)

Rigmor Stenmark (c) anför:

Jag och Centerpartiet har under en rad år kritiserat den splittrade behandling som bostadsfrågorna i vid mening fått i Regeringskansliet. Även om bristen på sammanhållning inte på något vis är en huvudförklaring till det bostadspolitiska misslyckandet utgör den definitivt en delförklaring. Den regeringsombildning som skett den 1 november är därför ett, om än litet, steg i rätt riktning. Genom ombildningen, som av naturliga skäl inte var känd när vi väckte vår motion, förs nu även plan- och byggfrågorna samman med finansieringsfrågorna m.m. till en och samma ministers ansvarsområde. Förutsättningarna för att bostads- och planfrågorna skall få den sammanhållna behandling vi kräver har därför förbättrats.

7. Bemyndigande för verksamheten vid Byggekostnadsforum, punkt 10 (m, fp, kd, c)

Ragnwi Marcelind (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Ewa Thalén Finné (m) och Carl-Erik Skårman (m) anför:

Utskottets majoritet har beslutat att ta ett utskottsinitiativ som gäller verksamheten vid Byggekostnadsforum. Vi har motsatt oss detta initiativ eftersom vi menar att Byggekostnadsforum omedelbart bör avvecklas. Skälen för detta har vi också utvecklat i vår reservation på denna punkt. Vi vill utöver vad vi anfört om vår sakinställning till Byggekostnadsforums verksamhet dessutom närmare ta upp frågan om hur ärendet har behandlats i utskottet.

Det initiativ som utskottsmajoriteten (s, v, mp) nu drivit igenom presenterades mindre än ett dygn före utskottets beslut om budgetbetänkandet. Detta är naturligtvis helt oacceptabelt. Ett förslag som innebär så omfattande ekonomiska åtaganden för staten borde självklart ha lagts fram i god

tid och på ett sätt som möjliggjort en normal beredningsprocess inom riksdagen. Nu har det inte ens varit fråga om att bereda förslaget, utan det har bara gällt att snabbast möjligt expediera det. Som vi redovisar i vår reservation borde förslaget naturligtvis ha presenterats antingen i budgetpropositionen eller i en motion under allmänna motionstiden. En ytterligare möjlighet hade varit att lägga fram förslaget i en kommande tilläggsbudget. Riksdagen bör mot den bakgrunden inte medverka till att budgetprocessen urhollas genom att besluten baseras på ett underlag eller ett beredningsförfarande som inte svarar mot högt ställda krav.

Vi vill utöver denna principiella invändning mot tidpunkten för förslagens avlämnande erinra om de synpunkter om redovisningen av anslagens användning som vi tidigare framfört när mål- och resultatredovisningen i budgetpropositionen har diskuterats i utskottet. Dessa synpunkter har gällt svårigheterna att från regeringens redovisning utläsa den faktiska belastningen på respektive anslag och utnyttjandet av eventuella bemyndiganden. Detta påpekande tycks inte minst vara relevant för Byggbkostnadsforums verksamhet.

8. Bostadsfinansiering för hushåll med låga inkomster, punkt 18 (c)

Rigmor Stenmark (c) anför:

Jag instämmer i de allmänna utgångspunkterna i den kd-motion som behandlas i det aktuella avsnittet i betänkandet. Det är således angeläget att även hushåll med låga inkomster skall ha möjlighet att välja att bo i ett egna hem. En allmän strävan i bostadspolitiken måste vara att skapa neutralitet mellan upplåtelseformerna och underlätta de enskilda hushållens fria val.

Jag är däremot inte beredd att ställa mig bakom de relativt detaljerade förslagen för det utredningsarbete som föreslås i motionen. Centerpartiet har lagt fram egna förslag om vilka förändringar i bostadsfinansiering som är angelägna för att få en bättre fungerande bostadsmarknad för alla hushåll. Även våra förslag på skatteområdet och inom familjepolitiken kommer särskilt att förbättra situationen för de hushåll som har begränsade inkomster.

9. En för EU gemensam struktur för geografisk information, punkt 30 (kd)

Ragnwi Marcelind (kd) anför:

Det finns både inom EU och i Sverige en stor uppslutning kring det förslag till direktiv om upprättande av en infrastruktur för geografisk information i EU (INSPIRE) som lades fram i somras. Inom EU pågår nu också ett intensivt arbete som syftar till att det s.k. INSPIRE-direktivet skall kunna genomföras. Det är ett arbete som drivs i snabb takt, och vi måste från svensk sida se till att även arbetet på nationell nivå kan bedrivas på ett så

effektivt sätt som möjligt. De otvivelaktigt stora fördelar som finns att vinna med INSPIRE måste vi naturligtvis snarast ta till vara. Det är mot den bakgrunden som jag i en motion lagt fram ett förslag om att införandet av INSPIRE skall ges en tydlig ledning och styrning.

Med anledning av mitt motionsförslag uttalar utskottet bl.a. att det finns anledning att uppmärksamma formerna för genomförandet av direktivet. Med hänvisning till Lantmäteriets nyckelroll i detta sammanhang förutsätter utskottet att Lantmäteriet också får de resurser och de direktiv som arbetet kommer att kräva. För min del utgår jag från att detta nu leder till att regeringen tar de initiativ som erfordras för att så också blir fallet. Det innebär bl.a. att jag förväntar mig att regeringen redan i den proposition om verksamheten inom Lantmäteriet som väntas inom kort lägger fram de förslag om de åtgärder som redan nu är nödvändiga för det fortsatta arbetet. Jag har mot den bakgrunden nu avstått från att föra förslagen i min motion vidare. Det är naturligtvis min avsikt att återkomma till riksdagen med ett nytt förslag om det visar sig att regeringen inte lägger fram de förslag som förväntas av den.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:1 Budgetpropositionen för 2005 Utgiftsområde 18:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder intill ett belopp på högst 10 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.10.4).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier i samband med obeståndshantering intill ett belopp på högst 500 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.10.4).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag intill ett belopp på 3 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.10.4).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnad eller förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp på 1 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.10.4).
5. Riksdagen godkänner vad regeringen förordar om stöd från den statliga Fonden för fukt- och mögelskador i småhus (avsnitt 3.10.5).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utbetalningar på högst 600 000 000 kronor efter 2005 (avsnitt 3.10.11).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag göra åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 150 000 000 kronor efter 2005 (avsnitt 3.10.13).
8. Riksdagen för budgetåret 2005 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt följande uppställning:

Anslag (tkr)	Anslagstyp	Regeringens förslag
21:1 Bostadsbidrag	Ramanslag	3 507 000
31:1 Boverket	Ramanslag	165 030
31:2 Räntebidrag m.m.	Ramanslag	1 786 000
31:3 Statens bostadskreditnämnd:	Ramanslag	13 501

Anslag (tkr)	Anslagstyp	Regeringens förslag
Förvaltningskostnader		
31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	Ramanslag	200 000
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	Ramanslag	32 800
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	Ramanslag	33 000
31:7 Statens geotekniska institut	Ramanslag	29 889
31:8 Lantmäteriverket	Ramanslag	343 679
31:9 Statens va-nämnd	Ramanslag	7 826
31:10 Byggekostnadsforum m.m.	Ramanslag	25 000
31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	Ramanslag	600 000
31:12 Statens bostadsnämnd	Ramanslag	7 769
31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	Ramanslag	152 500
31:14 Bidrag till installation av hissar	Ramanslag	29 000
31:15 Ungdomsbostadssamordnare	Ramanslag	1 500
32:1 Länsstyrelserna m.m.	Ramanslag	2 168 221
32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.	Obetecknat anslag	36 697
Summa		9 139 412

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:Sf288 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en bostadspolitik för ägande och egenansvar för att bryta utanförskapet.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av att underlätta bildandet av bostadsrättsföreningar särskilt i sociala krisområden och stimulera självförvaltningen av hyresrätterna genom hyressänkningar relaterade till egna arbetsinsatser.

2004/05:Sf360 av Birgitta Carlsson m.fl. (c):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskilda insatser för att underlätta en positiv utveckling av "segregerade" bostadsområden.

2004/05:Sf363 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att höja den barnrelaterade delen i bostadsbidraget.

2004/05:Sf365 av Sven Brus m.fl. (kd):

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostadssegregering och blandade upplåtelse- och bebyggelseformer.

2004/05:Ub259 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om planprocessen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillfälliga bostäder.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inventering av statliga fastigheter.

2004/05:Ub276 av Sofia Larsen m.fl. (c):

17. Riksdagen begär att regeringen tar initiativ till att inbjuda berörda kommuner, högskolor och studentkårer till överläggningar om hur bostadssituationen för studenter skall hanteras framgent.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att kommunen skall ha ett bostadsförsörjningsansvar vid ökat antal studieplatser.

2004/05:N239 av Stefan Attefall m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att förbättra studenternas svåra ekonomiska situation i Stockholm.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om åtgärder för att minska produktionskostnaden av nya bostäder.

2004/05:N401 av Anita Brodén m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ny bostadspolitik som ger förutsättningar för en kraftfull utbyggnad av nya lägenheter.

2004/05:N403 av Christer Nylander m.fl. (fp, kd, m, c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en ny bostadspolitik för att förhindra bostadsbrist i Skåne.

2004/05:N409 av Martin Andreasson m.fl. (fp):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en reformerad bostadspolitik för fler bostäder.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om byggande av studentbostäder på statligt ägd mark.

2004/05:Bo202 av Lars-Ivar Ericson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostäder på landsbygden.

2004/05:Bo206 av Jörgen Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vitalisera den svenska byggsektorn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att initiera en dialog mellan byggbranschens parter i syfte att uppnå ett förhållningssätt som uppfyller dagens krav.

2004/05:Bo208 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättring av möjligheterna att få banklån och kreditgarantier för att bygga på landsbygden.

2004/05:Bo209 av Johan Linander (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nytt regelverk för fler och billigare studentbostäder.

2004/05:Bo223 av Ragnwi Marcelind (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av satsning på implementering av Inspiredirektivet och behovet av en tydlig ledning och styrning av arbetet.

2004/05:Bo231 av Owe Hellberg m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förstärka och precisera de bostadspolitiska målen för bostadsbidragen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om innehållet i ett reformerat system för bostadsbidrag.

2004/05:Bo235 av Maud Olofsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att federalismens principer bör appliceras inom bostadspolitiken.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det ansvar lagstiftande och andra politiska beslutsförsamlingar har vad gäller reformeringen av bostadsmarknaden i en mer marknadsekonomisk inriktning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av åtgärder för att minska det s.k. underhållsberget.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av långsiktiga spelregler och enkelt regelverk inom bostadssektorn.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av mångfald för att motverka segregation.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en genomgång bör göras i syfte att minska alla politiskt orsakade etableringskostnader för byggsektorn.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om flyttkedjors politiska implikationer.
13. Riksdagen beslutar avskaffa det statliga investeringsbidraget för lägenheter.
14. Riksdagen beslutar permanenta det statliga investeringsbidraget för studentlägenheter.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en tydlig bostadspolitisk profil.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostadsbidragens negativa marginaleffekter.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en strategi för att minska antalet bostads- och hemlösa utarbetas.

2004/05:Bo240 av Owe Hellberg m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att riksdagen bör sätta upp ett tydligt mål om att det under den närmaste tioårsperioden dels bör byggas ca 40 000 lägenheter per år, dels renoveras ca 60 000 lägenheter per år.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att dagens investeringsbidrag och momsåterföringsstöd bör ersättas med ett investeringsstöd för nyproduktion av hyresrätter, där det dels finns ett tak för högsta möjliga hyresnivå, dels ett villkor för att få stöd som bygger på att hyrorna skall ha framförhandlats i förväg.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ett permanent investeringsstöd för byggandet av studentbostäder bör införas och ges samma villkor som ett permanent investeringsstöd för byggandet av ordinära hyresrätter.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Boverket bör ha möjlighet att påverka hur medlen för marksanering används, antingen med eget anslag eller i samråd med Naturvårdsverket.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att stödet för ombyggnation bör förstärkas och omvandlas till ett permanent investeringsstöd för ombyggnation av hyresrätt, där villkor för stöd är kopplat till tydliga miljökrav och i förväg framförhandlade hyror.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att det tillfälliga stödet till hissinstallationer bör vara ett permanent inslag i den statliga bostadspolitiken.

2004/05:Bo242 av Lennart Hedquist m.fl. (m, fp, kd, v, c, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om länsstyrelseanslagen.

2004/05:Bo244 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det bör inrättas ett specifikt departement för att handlägga ärenden som rör bostadspolitiken, samhällsbyggandet och den övergripande fysiska planeringen.

2004/05:Bo248 av Jörgen Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samhället skall underlätta det fria valet vid bosättning.

2004/05:Bo249 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen utreder hur förutsättningarna att äga sin bostad kan förbättras för hushåll med låga inkomster med hjälp av bostadspolitiska medel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av ett regelverk för örönmärkt bosparande.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att underlätta hyrköp vid nybyggnation.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statliga garantier för bolåntagare.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillhandahållande av signalsystem för en flexiblere kreditprövning hos bolåneinstituterna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statliga försäkringar mot prisfall eller ökade kostnader avseende boende.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett bidragssystem anpassat för att köpa och äga bostäder.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av ett regel- och finansieringssystem som inte missgynnar byggande av bostäder med äganderätt eller insatser.

2004/05:Bo253 av Helene Petersson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av billiga och bra bostäder som alla har råd att bo i.

2004/05:Bo262 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förbättring för att kunna få banklån och kreditgarantier för att bygga på landsbygden.

2004/05:Bo263 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arkitektur och estetik inom bostadspolitikens område.

2004/05:Bo266 av Ann-Kristine Johansson och Helena Frisk (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av samhällsstöd till investeringar för trygghet i boendet.

2004/05:Bo268 av Sinikka Bohlin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statlig bostadsbyggnadssubvention.

2004/05:Bo274 av Sven-Erik Österberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökade insatser för byggande av studentbostäder.

2004/05:Bo275 av Margareta Andersson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att underlätta för kreditgarantiföreningarna att också arbeta mot bostadsmarknaden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att använda EU:s sturkturfonder till att underlätta byggande av bostäder och näringsfastigheter på landsbygden.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en översyn av konkurrenssituationen på byggmaterialmarknaden.

2004/05:Bo288 av Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om att bemyndiga regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier i samband med obeståndshandling intill ett belopp på högst 500 000 000 kr inklusive tidigare åtaganden.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om att bemyndiga regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag intill ett belopp på 3 000 000 000 kr inklusive tidigare åtaganden.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag om att bemyndiga regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar intill ett belopp på 1 000 000 000 kr inklusive tidigare åtaganden.
4. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande för 2005 anslagen enligt följande uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
A 21:1 Bostadsbidrag	3 507 000 000	-3 507 000 000
A 31:1 Boverket	165 030 000	-32 650 000
A 31:2 Räntebidrag m.m.	1 786 000 000	-1 786 000 000
A 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	32 800 000	-32 800 000
A 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	33 000 000	-32 000 000
A 31:10 Byggkostnadsforum m.m.	25 000 000	-25 000 000
A 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	600 000 000	-600 000 000
A 31:12 Statens bostadsnämnd	7 769 000	-3 885 000
A 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	152 500 000	-103 500 000
A 31:14 Bidrag till installation av hissar	29 000 000	-26 500 000
A 31:15 Ungdomsbostadssamordnare	1 500 000	-1 500 000
A 32:1 Länsstyrelserna m.m.	2 168 221 000	-50 000 000
Summa för utgiftsområdet		-6 200 835 000

2004/05:Bo290 av Henrik S Järrel (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av att kartlägga träffsäkerheten i dagens bostadsbidragssystem och att – med ledning härav – skapa ett träffsäkrare och effektivare system.

2004/05:Bo292 av Rigmor Stenmark m.fl. (c):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggnad enligt följande uppställning:

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsförändring
21:1 Bostadsbidrag, ramanslag	3 507 000	-150 000
31:1 Boverket, ramanslag	165 000	-5 000
31:2 Räntebidrag m.m.	1 786 000	-25 000
13:10 Byggekostnadsforum	25 000	-25 000
31:11 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder	600 000	-450 000
31:12 Statens bostadsnämnd	7 800	-7 800
31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	152 500	-152 500
31:15 Ungdomsbostadssamordnare	2 000	-2 000
32:1 Länsstyrelserna m.m.	2 138 467	-160 000
Summa för utgiftsområdet	9 139	- 977 300

2004/05:Bo294 av Christer Adelsbo m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att dagens regler vad gäller statlig kreditgaranti för kooperativa hyresrättsföreningar överensstämmer med de behov som finns.

2004/05:Bo295 av Dan Kihlström m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning i syfte att ta fram ett fördelningspolitiskt bättre fungerande regelverk för bostadsbidragen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om halvårsvisa avstämningsperioder för bostadsbidragen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en höjning av bostadsbidraget med 100 kr per barn till berättigade hushåll.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en gemensam inkomstgräns på 117 000 kr innan bostadsbidraget reduceras.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett förtydligande av bestämmelserna i lagen om bostadsbidrag gällande undantag från beräkningsunderlaget av tillgångar som ärvt av förälder.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att hemmaboende barn under 20 år med inkomst
understigande 20 000 kr inte skall räknas in i beräkningsunderlaget
för bostadsbidrag.

2004/05:Bo297 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om ett nytt investeringsbidrag för byggande av student-
bostäder.

2004/05:Bo298 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att arbetsgruppen för nytt bostadsfinansieringssystem
bör ges i uppdrag att se över förutsättningarna för byggande av seni-
orbostäder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om förbättrade förutsättningar att bygga seniorbostäder
genom inrättandet av ett bostadsfinansieringssystem som inte ensi-
digt gynnar byggande av mindre hyresbostäder.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om inrättande av ett forum för äldres boende.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att regeringen skall vara pådrivande för att kommu-
nerna skall kunna uppfylla sitt bostadsförsörjningsansvar gentemot
den äldre befolkningen.

2004/05:Bo301 av Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om bostadspolitikens mål.
2. Riksdagen beslutar att bostadsbidraget ersätts med ett icke inkomst-
prövat bidrag till ensamstående föräldrar med barn.
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om åtgär-
der för att stimulera sparande och ägande på bostadsmarknaden i
enlighet med vad som anförs i moti-
onen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att subventioner är kontraproduktiva och därför bör
avskaffas i takt med att skattetrycket på boende och byggnation
sänks.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om behovet av infrastrukturella satsningar för att möjlig-
göra bostadsbyggande.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att främja konkurrensen inom bygg- och byggmateri-
elsektorn.

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om offentliga fastighetsföretag.

2004/05:Bo303 av Dan Kihlström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att boendeintegration skall underlättas genom att bostadspolitiken inriktas mot att skapa likvärdiga förutsättningar för byggande och ägande av bostäder i alla olika upplåtelseformer och storlekar.

2004/05:Bo304 av Annelie Enochson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunerna skall ta sitt ansvar för att tillhandahålla billig mark för studentbostäder.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att möjliggöra för mobila studentbostäder.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbättra konkurrensbevakningen av byggsektorn.

2004/05:Bo306 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostadspolitikens inriktning och mål.
2. Riksdagen avslår regeringens hemställan om att under 2005 bemyndigas ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag intill ett belopp av 3 000 000 000 kr inklusive tidigare gjorda åtaganden.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier för lån till bostadsföretag i kommuner med bostadsöverskott intill ett belopp av 3 000 000 000 kr inklusive tidigare gjorda åtaganden.
4. Riksdagen avslår regeringens hemställan om att för anslaget 31:11 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 600 000 000 kr efter 2005.
5. Riksdagen avslår regeringens hemställan om att under 2004 för anslaget 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag bemyndigas ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 150 000 000 kr efter 2005.
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för det av Kristdemokraterna föreslagna anslaget Stöd till bostadsföretag i kommuner med bostadsöverskott ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 150 000 000 kr efter 2005.
7. Riksdagen beslutar om komplettering av riksdagens bostadspolitiska mål i enlighet med vad som anförs i motionen.

8. Riksdagen beslutar att avveckla den tillfälliga investeringsstimulan- sen vid byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder.
9. Riksdagen beslutar att avveckla anslag 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio- nen anförs om att avveckla räntebidragssystemet.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio- nen anförs om att Konkurrensverket skall ges ett utvidgat ansvar att bevaka konkurrensen inom byggmarknaden.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio- nen anförs om stöd till bostadsföretag i kommuner med svag efter- frågan.
28. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till reger- ingens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt uppställning:

Anslag, tusental kronor	Regeringens för- slag	Anslagsförändringar
21:1 Bostadsbidrag	3 507 000	+450 000
31:1 Boverket	165 030	-18 000
31:2 Räntebidrag	1 786 000	-255 000
31:8 Lantmäteriverket	343 679	-23 000
31:10 Byggekostnadsforum m.m.	25 000	-25 000
31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	600 000	-300 000
31:12 Statens bostadsnämnd	7 919	-4 000
31:13 Omstrukturering av kommunala bo- stadsbolag	153 000	-153 000
31:14 Bidrag till installation av hissar	29 000	-29 000
32:1 Länsstyrelserna	2 168 421	-10 000
Nytt anslag: Forum för äldres boende		+5 000
Nytt anslag: Investeringsstöd för byggan- de av studentbostäder		+30 000
Nytt anslag: Stöd till bostadsföretag i kom- muner med bostadsöverskott		+153 000
Summa för utgiftsområdet	9 139 412	-179 000

2004/05:Bo309 av Nina Lundström m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio- nen anförs om valfrihet i boendet.

2004/05:Bo310 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio- nen anförs om bostadspolitiska jämförelser med Europa.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om konkurrens på byggmarknaden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om Konkurrensverkets roll.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om svartarbete inom byggbranschen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om kvinnor inom byggbranschen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om ökad kulturell mångfald inom byggbranschen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om det statliga markinnehavet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om vikten av att försäljning av statlig mark inte snedvri-
der konkurrensen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om studenters bostadssituation.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att staten bör erbjuda mark för byggande av student-
bostäder.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Konkurrensverket bör följa upp konkurrensen
avseende byggmaterial.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Konkurrensverket bör få i uppgift att bevaka
utvecklingen av fler utländska aktörers etablering på den svenska
byggmarknaden.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att det behövs en ”operation byggsanering” för att
komma till rätta med svartarbete inom byggbranschen.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om avveckling av subventioner i form av skattekredite-
ringar och investeringsbidrag.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om behovet av infrastruktur och kommunikationer för
ökat bostadsbyggande på tillväxtorter.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om bostadsbidragen.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om valfrihet i boendet.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att utreda statens roll inom finansieringssystemen för
bostadsbyggande och boende.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att utreda räntebidragets framtida utformning.

32. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt följande uppställning:

Anslag (tusental kronor)	2005
21:1 Bostadsbidrag	-35 000
31:1 Boverket	-29 000
31:2 Räntebidrag m.m.	-15000
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	-10 000
31:10 Byggkostnadsforum	-20 000
31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	-60 000
31:12 Statens bostadsnämnd	
31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	-10 000
31:14 Bidrag till installation av hissar	-29 000
31:15 Ungdomsbostadssamordnare	1 500
31:15 Internationellt utbyte, jämställdhet, mångfald	1 500
Summa	-83 000

2004/05:Bo312 av Christin Hagberg och Michael Hagberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att villkoren för byggandet av fler hyresrätter måste förbättras.

2004/05:Bo315 av Alf Eriksson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en bostadspolitik för integration.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om integrerat boende.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en effektiv markpolitik.

2004/05:Bo316 av Anita Johansson och Claes-Göran Brandin (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bosparande och bosättningslån.

2004/05:Bo317 av Anita Johansson och Claes-Göran Brandin (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser för ökad tillgänglighet i boendet.

2004/05:Bo322 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om delat bostadsbidrag vid gemensam vårdnad.

BILAGA 2

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Belopp i tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag
21:1 Bostadsbidrag	Ramanslag	3 507 000
31:1 Boverket	Ramanslag	165 030
31:2 Räntebidrag m.m.	Ramanslag	1 786 000
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	Ramanslag	13 501
31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	Ramanslag	200 000
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	Ramanslag	32 800
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	Ramanslag	33 000
31:7 Statens geotekniska institut	Ramanslag	29 889
31:8 Lantmäteriverket	Ramanslag	343 679
31:9 Statens va-nämnd	Ramanslag	7 826
31:10 Byggekostnadsforum m.m.	Ramanslag	25 000
31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	Ramanslag	600 000
31:12 Statens bostadsnämnd	Ramanslag	7 769
31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	Ramanslag	152 500
31:14 Bidrag till installation av hissar	Ramanslag	29 000
31:15 Ungdomsbostadssamordnare	Ramanslag	1 500
32:1 Länsstyrelserna m.m.	Ramanslag	2 168 221
32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.	Obetecknat anslag	36 697
Summa		9 139 412